

Nr 173

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om brandfarliga varor; given Stockholms slott den 29 september 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, inhämta riksdagens yttrande över härvid fogat förslag till förordning om brandfarliga varor.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

Genom propositionen underställes riksdagen vissa huvudfrågor i förslag till förordning om brandfarliga varor. Den föreslagna författningen skall ersätta förordningen den 7 oktober 1921 angående eldfarliga oljor och har liksom denna karaktären av säkerhetslagstiftning. Förslaget innebär en genomgripande revision av gällande lagstiftning, betingad av utvecklingen på området. Den föreslagna lagstiftningen skall omfatta ett större varuområde än den gällande. Det nya varuområdet innebär utvidgning särskilt i fråga om gaser.

Förordningen innehåller endast vissa rambestämmelser. Detaljföreskrifter samt allmänna anvisningar skall utfärdas av kommerskollegium.

Liksom enligt 1921 års förordning kräves i vissa fall tillstånd av myndighet eller anmälan till myndighet när någon vill taga befattning med brandfarlig vara. Byggnadsnämnd, i stället för som nu länsstyrelse eller polismyndighet, skall i regel vara tillståndsmyndighet. Anmälan skall göras till brandchef i stället för till polismyndighet.

Kommerskollegium föreslås kunna förordna att godkännande skall vara obligatoriskt för att anordningar av särskilt farligt slag, t. ex. vissa behållare, brännare och aggregat, skall få saluhållas, försälgas eller nyttjas. Dylikt godkännande skall i regel ha formen av s. k. typgodkännande, meddelat av myndighet som kollegium utser. Typgodkännande skall på begäran kunna meddelas även då godkännandetvång ej föreligger.

Förslaget förutsätter att i ärenden angående brandfarliga varor hänsyn skall tagas även till annat än brandfaran, främst till faran för vattenföroreningar. Myndighet som svarar för tillämpningen av förordningen — kommerskollegium jämte sprängämnesinspektionen, byggnadsnämnd, brandchef — skall därför enligt förslaget samverka med andra myndigheter, vilkas arbetsområden beröres, och söka samordna olika intressen som yppas.

Den nya förordningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1962.

Förslag
till
Förordning om brandfarliga varor

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser

1 §.

1 mom. Till brandfarliga varor hänföras i denna förordning:

a) gas som vid en temperatur av $+ 21^{\circ}$ Celsius eller därunder kan antändas och brinna i luft (*brandfarlig gas*);

b) vara i flytande eller halvfast form med en flampunkt av högst $+ 60^{\circ}$ Celsius samt — oavsett flampunkten — motorbrännolja och eldningsolja (*brandfarlig vätska*); samt

c) annan vara än under a) och b) sägs, därest Konungen förordnar att den skall omfattas av bestämmelse i denna förordning.

2 mom. Brandfarliga vätskor indelas i fyra klasser, nämligen

klass 1: vätskor med en flampunkt av högst $+ 21^{\circ}$ Celsius,

klass 2 a: vätskor med en flampunkt, överstigande $+ 21^{\circ}$ men ej $+ 30^{\circ}$ Celsius,

klass 2 b: vätskor med en flampunkt, överstigande $+ 30^{\circ}$ men ej $+ 60^{\circ}$ Celsius,

klass 3: motorbrännolja och eldningsolja med en flampunkt, överstigande $+ 60^{\circ}$ Celsius, ävensom vätskor beträffande vilka förordnande meddelats enligt 1 mom. c).

Kan vätska med hänsyn till sin sammansättning bedömas vara mindre brandfarlig än dess flampunkt anger, äger kommerskollegium förordna att vätskan skall hänföras till klass för vätskor med högre flampunkt.

3 mom. Flampunkt fastställs i flampunktsapparat med sluten degel i enlighet med de närmare föreskrifter kommerskollegium meddelar.

2 §.

Förteckning över de i handeln vanligen förekommande slagen brandfarliga varor skall upprättas och offentliggöras av kommerskollegium. I förteckningen skola för varje varuslag lämnas uppgifter som bedömas vara av särskild betydelse vid tillämpningen av denna förordning. För brandfarlig vätska skall flampunkten angivas och uppgift lämnas om den klass till vilken vätskan hör.

Tillägg till och ändring i förteckningen offentliggöres vid lämplig tidpunkt.

3 §.

Uppkommer tvekan huruvida viss vara är brandfarlig enligt 1 § denna förordning eller, i fråga om brandfarlig vätska, till vilken klass den hör, ankommer på kommerskollegium att på begäran meddela beslut härom. För undersökning som föranledes av dylik begäran skall sökanden gälda ersättning.

4 §.

Envar som tager befattning med brandfarlig vara skall därvid iakttaga den försiktighet som till förebyggande av skada genom brand och annorledes betingas av omständigheterna.

För förvaring, hantering, transport samt försäljning av brandfarlig vara kräves *tillstånd* eller *anmälan* i den omfattning, varom stadgas enligt denna förordning.

5 §.

Anordning för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara skall vara utförd på ändamålsenligt och betryggande sätt. Där kommerskollegium så förordnat, skall anordningen vara av myndighet godkänd för sitt ändamål innan den saluhålles, försäljes eller nyttjas.

6 §.

I beslut eller föreskrift enligt denna förordning må åtgärd icke föreskrivas vilken är mera betungande än som är skäligt med hänsyn till det med åtgärden avsedda syftet.

Undantagsbestämmelser

7 §.

Statlig myndighet är befriad från skyldighet att söka tillstånd enligt denna förordning. I fall då myndigheten vidtager åtgärd, som skulle fordrat tillstånd, skall myndigheten utan dröjsmål underrätta brandchefen.

Konungen äger förordna, att anläggning, över vilken krigsmakten förfogar, samt brandfarlig vara, som omhänderhaves av krigsmakten, skall vara undantagen från tillämpning av denna förordning eller viss bestämmelse däri.

I fråga om brandfarliga varor i statens besittning i annat fall än i andra stycket sägs må vederbörande centrala förvaltningsmyndighet i samråd med kommerskollegium beträffande förvaring meddela särskilda föreskrifter att träda i stället för motsvarande bestämmelser i denna förordning.

8 §.

Angående transport av brandfarlig vara å järnväg, med luftfartyg, ombord å fartyg, som tillhör staten, ävensom å annan än staten tillhörigt fartyg, som är underkastat inspektion enligt lagen om tillsyn å fartyg, samt angående tillfällig förvaring i samband med sådan transport skall gälla vad därom stadgas av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet.

Beträffande transport av brandfarlig vara till och från länder, som anslutit sig till internationella fördraget angående godsbefordran å järnväg, gäller dock vad i sådant avseende stadgats i detta fördrag.

Om befordran av brandfarlig vara med posten gäller vad särskilt stadgats.

9 §.

För förvaring och hantering av brandfarlig vara å sjukvårdsinrättning samt i samband med apoteksrörelse äger medicinalstyrelsen, såvitt varan är avsedd för medicinskt bruk, i samråd med kommerskollegium meddela

särskilda föreskrifter att träda i stället för motsvarande bestämmelser i denna förordning.

10 §.

Denna förordning skall ej äga tillämpning å förvaring av brandfarlig vara, vilken är innesluten i fortskaffningsmedels eller rörligt arbetsredskaps fasta bränslebehållare eller ock i stationär motors fasta bränslebehållare, därest dennas rymd ej överstiger 100 liter.

11 §.

Stadgandena i denna förordning om förvaring, transport och försäljning skola icke äga tillämpning på brandfarlig vätska, som innehåller minst 30 viktprocent vatten i enhetlig blandning och har högre flampunkt än + 21° Celsius.

12 §.

Vara, på vilken förordningen om explosiva varor är tillämplig, skall vara undantagen från tillämpning av denna förordning.

13 §.

1 mom. Kommerskollegium må förordna, att brandfarlig gas skall vara undantagen från tillämpning av bestämmelse som meddelas i denna förordning eller med stöd därav, såvitt gasen förvaras, hanteras eller transporteras vid ett tryck som ej överstiger ett kilopond per kvadratcentimeter övertryck.

2 mom. I tillstånd som myndighet meddelar enligt denna förordning må med medgivande av kollegium givas föreskrift, som innebär undantag från gällande bestämmelse om brandfarliga varor.

Myndigheter

14 §.

1 mom. Kommerskollegium skall utfärda de närmare föreskrifter som erfordras för tillämpningen av denna förordning ävensom de allmänna anvisningar till förordningen vilka må finnas erforderliga.

Där så finnes påkallat, äger kollegium förordna, att anordning av visst slag för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara icke må saluhållas, försäljas eller nyttjas, med mindre av kollegium utsedd myndighet på grundval av verkställda prov och undersökningar utfärdat intyg att anordningen till sin typ är betryggande från säkerhetssynpunkt och i övrigt lämplig för sitt ändamål (*typpgodkännande*).

Innan kollegium meddelar föreskrift eller förordnande som berör annan myndighets ämbetsområde, skall kollegium samråda med denna myndighet. Kan vid samråd enighet ej uppnås, skall ärendet underställas Konungen för avgörande.

Anvisning som berör annan myndighets ämbetsområde må icke utfärdas, förrän kollegium samrått med myndigheten.

2 mom. Det åligger kollegium att verka för enhetlighet i tillämpningen av gällande bestämmelser om brandfarliga varor samt att med uppmärksamhet följa utvecklingen på området.

15 §.

1 mom. Sprängämnesinspektionen skall lämna vederbörande myndigheter tekniskt sakkunnigt biträde vid tillämpningen av gällande bestämmelser om brandfarliga varor. Härjämte må inspektionen tillhandagå allmänheten med råd och anvisningar i fall där så begäres.

På inspektionen ankommer jämväl att utöva tillsyn över efterlevnaden av förordningen samt att, där mot denna stridande förhållande finnes föreligga, föranstalta om rättelse genom anvisning till den felande. Vinnes icke rättelse, skall inspektionen anmäla förhållandet till brandchefen samt polis- eller åklagarmyndigheten. För utövande av tillsynen äger inspektionen när helst den så påfordrar vinna tillträde till ställe eller utrymme, där brandfarlig vara förvaras, hanteras, transporterats eller saluhålles, så ock att kostnadsfritt utfå prov av varan.

2 mom. Har kommerskollegium föreskrivit att viss anordning icke må saluhållas, försäljas eller nyttjas utan typgodkännande av sprängämnesinspektionen, åligger det inspektionen att på begäran pröva fråga om sådant godkännande för anordningen. Inspektionen äger ock eljest då så begäres meddela typgodkännande, i den mån annan myndighet icke tillagts befogenheten att pröva frågan därom.

Finnes vid kontroll att saluhållen anordning, beträffande vilken typgodkännande meddelats, icke blivit utförd i enlighet med godkännandet, skall detta återkallas, om ej särskilda skäl äro till annat.

16 §.

1 mom. Byggnadsnämnd skall, där annat ej stadgas i det följande, pröva ansökan om tillstånd och äger meddela förhandsbesked varom förmåles i denna förordning.

För byggnadsnämnds befattning med ärenden om brandfarliga varor skola de bestämmelser som gälla för nämndens handläggning av byggnadsärenden äga motsvarande tillämpning, såvida icke denna förordning föranleder annat.

2 mom. I beslut om tillstånd skall byggnadsnämnden ange den största mängd brandfarliga varor som får förekomma i den med tillståndet avsedda verksamheten ävensom meddela de särskilda föreskrifter i övrigt som äro erforderliga för att förebygga skada genom brand och annorledes.

3 mom. Tillstånd må helt eller delvis återkallas av byggnadsnämnden, om tillståndshavaren icke utnyttjat tillståndet inom tid som angivits i beslutet. Har tid ej angivits, må fråga om återkallelse på grund av förhållande som nyss sagts upptagas sedan ett år förflutit från dagen för beslutet.

Återkallelse av tillstånd må ock ske, därest tillståndshavaren åsidosatt i tillståndet meddelad föreskrift eller gällande bestämmelser om brandfarliga varor i övrigt och, trots anmaning av behörig myndighet, underlåtit att vidtaga rättelse inom skälig tid.

Avser tillstånd anordning för vars uppförande eller inrättande byggnadslov lämnats och förfaller byggnadslovet eller upphör det eljest att gälla, skall tillståndet i motsvarande mån upphöra att gälla.

4 mom. Byggnadsnämnden skall på begäran verkställa avsyning som sägs i denna förordning samt, där avsyningen icke föranleder annat, lämna besked att avsynad anläggning eller anordning må tagas i bruk.

17 §.

Brandchef åligger att mottaga anmälan som sägs i denna förordning, att på begäran av tillståndsmyndighet yttra sig i ärende enligt förordningen,

att där särskilda omständigheter ej föranleda annat deltaga i avsyning samt att medverka i tillsynen över efterlevnaden av förordningen.

Förvaring

18 §.

Fast behållare (*cistern*) för förvaring av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska ovan eller under jord, i bergrum eller i byggnad skall jämte tillbehör vara utförd i enlighet med föreskrifter som kommerskollegium utfärdar.

Vad sålunda stadgas skall gälla jämväl annan behållare för förvaring av brandfarlig vätska till större mängd än två liter eller av brandfarlig gas.

19 §.

Lokaler och utrymmen för förvaring av brandfarlig vara skola vara så utförda och inredda, att betryggande säkerhet föreligger för att vid förvaringen skada icke vållas genom brand eller annorledes.

20 §.

Plats på öppna marken, vilken användes för förvaring av brandfarlig vara (*öppen lagerplats*), skall vara så anordnad att särskild fara för skada genom brand eller annorledes icke föreligger.

21 §.

1 mom. Cistern ovan jord skall anbringas på säkert underlag och så att för cisternen och dess tillbehör farliga sättningar icke uppstå. Vad sålunda stadgas skall gälla jämväl cistern i bergrum.

Underjordisk cistern skall förläggas så att cisternen med tillbehör icke skadas till följd av sättningar eller inverkan av tjäle samt på sådant djup att skada ej uppstår till följd av passerande trafik eller i grannskapet uppkommen brand.

Cistern inom byggnad skall vara uppställd på fast underlag samt vara så anbringad att den ej utsättes för farlig uppvärmning. Cisternen skall vara förlagd till plats inom byggnaden, där den ej medför särskild fara.

2 mom. Montering av cistern, rör, pump, mätapparat och annan till cistern hörande del eller utrustning skall ske med noggrannhet och sakkunskap.

22 §.

I anslutning till cistern och annan större behållare, vari brandfarlig gas eller brandfarlig vätska förvaras, skola betryggande anordningar finnas för att hindra skada genom spill eller utläckande vid fyllning, tappning och liknande åtgärd.

23 §.

1 mom. Cistern ovan jord, avsedd för förvaring av större mängd brandfarlig vätska klass 1 än 3 000 liter, skall vara omgiven av tät och hållfast vall. Rymden av den sålunda bildade invallningen skall motsvara minst cisternens rymd.

Flera cisterner må omgivas av gemensam vall. Rymden av sådan invallning skall motsvara minst den största cisternens rymd, ökad med en tion-

del av de övriga cisternernas sammanlagda rymd. Överstiger samtliga cisterners sammanlagda rymd 10 000 kubikmeter, må dock rymden av invallningen icke understiga vad som motsvarar minst tre fjärdedelar av cisternernas sammanlagda rymd.

Vall må ej vara så hög att brandsläckning väsentligt försvåras. Där förhållandena på platsen så kräva, skall invallning uppdelas i lämpligt antal sektioner.

Där så med hänsyn till omständigheterna bedömes lämpligen kunna ske, må tillståndsmyndighet medgiva att i stället för invallning anordningar utföras för avledning av den brandfarliga vätskan till särskild plats. Utrymmet där skall motsvara minst cisternens rymd eller, därest fråga är om flera cisterner, minst den största cisternens rymd, ökad med en tiondel av de övriga cisternernas sammanlagda rymd.

2 mom. Tillståndsmyndighet äger i ärende rörande förvaring i cistern ovan jord av brandfarlig vätska klass 2 a, 2 b och klass 3 meddela föreskrift om invallning, avledning eller annan åtgärd till skydd mot skada genom läckage, i den mån sådan åtgärd finnes påkallad.

3 mom. Vid cistern ovan jord, avsedd för förvaring av brandfarlig vätska klass 1 och rymmande 3 000 liter eller mindre, skola åtgärder vara vidtagna för att hindra att skada uppstår genom utläckande vätska.

I anslutning till bergrumsanläggning för förvaring av brandfarlig vätska skola anordningar finnas som hindra vätskan att, om läcka uppstår, i större mängder rinna ut ur anläggningen.

I marken kring underjordisk cistern för förvaring av brandfarlig vätska skall, där det med hänsyn till förhållandena är nödvändigt, särskilt skydd vara anordnat som verksamt förhindrar skada till följd av läckage från cisternen.

24 §.

1 mom. Cistern ovan jord, magasin, skjul, bergrumsanläggning och öppen lagerplats för förvaring av brandfarlig vara skola förläggas på sådant avstånd från kringliggande bebyggelse samt från brädgård och annat lättantändligt i grannskapet som är påkallat med hänsyn till förvaringsanordningarnas utförande, de brandfarliga varornas mängd och egenskaper, beskaffenheten av brandförsvaret på platsen samt övriga särskilda omständigheter (*skyddsavstånd*).

2 mom. Finnas inom samma område flera cisterner ovan jord, skola de ligga på sådant avstånd från varandra som från brandfaresynpunkt betingas av deras utförande, storlek och för dem vidtagna skyddsanordningar samt mängden och arten av de däri förvarade varorna (*säkerhetsavstånd*). Inom området skola *huvudbrandgator* och andra *brandgator* utläggas i den omfattning samt med den sträckning och bredd som med hänsyn till nämnda omständigheter är påkallat, varjämte området i erforderlig mån skall vara framkomligt för brandförsvarets fordon. Finnes inom området annan bebyggelse, skall vid utläggande av säkerhetsavstånd och brandgator hänsyn tagas jämväl härtill.

3 mom. Anläggning för förvaring av brandfarlig vara skall, därest förhållandena det påkalla, vara på lämpligt sätt inhägnad.

25 §.

1 mom. Den som vill samtidigt på samma ställe förvara brandfarlig gas i behållare med en sammanlagd rymd om mera än 4 000 liter eller brand-

farlig vätska till större mängd än såvitt angår klass 1 3 000 liter, klass 2 a och 2 b sammanlagt 12 000 liter och klass 3 50 000 liter (*förvaring i upp-lag*) skall hava tillstånd till förvaringen.

För förvaring av mindre mängder brandfarlig gas eller brandfarlig vätska än i första stycket sägs (*förvaring i förråd*) kräves tillstånd allenast, om förvaringen avses skola ske i underjordisk cistern eller kommerskollegium det eljest föreskrivit.

I fall där tillstånd till förvaring i förråd icke erfordras, skall anmälan om förrådet göras till brandchefen. Kollegium äger dock, då så finnes kunna ske med hänsyn till mängden av varorna, dessas beskaffenhet och egen-skaper samt förvaringssättet och de omständigheter i övrigt under vilka förvaringen äger rum, i sina föreskrifter förordna att anmälan beträffande förråd av visst slag icke är nödvändig.

2 mom. I bostad, kontor och annat utrymme, som ej inrättats för för-varing, hantering eller försäljning av brandfarlig vara så ock i lokal och utrymme, som väl inrättats för sådant ändamål men äro belägna inom bygg-nad där människor bo eller eljest varaktigt uppehålla sig, må brandfarlig vara icke förvaras i större mängd än kollegium angivit i sina föreskrifter.

26 §.

Tillstånd, avseende rätt att inom upplagsområde förvara brandfarlig gas eller brandfarlig vätska i flera cisterner, må beviljas utan att närmare bestämmelser om cisternernas storlek och läge lämnas i beslutet (*områdes-tillstånd*). I sådant fall skola dock föreskrifter meddelas dels beträffande den ungefärliga mängd gas eller vätska som högst må förvaras inom om-rådet, dels rörande den allmänna planeringen av området såvitt angår plat-ser för olika cisterngrupper, huvudbrandgator och andra brandgator, skydds-och säkerhetsavstånd, invalling, vägar och andra transportleder, avlopps-system samt vattenförsörjning och andra anordningar för brandsläckning, dels ock angående vad i övrigt bör särskilt iakttagas i samband med förva-ringen.

27 §.

På ansökan av den, som avser att själv nyttja eller åt annan upplåta visst område för förvaring av större mängder brandfarlig gas eller brand-farlig vätska, äger tillståndsmyndigheten lämna besked, huruvida området med hänsyn till sin belägenhet och beskaffenhet, landskapsbilden, hälso-vården, vattenförhållandena, brandförsvaret samt befintlig eller planlagd bebyggelse är lämpligt för ändamålet (*förhandsbesked*). Finnes så vara fal-let, bör tillståndsmyndigheten i förhandsbeskedet angiva de huvudsakliga villkor, som skola vara uppfyllda för att tillstånd till förvaring inom områ-det efter ansökan skall kunna meddelas.

28 §.

Förvaring för vilken tillstånd meddelats enligt 25 § 1 mom. eller 26 § må icke påbörjas, innan de för förvaringen avsedda anordningarna avsynats samt besked lämnats att de må tagas i bruk.

29 §.

Upplag skall förestås av tillståndshavaren eller annan lämplig, av honom utsedd person. Föreståndare skall vara väl förtrogen med de brandfarliga

varornas beskaffenhet och egenskaper samt med befintliga skydds- och säkerhetsanordningar. Han är ansvarig för att förvaringen sker i enlighet med därför gällande bestämmelser.

Utses någon att vid förfall för föreståndaren inträda såsom dennes ställföreträdare, skall vad i första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning beträffande honom.

Tillståndshavaren skall skriftligen underrätta brandchefen om föreståndares och ställföreträdares namn, bostad och telefon.

Hantering

30 §.

Anordning för tillverkning eller bearbetning, förbrukning eller annan användning av brandfarlig vara skall vara så utförd, att det föreligger betryggande säkerhet för att vid hanteringen av varan skada icke vållas genom brand eller annorledes.

31 §.

Lokal, byggnad och annan anläggning för hantering av brandfarlig vara skola vara så utförda och inredda, att hanteringen icke medför särskild fara för omgivningen eller för de med hanteringen sysselsatta.

32 §.

1 mom. Erforderligt skyddsavstånd skall hållas från byggnad och annan anläggning, som helt eller delvis nyttjas för hantering i större omfattning av brandfarlig vara, till kringliggande bebyggelse, brädgård och annat lättantändligt i grannskapet.

2 mom. Finnas inom samma område flera byggnader, om vilka sägs i 1 mom., skall mellan dem hållas erforderligt säkerhetsavstånd samt huvudbrandgator och andra brandgator utläggas i den omfattning samt med den sträckning och bredd som med hänsyn till omständigheterna är påkallat. Området skall i erforderlig mån vara framkomligt för brandförsvarets fordon. Finnes inom området annan bebyggelse, skall vid utläggande av säkerhetsavstånd och brandgator hänsyn tagas jämväl härtill.

3 mom. Anläggning som avses i denna paragraf skall, därest förhållandena det påkalla, vara på lämpligt sätt inhägnad.

33 §.

Den som vill yrkesmässigt tillverka eller bearbeta brandfarlig vara eller ock nyttja sådan vara för yrkesmässig tillverkning eller bearbetning av annan vara skall hava tillstånd till hanteringen.

Då så finnes kunna ske med hänsyn till hanteringssätt, hanterad varas mängd, beskaffenhet och egenskaper samt de omständigheter i övrigt under vilka hanteringen äger rum, äger dock kommerskollegium i sina föreskrifter förordna att tillstånd skall ersättas med anmälan om hanteringen till brandchefen eller att varken tillstånd eller anmälan erfordras.

34 §.

Hantering för vilken tillstånd meddelats enligt 33 § må icke påbörjas, innan de för hanteringen avsedda anordningarna avsynats samt besked lämnats att de må tagas i bruk.

Utan hinder av att avsyning ej verkställts må, om brandchefen efter samråd med sprängämnesinspektionen det medger, försöksdrift äga rum.

35 §.

Hantering för vilken tillstånd meddelats enligt 33 § skall förestås av tillståndshavaren eller annan lämplig, av honom utsedd person. Föreståndaren skall vara väl förtrogen med den hantering varom är fråga, med de däri förekommande brandfarliga varornas beskaffenhet och egenskaper samt med befintliga skydds- och säkerhetsanordningar. Han är ansvarig för att hanteringen bedrivs med iakttagande av därför gällande bestämmelser.

Är fråga om fabrik eller annan större anläggning, skall någon utses att vid förfall för föreståndaren inträda såsom dennes ställföreträdare. Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande ställföreträdaren.

Tillståndshavaren skall skriftligen underrätta brandchefen om föreståndares och ställföreträdares namn, bostad och telefon.

Transport

36 §.

Rörledning för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska skall med tillhörande anordningar vara så utförd, att det föreligger betryggande säkerhet för att vid transporten skada icke vållas genom brand eller annorledes.

37 §.

Den som vill från hamn, upplag eller annan anläggning till avnämare eller annan mottagare utanför anläggningens område transportera brandfarlig vätska medelst rörledning skall hava tillstånd till transporten.

Kommerskollegium äger i sina föreskrifter förordna, att tillstånd ej skall erfordras för kortare, lokal transport av brandfarlig vätska medelst rörledning.

38 §.

Transport medelst rörledning för vilken tillstånd meddelats enligt 37 § må icke påbörjas, förrän ledningen avsynats samt besked lämnats att den må tagas i bruk.

Utan hinder av att avsyning ej ägt rum må, om sprängämnesinspektionen efter samråd med vederbörlig brandmyndighet det medger, försöksdrift äga rum.

39 §.

Verksamhet, avseende sådan transport medelst rörledning för vilken tillstånd beviljats, skall förestås av tillståndshavaren eller annan lämplig, av honom utsedd person. Föreståndare skall vara väl förtrogen med rörledningens konstruktion, med de däri transporterade varornas beskaffenhet och egenskaper samt med befintliga skydds- och säkerhetsanordningar. Han är ansvarig för att verksamheten bedrivs med iakttagande av därför gällande bestämmelser.

Utses någon att vid förfall för föreståndaren inträda såsom dennes ställ-

företrädare, skall vad i första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning beträffande honom.

Tillståndshavaren skall skriftligen underrätta brandchefen om föreståndares och ställföreträdares namn, bostad och telefon.

40 §.

Bil, vilken är tillverkad för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska (*tankbil*), skall vara för ändamålet inrättad enligt föreskrifter som kommerskollegium utfärdar.

Tankbil må ej brukas utan att vara godkänd för sitt ändamål. Godkännande meddelas för en tid av högst tre år i sänder. Det utfärdas, efter särskild besiktning, av bilinspektör eller annan lämplig person, som kollegium förordnat på förslag av länsstyrelsen. Avgift för besiktningen skall erläggas enligt taxa som fastställs av kollegium.

Om godkännande skall meddelas skriftligt bevis. Beviset skall vid färd medföras och av föraren på begäran företes för polisman, bilinspektör och företrädare för sprängämnesinspektionen.

Vad ovan sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande släpfordon och annat fordon, som är tillverkat för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska.

41 §.

Transporteras brandfarlig vara såsom stycke gods, skall den hållas tätt innesluten i behållare, som erbjuder erforderligt skydd mot skada under transporten.

42 §.

Kommerskollegium äger i sina föreskrifter förordna om begränsning av de mängder i vilka brandfarliga varor må medföras å allmänt trafikmedel ävensom i övrigt meddela närmare bestämmelser om vad som till skydd mot skada skall iakttagas vid transport av brandfarlig vara samt vid lossning, lastning och tillfällig förvaring i samband med sådan transport.

Försäljning

43 §.

Anordning, som vid försäljning av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska användes för tappning, mätning eller liknande ändamål, skall jämte tillhörande utrustning vara så utförd, att det föreligger betryggande säkerhet för att skada icke vållas genom brand eller annorledes.

44 §.

Försäljningsställe, där brandfarlig vara saluhålles, skall vara så inrättat att verksamheten där icke medför särskild fara för omgivningen, för de med verksamheten sysselsatta eller för allmänheten.

45 §.

Den som vill yrkesmässigt försälja brandfarlig vara skall hava tillstånd till verksamheten, därest han avser att saluhålla varan annorledes än i slutna, av tillverkare eller leverantör färdigställda förpackningar.

Då så finnes kunna ske med hänsyn till försäljningsställes belägenhet och utrustning, försäljningsanordnings beskaffenhet, saluhållen varas mängd och egenskaper samt de omständigheter i övrigt under vilka verksamheten äger rum, må kommerskollegium i sina föreskrifter förordna, att tillstånd till verksamheten ej erfordras. Kollegium äger därvid, om skäl från brandfaresynpunkt äro därtill, föreskriva att i stället anmälan skall göras till brandchefen.

46 §.

Försäljning för vilken tillstånd meddelats enligt 45 § må icke påbörjas, innan försäljningsstället avsynats samt besked lämnats att det må tagas i bruk.

47 §.

Försäljningsställe, där motordrivmedel tillhandahålles allmänheten (*ben-sinstation*), skall, därest tillstånd erfordras för försäljningen, förestås av tillståndshavaren eller annan lämplig, av honom utsedd person. Föreståndare skall vara väl förtrogen med de på försäljningsstället förekommande brandfarliga varornas egenskaper samt med befintliga skydds- och säkerhetsanordningar. Han är ansvarig för att verksamheten bedrives med iakttagande av därför gällande bestämmelser.

Utses någon att vid förfall för föreståndaren inträda såsom dennes ställföreträdare, skall vad i första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning beträffande honom.

Tillståndshavaren skall skriftligen underrätta brandchefen om föreståndares och ställföreträdares namn, bostad och telefon.

Vad i denna paragraf stadgas rörande bensinstation skall, därest kommerskollegium förordnar därom i sina föreskrifter, gälla även annat försäljningsställe, där brandfarlig vara saluhålles.

Ordningsföreskrifter

48 §.

Behållare, vari brandfarlig gas eller brandfarlig vätska klass 1, klass 2 a eller klass 2 b är innesluten, skall, då den transporteras såsom styckegods eller ock yrkesmässigt saluhålles eller försäljes, vara på väl synlig plats försedd med tydligt och varaktigt märke, utvisande att innehållet är brandfarligt. Är behållare förpackad, skall vad nyss stadgats gälla jämväl höljet.

Kommerskollegium äger medgiva undantag från den i första stycket stadgade skyldigheten.

49 §.

Till tankbil eller annat fordon hörande cistern så ock annan större behållare för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska skall vara tydligt och varaktigt märkt med ordet »Brandfarligt».

Gäller transporten brandfarlig gas eller brandfarlig vätska klass 1, skall fordonet vara försett med skyltar av vilka detta framgår.

50 §.

Vid anläggning för förvaring i upplag av brandfarlig vara skola såvida behov därav ej uppenbarligen saknas på lämpliga ställen anslag finnas upp-

satta, genom vilka allmänheten upplyses om föreliggande brandfara. Vad sålunda stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om fabrik för tillverkning eller bearbetning av brandfarlig vara samt annan lokal eller plats, där sådan vara hanteras i större mängd.

51 §.

Ej må någon inom anläggning, lokal eller område, där brandfarlig vara förekommer under sådana omständigheter att brand lätt kan uppstå, medföra eller tända eld eller röka tobak. Anslag med förbud härom skola uppställas på lämpliga ställen.

I den mån betryggande åtgärder vidtagits till förhindrande av brand må, för särskilt tillfälle eller tillsvidade, undantag från förbud meddelas beträffande visst utrymme eller område eller i fråga om viss anordning.

Undantag, som är avsett gälla tillsvidade, meddelas av tillståndsmyndigheten, såvitt rör tillståndspliktig verksamhet. I övriga fall meddelas undantag i den ordning kommerskollegium bestämmer.

52 §.

Närmare bestämmelser om märkning och anslag som sägs i 48—51 §§ utfärdas av kommerskollegium.

Kollegium äger ock i övrigt meddela föreskrifter om vad som vid förvaring, hantering och försäljning av brandfarlig vara skall iakttagas för bevarande av ordning och säkerhet.

Handläggningen av ärenden

53 §.

1 mom. Ansökan om tillstånd eller om förhandsbesked skall upprättas skriftligen och, jämte den utredning sökanden vill åberopa, i tre exemplar ingivas till tillståndsmyndigheten. Ansökningen skall vara åtföljd av erforderliga ritningar jämte beskrivning samt, där ärendets art så kräver, av planskiss eller plankarta över anläggningsområdet och intilliggande områden. Jämväl dessa handlingar skola ingivas i tre exemplar.

Erfordras uppgift eller utredning utöver vad sökanden tillhandahållit och kan denna icke lämpligen införskaffas genom tillståndsmyndighetens försorg, äger myndigheten förelägga sökanden att inom viss tid inkomma därmed vid äventyr att ansökningen eljest förklaras förfallen.

2 mom. Ansökan skall, utom i fall som nedan sägs, ingivas till byggnadsnämnden i kommun, där anläggning som avses med ansökningen skall ligga.

Ärende om tillstånd till transport medelst rörledning upptages av länsstyrelsen, därest rörledningen skall sträcka sig genom mera än en kommun, och av Konungen, om rörledningen skall sträcka sig genom mera än ett län.

Vad i 16 § stadgas skall äga motsvarande tillämpning då länsstyrelse är tillståndsmyndighet.

54 §.

Där med hänsyn till ärendets beskaffenhet erfordras att ansökan om tillstånd eller förhandsbesked bringas till allmänhetens kännedom, skall tillståndsmyndighet på sökandens bekostnad låta kungöra ansökningen i tidning i orten.

I kungörelsen skall viss tid angivas, inom vilken erinringar mot ansök-

ningen må göras hos tillståndsmyndigheten. Intill utgången av denna tid skall ett exemplar av handlingarna i ärendet finnas tillgängligt hos myndigheten. Underrättelse härom skall intagas i kungörelsen.

55 §.

1 mom. Byggnadsnämnd skall såsom tillståndsmyndighet beträffande ansökan om tillstånd, vilken ej finnes genast böra avslås, samråda med brandchefen och hälsovårdsnämnden samt, då fråga är om bensinstation som ligger i anslutning till väg eller gata, med väghållaren och polismyndigheten.

Avser ansökningen cistern eller annan anläggning under jord eller i bergum, cistern utomhus eller öppen lagerplats eller ock transport medelst rörledning, skall byggnadsnämnden samråda jämväl med distriktsingenjören för vatten och avlopp, därest fråga är om brandfarlig vätska.

I den mån det erfordras med hänsyn till ärendets beskaffenhet och betydelse, skall byggnadsnämnden tillika samråda med andra myndigheter, vilkas ämbetsområde beröres av den åtgärd som avses med ansökningen.

Sedan övriga myndigheter hörts, skall sprängämnesinspektionens yttrande inhämtas, om ärendet rör förvaring i större omfattning, områdestillstånd, hantering i fabrik eller transport medelst rörledning eller eljest är av särskild betydelse. Är sprängämnesinspektionen av annan mening än brandchefen eller finner inspektionen att fråga är om väsentlig avvikelser från tidigare tillämpning av bestämmelse om brandfarliga varor, skall inspektionen samråda med statens brandinspektion innan yttrandet avgives.

2 mom. Förlängning av förut meddelat tillstånd må beviljas utan iakttagande av bestämmelserna i 1 mom.

3 mom. Innan förhandsbesked lämnas, skall byggnadsnämnden i den mån det erfordras för ärendets avgörande, samråda med brandchefen och hälsovårdsnämnden, länsarkitekten, länsbrandinspektören, distriktsingenjören för vatten och avlopp, sprängämnesinspektionen samt annan kommunal eller statlig myndighet, vilken bedömes hava intresse att bevaka i ärendet.

4 mom. Länsstyrelse skall såsom tillståndsmyndighet sörja för att i tillståndsärende vederbörande kommunala myndigheter och övriga myndigheter, vilkas ämbetsområde beröres, få tillfälle att framföra sin mening i ärendet.

56 §.

Är åtgärd för vilken tillstånd sökes beroende av myndighets beslut jämväl i annat hänseende än som avses med denna förordning, må tillståndsmyndigheten låta anstå med prövning av ansökningen till dess frågan om dylikt beslut blivit avgjord. Ankommer beslutet på annan myndighet än tillståndsmyndigheten, bör sökanden hänvisas till denna myndighet.

57 §.

Tillstånd meddelas att gälla tillsvidare eller under viss tid för envar som därunder behörigen driver den med tillståndet avsedda verksamheten. Tillstånd till förvaring i underjordisk cistern beviljas för högst tio år i sänder.

Erfordras tillstånd av annan myndighet än tillståndsmyndigheten, bör i beslutet intagas erinran därom.

58 §.

Beslut i ärende om brandfarliga varor skall meddelas sökanden skriftligen.

Innebär beslut att tillstånd beviljas, skall ett exemplar av de ingivna rit-

ningarna, sådana de i ärendet blivit godkända, jämte beskrivning och inlämnad karta bifogas tillståndsbeviset. Ett exemplar av samtliga i ärendet ingivna handlingar skall förvaras hos tillståndsmyndigheten. Det åligger tillståndsmyndigheten att snarast tillställa brandchefen, hälsovårdsnämnden samt annan myndighet, som hörts i ärendet, en avskrift av tillståndsbeslutet samt att om detta underrätta enskild sakägare, vilken yttrat sig.

Vad i första och andra styckena stadgas skall i tillämpliga delar gälla förhandsbesked.

59 §.

Till avsyning enligt denna förordning skall i god tid kallelse sändas till sökanden eller ombud för honom, brandchefen, annan sakkunnig vars närvaro finnes erforderlig ävensom sprängämnesinspektionen, därest inspektionen hos tillståndsmyndigheten anmält att den önskar vara företrädd vid avsyningen.

Över avsyning skall protokoll upprättas. Skriftligt bevis om avsyningen och vad därvid förekommit skall tillställas sökanden.

Taxa för avgifter att i anledning av avsyning erläggas till byggnadsnämnden utfärdas av länsstyrelsen på begäran av kommunen. Avgift erlägges av den på vars begäran avsyning äger rum.

60 §.

Innan beslut fattas om återkallelse av tillstånd skall, om det kan ske utan allvarlig olägenhet, tillfälle beredas tillståndshavaren att yttra sig.

61 §.

Klagan över byggnadsnämnds och brandchefs beslut enligt denna förordning må föras genom besvär hos länsstyrelsen.

Över länsstyrelsens beslut må besvär anföras hos Konungen.

Medicinalstyrelsen, statens brandinspektion, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens vatteninspektion samt sprängämnesinspektionen äga rätt att föra talan mot beslut varigenom tillstånd beviljats.

62 §.

Anmälan till brandchef skall göras skriftligen i två exemplar. Den skall ingivas senast då anläggning eller anordning som avses med anmälan tages i bruk.

I anmälan skall uppgift lämnas om anmälarens namn och adress, om anläggningens eller anordningens belägenhet och beskaffenhet samt om arten och den ungefärliga mängden av de brandfarliga varorna. Anmälan är pliktig att efter anmodan av brandchefen fullständiga sin anmälan.

Gäller anmälan förvaring av brandfarlig vätska å öppen lagerplats eller i utomhus belägen cistern, skall brandchefen översända det ena exemplaret av anmälan till distriktsingenjören för vatten och avlopp. Är fråga om tillverkning, bearbetning eller liknande hantering av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska, skall brandchefen underrätta sprängämnesinspektionen om anmälan.

Ansvarsbestämmelser m. m.

63 §.

1 mom. Till dagsböter dömes den som

a) förvarar, hanterar, transporterar eller försäljer brandfarlig vara utan att innehava tillstånd, då sådant erfordras;

b) utan erforderligt medgivande utnyttjar meddelat tillstånd utan föregående avsyning och besked att avsynad anläggning eller anordning må tagas i bruk;

c) i verksamhet, för vilken tillstånd meddelats, åsidosätter föreskrift i tillståndsbeslutet eller vidtager ändring, som innebär väsentlig avvikelse från vad i beslutet förutsatts;

d) åsidosätter föreskriven skyldighet att göra anmälan hos brandchefen;

e) brukar eller låter bruka tankbil eller annat för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska tillverkat fordon, som icke är i föreskriven ordning godkänt för sitt ändamål;

f) saluhåller, försäljer eller nyttjar anordning för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara utan att anordningen är behörigen godkänd, oaktat godkännande enligt förordnande av kommerskollegium erfordras;

g) saluhåller eller försäljer anordning, vilken utmärkts såsom typgodkänd, oaktat anordningen icke är utförd i enlighet med godkännandet; eller

h) i ansökan enligt denna förordning eller i anmälan eller annan under rättelse till brandchefen lämnar oriktig uppgift rörande förhållande av betydelse.

2 mom. Till böter, högst trehundra kronor, dömes förare av fordon som avses i 40 §, därest han under färd icke medför vederbörligt bevis om godkännande. Styrker föraren senast å tredje söckendagen efter det han er tappats hos vederbörande polismyndighet eller åklagare, att han innehade bevis vid tiden för förseelsen, och giva omständigheterna vid handen att förseelsen haft sin grund i tillfälligt förbiseende, skall han dock vara fri från ansvar.

3 mom. Till dagsböter dömes den som i annat fall än i 1 och 2 mom. sägs överträder stadgande i förordningen eller föreskrift, som meddelats med stöd därav, så ock den som eljest beträdes med oaktsamhet vid befattning med brandfarlig vara.

För överträdelse av föreskrift som meddelats med stöd av 42 eller 52 § skall dock straffet vara böter, högst trehundra kronor.

4 mom. Begår någon gärning som avses i 1 mom. eller 3 mom. första stycket av oaktsamhet, vilken med hänsyn till omständigheterna är att anse såsom ringa, skall han vara fri från ansvar.

Är brott varom sägs i 1 mom. att anse som grovt, må dömas till fängelse i högst ett år.

64 §.

Den som deltagit i handläggning av ärende eller i förrättning enligt denna förordning må ej röja eller obehörigen utnyttja yrkeshemlighet, som därigenom blivit känd för honom, och ej heller, om det ej kan anses påkallat i tjänstens intresse, yppa arbetsförfarande eller affärsförhållande, vilket sålunda blivit honom kunnigt.

Bryter någon mot vad i denna paragraf stadgas, dömes till dagsböter eller fängelse i högst ett år. Gärningen må av allmän åklagare åtalas allenast efter angivelse av målsägande.

65 §.

Har anläggning uppförts eller annan åtgärd vidtagits utan tillstånd där sådant erfordras jämlikt denna förordning eller har meddelat tillstånd upphört att gälla, är ägaren skyldig att undanröja eller ändra det utförda i den

mån tillståndsmyndigheten meddelar föreläggande därom. I föreläggandet må utsättas vite eller föreskrivas att, i händelse av tredska, undanröjandet eller ändringen kommer att verkställas genom tillståndsmyndighetens försorg på den tredskandes bekostnad.

66 §.

Övertygas någon om gärning som sägs i 63 § och innefattade gärningen befattning med bristfällig eller icke behörigen godkänd anordning för hantering, förvaring, transport eller försäljning av brandfarlig vara, skall anordningen förklaras förverkad till kronan, såvida gärningen medfört uppenbar fara för skada av betydelse genom brand eller annorledes. Finnes anordning ej i behåll, skall i stället värdet förklaras förverkat.

Förklaras anordning förverkad, skall tillika innehåll och förpackning vara förverkade.

Är påföljd som i denna paragraf sägs uppenbart obillig, må den helt eller delvis eftergivnas.

67 §.

Har anordning vilken innehåller brandfarlig vara tagits i beslag, skall den som verkställt beslaget tillse att den brandfarliga varan tillvaratages samt förvaras i enlighet med gällande bestämmelser eller försäljes eller ock att varan oskadliggöres, därest så finnes påkallat ur säkerhetssynpunkt.

Anordning som genom lagakraftvunnen dom förklarats förverkad skall försäljas, därest den kan utbjudas i fullgott skick och, där så erfordras, är behörigen godkänd. I annat fall skall anordningen oskadliggöras. Förverkad brandfarlig vara skall, därest den finnes i behåll, försäljas eller, om försäljning lämpligen ej bör ske, oskadliggöras.

68 §.

Har innehavare av tillstånd enligt denna lag genom lagakraftvunnen dom övertygats om gärning som sägs i 63 §, skall åklagaren ofördröjligen underrätta tillståndsmyndigheten.

Har någon genom lagakraftvunnen dom övertygats om att hava förövat gärning som sägs i 63 § 1 mom. g), skall åklagaren ofördröjligen underrätta myndighet, som meddelat tygodkännande.

Övergångsbestämmelser

69 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1962.

Genom förordningen upphäves förordningen den 7 oktober 1921 (nr 876) angående eldfarliga oljor och kungörelsen den 24 mars 1927 (nr 53) med vissa bestämmelser angående kontrollanter för undersökning av eldfarliga oljor.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till stadgande, som ersatts genom bestämmelse i nya förordningen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

70 §.

1 mom. Verksamhet som bedrivs med stöd av tillstånd enligt äldre förordning må med de undantag som nedan angivas fortsätta under tid som tillståndet avser.

Verksamhet vari ingår förvaring av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska i underjordisk cistern må, såvitt angår förvaringen, fortgå längst till den dag, då tio år förflutit från det tillståndet meddelades, eller, om mera än nio år förflutit vid nya förordningens ikraftträdande, till den 1 juli 1963.

Enligt 49 § förordningen den 7 oktober 1921 meddelat tillstånd skall upphöra att gälla senast den 1 juli 1965.

2 mom. Tillstånd, som meddelats jämlikt äldre förordning, må återkallas enligt reglerna i den nya förordningen.

71 §.

1 mom. Har förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara ägt rum före den 1 juli 1962 utan skyldighet för den som drivit verksamheten att innehava tillstånd, må verksamheten, när sådan skyldighet föreligger jämlikt denna förordning, det oaktat utan tillstånd fortgå till den 1 juli 1963.

Därest ansökan om tillstånd för verksamheten ingivits till tillståndsmyndigheten före utgången av juni år 1963, må verksamheten fortsättas ytterligare till dess tillståndsärendet slutligt prövats.

Kommerskollegium äger beträffande särskilt slag av verksamhet, som avses i första stycket, förordna om förlängning av den däri stadgade tidsfristen samt av fristen för ingivande av ansökan om tillstånd, dock längst till den 1 juli 1968.

2 mom. Har tankbil eller annat för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska tillverkat fordon brukats före den 1 juli 1962 utan att skyldighet förelegat för ägaren att innehava tillstånd jämlikt 49 § förordningen den 7 oktober 1921, må fordonet, när godkännande erfordras enligt 40 § denna förordning, det oaktat utan godkännande brukas till den 1 juli 1963.

72 §.

1 mom. Ärende om tillstånd till anläggning, vilket före den 1 juli 1962 anhängiggjorts hos länsstyrelse eller polismyndighet men icke blivit slutligt prövat före nämnda dag, skall överlämnas till byggnadsnämnden för vidare handläggning.

Därest länsstyrelse eller polismyndighet före den 1 juli 1962 meddelat beslut om tillstånd i ärende som nyss sagts, skall avsyning i anledning av beslutet jämväl efter nämnda dag verkställas enligt den äldre förordningen samt klagan mot beslutet föras och fullföljd talan prövas enligt vad däri stadgas.

2 mom. Har ansökan om tillstånd att för transporter använda »cisternvagn» inkommit till länsstyrelse före den 1 juli 1962, skall ärendet, inbegripet förrättning för avsyning och godkännande, även om det ej avslutats före nämnda dag, handläggas och slutligt prövas enligt äldre bestämmelser.

73 §.

Ansökan om tillstånd och om förhandsbesked må ingivas till tillståndsmyndighet från och med den 1 april 1962 samt därefter av myndigheten upptagas till behandling och prövning enligt den nya förordningen. Myndighetens beslut i tillståndsärende skall dock icke äga giltighet förrän tidigast från och med den 1 juli 1962.

74 §.

Anmälan och annan underrättelse till brandchefen må lämnas till denne redan från och med den 1 april 1962.

Har verksamhet, som enligt denna förordning skall föranleda anmälan till brandchefen, bedrivits sedan tid före den 1 juli 1962, skall anmälningsskyldigheten anses behörigen fullgjord, om anmälan inkommit till brandchefen före utgången av juni år 1963.

75 §.

Länsstyrelse och polismyndighet skola på begäran av byggnadsnämnd till denna överlämna handlingar i avgjorda ärenden enligt äldre förordning eller tillhandahålla nämnden uppgifter rörande sådana ärenden.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
29 september 1961.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, kommunikations- och inrikesdepartementen anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, fråga om *förordning om brandfarliga varor* och anför därvid följande.

I. Inledning

Genom beslut den 12 januari 1951 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för handelsdepartementet att uppdraga åt en utredningsman att verkställa utredning om revision av förordningen den 7 oktober 1921 (nr 876) angående eldfarliga oljor ävensom vissa därmed sammanhängande frågor. Såsom utredningsman att, med biträde av experter, verkställa ifrågavarande uppdrag tillkallades den 15 september 1951 kommerserådet Siegfried Matz.

Utredningen, som antog benämningen 1951 års oljeutredning, avgav den 14 augusti 1956 betänkande i två delar med förslag till förordning om skydd mot brandfarliga vätskor m. m. (SOU 1956: 50, 51).

Sedan betänkandet varit föremål för remissbehandling, förordnade Kungl. Maj:t den 16 maj 1957 att i ärendet avgivna remissyttranden skulle överlämnas till kommerskollegium. Ämbetsverket anbefalldes att, under övervägande av vad som anförts i yttrandena och i samråd med berörda myndigheter och organisationer, skyndsamt utarbeta förslag till författning med tillämpningsföreskrifter till den av utredningen föreslagna förordningen. Kollegium skulle därjämte verkställa den överarbetning av förordningen, som kunde finnas påkallad, och till Kungl. Maj:t avge förslag i anledning av resultatet av överarbetningen.

I juni 1959 förelåg förslag till förordning om brandfarliga varor jämte motivering samt förslag till tillämpningskungörelse, att utfärdas av kollegium, med föreskrifter och anvisningar till förordningen.

Sedan detta förslag av kommerskollegium blivit utsänt för remissbehandling, har ytterligare överarbetning och omarbetning ägt rum. Därefter har

kollegium den 20 februari 1961 avgivit betänkande (stencilerat) med förslag till förordning om brandfarliga varor. Detta betänkande innehåller icke utformat förslag till tillämpningskungörelse. I motiven till förslaget till förordning redogöres emellertid för den sakliga innebörden i olika hänseenden av blivande sådan kungörelse och utkast till vissa föreskrifter, bl. a. avseende rätten att utan tillstånd och anmälan innehava brandfarliga varor, har fogats vid betänkandet såsom bilagor. I betänkandet uttalas vidare, att kommerskollegium efter att ha samrått med vederbörande myndigheter och intressenter ämnar utfärda kungörelse i sådan tid att den kan träda i kraft samtidigt som den föreslagna förordningen.

Över betänkandet har, efter remiss, yttranden avgivits av överbefälhavaren, arbetarskyddsstyrelsen, medicinalstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen, statens brandinspektion, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, statens vatteninspektion, sjöfartsstyrelsen, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, statens provningsanstalt, statens hantverksinstitut, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län, vattenvårdskommittén, Svenska petroleuminstitutet, Svenska gasverksföreningen, Sveriges industriförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges färghandlares riksförbund och Sveriges färgfabrikanters förening (gemensamt yttrande till vilket Sveriges köpmannaförbund anslutit sig), Sveriges bensinhandlares riksförbund, Sveriges standardiseringskommision, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommuners förbund, Svenska hamnförbundet, Svenska kommunaltekniska föreningen, Föreningen för vattenhygien, Svenska brandkårernas riksförbund och Svenska brandskyddsföreningen (gemensamt yttrande), Svenska brandbefällets riksförbund, Svenska tarifföreningen, Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen, Stockholms handelskammare, handelskammaren i Göteborg, handelskammaren i Gävle samt Östergötlands och Södermanlands handelskammare.

Medicinalstyrelsen har bifogat yttrande från medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professor L. Friberg. Överståthållarämbetet har vid sitt yttrande fogat yttranden från poliskammaren i Stockholm och Stockholms stadskollegium. Åtskilliga av länsstyrelserna har bifogat av dem infordrade utlåtanden, bl. a. från länsbrandinspektören, distriktsingenjören för vatten och avlopp samt från olika kommunala organ. Sveriges industriförbund har jämte eget yttrande överlämnat utlåtande från Sveriges kemiska industrikontor och Aktiebolaget Bofors. Länsstyrelsen i Kalmar län har, liksom länsstyrelsen i Kopparbergs län, utan att avgiva eget yttrande, överlämnat utlåtande från länsbrandinspektören i länet.

På grundval av vad sålunda förekommit har inom handelsdepartementet upprättats förslag till förordning om brandfarliga varor.

II. Huvuddragen av lagstiftningen

Gällande lagstiftning. Nu gällande lagstiftning på förevarande område utgöres väsentligen av Kungl. förordningen den 7 oktober 1921 (nr 876) angående eldfarliga oljor jämte vissa tilläggsbestämmelser, utfärdade av kommerskollegium i form av kungörelse den 30 maj 1949. Såsom framgår av förordningens benämning har dess varuområde ursprungligen omfattat endast eldfarliga oljor eller således varor i flytande tillstånd. Enligt Kungl. brev den 24 mars 1939 och den 26 juni 1948 skall emellertid butan och propan såsom kondenserade petroleumgaser (kp-gas, gasol) betraktas såsom eldfarlig olja av första klass. Gaserna butan och propan har därmed hänförs till oljeförordningens varuområde. 1949 års kungörelse med tilläggsbestämmelser avser dessa gaser.

Utfärdandet år 1957 av förordning om oljelagring m. m. och vissa författningar i anslutning därtill (SFS 1957: 343—346) föranledde ändringar i oljeförordningen (SFS 1958: 46). Syftet med dessa ändringar var att — i avbida på en ny författning — underlätta den utbyggnad av landets oljelagringens anordningar, varom stadgades i 1957 års lagstiftning.

Oljeförordningens varuområde anges genom en uppräknig i författningens inledande paragraf av de varor som skall hänföras till eldfarliga oljor. Till vida övervägande del utgöres dessa varor av petroleumprodukter. Sprit och andra eldfarliga vätskor, vilka är »till alla delar blandbara» med vatten, faller utanför förordningens varuområde.

1921 års oljeförordning är en säkerhetslagstiftning. Den kan sägas komplettera brandlagstiftningen med specialstadganden, avsedda att motverka den särskilda brandfara som förekomsten av brandfarliga oljor och befattningen därmed för med sig. I författningen tages därjämte viss hänsyn till att de däri avsedda varorna kan förorsaka andra skadeverkningar än brand, främst vattenförorening.

Förutom inledande kapitel med bestämmelser om tillämplighetsområde m. m. innehåller förordningen i särskilda kapitel bestämmelser om tillverkning och bearbetning, innehav och förvaring, handelsanmälan och transport samt ansvarsbestämmelser m. m.

Tillämningsområdet har begränsats genom undantagsbestämmelser av skilda slag. Sålunda faller innehav, förvaring och transport av olja för statens räkning ej under förordningen. I fråga om vissa transporter till sjöss och med järnväg har internationella fördrag eller därpå grundade regler ersatt förordningens stadganden.

Oljeförordningen innehåller ett stort antal detaljbestämmelser rörande vad som skall iakttagas vid olika slag av befattning med eldfarliga oljor. Kommerskollegium har utfärdat åtskilliga anvisningar beträffande förordningens tillämpning.

För sådana fall då befattningen med eldfarlig olja avser särskilt stor

mängd, t. ex. förvaring »i upplag», eller eljest är förbunden med påtaglig risk, såsom vid fabriksmässig tillverkning eller bearbetning, stadgas plikt att söka myndighets tillstånd. Tillståndsprövning verkställs av länsstyrelsen i ärenden av större vikt och av polismyndigheten i övriga ärenden. Såsom en särskild form av tillstånd infördes genom 1958 års ändringar i oljeförordningen länsstyrelsens fastställande av anläggningsplan för visst område, där ett eller flera upplag av eldfarlig olja skall inrättas. Innebörden av sådant tillstånd är, att tillståndshavaren inom ramen för den fastställda planen kan uppföra cisterner och använda dem för förvaring av eldfarliga oljor utan att begära ytterligare tillstånd.

Viss befattning med eldfarliga oljor — t. ex. handel därmed — förutsätter enligt oljeförordningen anmälan till polismyndigheten.

Länsstyrelsen har befogenhet att medgiva undantag från bestämmelse i förordningen och att jämka på villkor i tillståndsresolution. I allmänhet skall länsstyrelsen därvid inhämta yttrande från sprängämnesinspektionen. I vissa fall kan inspektionen meddela undantag från eljest gällande säkerhetsföreskrifter.

Förslaget. Kommerskollegiets nu framlagda förslag till förordning innehåller i särskilda avsnitt bestämmelser som anger de varuslag varpå lagstiftningen är tillämplig och dess tillämpningsområde i övrigt, de administrativa förfaranden som lagstiftningen förutsätter och vilka myndigheter som skall handha uppkommande frågor och ärenden. Därjämte innehåller förordningen huvudstadganden för olika slags befattning med brandfarliga varor — förvaring, tillverkning och annan hantering, transport samt försäljning. Slutligen ingår ordningsföreskrifter, ansvarsbestämmelser m. m. samt övergångsbestämmelser. Dispositionen överensstämmer i sina grunddrag med den gällande oljeförordningens. Författningstexten har emellertid fullständigt omarbetats både i sakligt och formellt hänseende. — Kommerskollegium har antagit, att riksdagens yttrande skulle komma att inhämtas, innan blivande förordning om brandfarliga varor utfärdades. En dylik förordning syntes nämligen i fråga om betydelse och innehåll vara att jämställa med förordningen om explosiva varor och andra författningar, vilka underställts riksdagen.

Genom att benämna författningen »Förordning om brandfarliga varor» har uppnåtts en terminologisk likhet med förordningen om explosiva varor. Denna kan sägas vara en parallellförfattning. Uttrycket brandfarliga varor ger vidare möjlighet att, såsom avsetts, utvidga det av lagstiftningen omfattade varuområdet. Ordet »brandfarlig» har, i enlighet med numera gängse språkbruk, fått ersätta ordet »eldfarlig».

Författningen har karaktär av ramförordning. En tillämpningskungörelse skall utfärdas av kommerskollegium att börja gälla samtidigt som förordningen är avsedd att träda i kraft. Samråd om innehållet i tillämpningskungörelsen skall ske med vederbörande myndigheter och enskilda intressenter.

Gränsen mellan förordningen och tillämpningskungörelsen har i förslaget dragits så, att bestämmelser av utpräglat teknisk natur i allmänhet uteslutits ur förordningen för att upptagas i kungörelsen. Undantag har gjorts endast för ett fåtal sådana bestämmelser, vilka ansetts vara av central betydelse och därför infogats i förordningen. Detaljregleringen skall således ankomma på kommerskollegium. Genom sina föreskrifter samt genom kompletterande anvisningar skall ämbetsverket sörja för en ändamålsenlig tillämpning av förordningen och för erforderlig anpassning till den ständigt fortgående utvecklingen på området.

Det framlagda förslaget bygger på grundsatsen att icke blott intresset av skydd mot brandfara utan även intressen av andra slag, bland dem särskilt vattenvårdsintresset, skall beaktas och vägas mot varandra vid prövning av uppkommande frågor. De stadganden av teknisk natur, som förslaget innehåller, är emellertid utformade med tanke väsentligen på intresset av skydd mot brandfara. Lagstiftningen har således samma huvudsyfte som gällande förordning om eldfarliga oljor. Tekniska stadganden, som avser att mera omedelbart tillgodose vattenvårdens intressen, har ansetts ha sin plats i speciallagstiftning med ändamål att förebygga vattenföroreningar. Vid utformningen av de tekniska stadgandena i förordningen har kollegium emellertid sökt tillmötesgå vattenvården och andra liknande intressen genom att avfatta stadgandena så att de skall kunna samordnas med tekniska stadganden i andra författningar, vilka syftar till att tillvarata dessa intressen.

Samordningen av det allmänna intresset att motverka skador till följd av ifrågakvarande varors brandfarlighet med övriga allmänna intressen såsom arbetarskydd, vattenvård, naturskydd, hälsovård, byggnadsplanering, försvar o. s. v. skall enligt förslaget åstadkommas genom en organiserad samverkan mellan de myndigheter, på vilka förordningens tillämpning i första hand skall ankomma, samt de myndigheter, vilka företräder övriga allmänna intressen. Samverkan förutsättes i princip skola äga rum så snart en fråga uppkommer, vilken berör flera myndigheters verksamhetsområden. Därvid har särskilt utfärdandet av tillämpningsföreskrifter och prövningen av tillståndsärenden skjutits i förgrunden.

Det varuområde, för vilket den föreslagna förordningen skall gälla, är vidare än varuområdet enligt gällande oljeförordning. Varor i alla aggregationsformer skall kunna ingå. Den omständigheten att brännbar vätska — sprit, aceton — är »till alla delar blandbar» med vatten skall icke utesluta den från tillämpning av förordningens bestämmelser.

Vad angår tillämpningsområdet i övrigt gäller den skillnaden från oljeförordningen att förslagets bestämmelser i princip skall vara tillämpliga på statens befattning med brandfarliga varor. Undantag göres dock för försvaret. Vissa andra allmänna undantag skall också gälla, bl. a. för transporter på järnväg samt med fartyg och luftfartyg.

Förslagets utgångspunkt är att all befattning med brandfarliga varor skall ske med iakttagande av den försiktighet, som till förebyggande av

skada betingas av omständigheterna, samt vidare att anordning för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara skall vara utförd på ett ändamålsenligt och betryggande sätt. Stadganden härom kompletteras med säkerhetsföreskrifter av olika slag, meddelade i själva förordningen eller med stöd av denna i föreskrifter utfärdade av kommerskollegium. Överträdelse av säkerhetsföreskrift ävensom oaktsamhet utan överträdelse av särskild föreskrift kan föranleda straff enligt förslagetts ansvarsbestämmelser. Viss skärpning har genomförts så att överträdelse av bestämmelse, som är upptagen i förordningen, skall kunna föranleda fängelse, då omständigheterna är försvårande.

I förordningen har upptagits en allmän regel för myndigheternas avvägning av kravet på säkerhetsåtgärder. Enligt denna regel skall ifrågasatt åtgärd icke vara mer betungande än som är skäligt i förhållande till syftet med åtgärden.

I särskilt angivna fall uppställer förslaget krav på tillstånd av myndighet eller anmälan till myndighet. Därutinnan skiljer sig förslaget icke i och för sig från gällande författning. Vissa nyheter förordas däremot i fråga om bestämningen av de fall, då skyldighet att söka tillstånd skall föreligga. En betydelsefull ändring är att byggnadsnämnden — utom i ett fall — skall vara tillståndsbeviljande myndighet i stället för länsstyrelsen eller polismyndigheten. En annan viktig ändring är att anmälan skall mottagas av brandchefen i stället för av polismyndigheten.

Oljeförordningens stadgande om tillstånd i form av fastställelse å anläggningsplan har ersatts med stadgande rörande områdestillstånd. Sådant tillstånd avser rätt att inom upplagsområde förvara brandfarlig gas eller brandfarlig vätska i flera cisterner utan att närmare föreskrifter meddelas om cisternernas storlek och läge. Förutsättning är att förvaringen sker i enlighet med en allmän planering av områdets utnyttjande för ändamålet.

En nyhet är att byggnadsnämnden på begäran skall kunna lämna förhandsbesked, huruvida visst område är lämpligt för förvaring av större mängder brandfarlig gas eller brandfarlig vätska.

Enligt förslaget skall myndighet kunna ingripa för att trygga allmänheten mot risker av befattningen med brandfarliga varor även genom påbud att vissa anordningar skall vara utförda enligt meddelade föreskrifter. Är fråga om anordning, vars användning kan medföra särskilt påtagliga risker, äger kommerskollegium förordna om obligatoriskt godkännande, d. v. s. att anordningen måste vara av myndighet godkänd innan den får saluhållas, försäljas eller nyttjas.

Godkännandet skall enligt förslaget i allmänhet ha formen av typgodkännande. Även då tvång att söka godkännande ej föreligger, skall typgodkännande på begäran av företagare eller annan kunna meddelas.

Tämligen ingående regler gives i förslaget om förfarandet inför byggnadsnämnden. Dessa regler ansluter till och kompletterar de bestämmelser som gäller för nämndens handläggning av byggnadsärenden. Sistnämnda be-

stämmelser skall således tillämpas, såvida icke reglerna i den föreslagna förordningen föranleder annat.

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 1962. Vissa övergångsbestämmelser har upptagits i förslaget.

Remissyttrandena. Kommerskollegiets förslag till förordning om brandfarliga varor har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna med blott ett par undantag. I flera yttranden understrykes betydelsen av att förslaget blir genomfört. Sålunda förklarar sig *vatten-vårdskommittén* hälsa förslaget med tillfredsställelse. *Statens brandinspektion* anser förslaget såväl i sakligt som i formellt avseende vara i sådant skick, att det bör vara väl ägnat att ligga till grund för lagstiftning. *Svenska brandskyddsföreningen* och *Svenska brandkårens riksförbund* uttalar att förslaget, efter komplettering med såvitt möjligt fullständiga och lättillgängliga tillämpningsföreskrifter, i huvudsak torde vara ägnat att undanröja den osäkerhet som sedan länge rått genom avsaknaden av klara direktiv på förevarande område. *Arbetskyddsstyrelsen* har funnit förslaget väl avvägt och uppställt på ett överskådligt sätt. *Svenska stadsförbundet* och *Svenska hamnförbundet* har uttryckt tillfredsställelse över att kritik, som framförts mot tidigare förslag, blivit beaktad. *Stockholms handelskammare* tillägger förslaget åtskilliga förtjänster och framhåller särskilt att det i formellt avseende har fördelen att författningstexten är klar och lättläst. Positiva omdömen av liknande slag har även framförts av bland andra *länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Malmöhus och Örebro län*, *Svenska petroleuminstitutet*, *Svenska gasverksföreningen*, *Sveriges bensinhandlares riksförbund*, *Svenska tarifföreningen*, *handelskammaren i Gävle*, *Östergötlands och Södermanlands handelskammare*, *brandcheferna i Göteborg* och i *Norrköping* samt *fyra länsbrandinspektörer*.

Kritiska synpunkter mot förslaget har framförts, särskilt med anledning av att det icke innehåller utformat förslag till kungörelse med tillämpningsföreskrifter. *Sveriges färghandlares riksförbund* och *Sveriges färgfabrikanters förening* avstyrker i sitt gemensamma yttrande, till vilket *Sveriges köpmannaförbund* anslutit sig, att förslaget till förordning antages innan tillämpningsföreskrifter utarbetats och yttrande över dessa inhämtats. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som är allmänt kritisk till förslaget och delvis avstyrkt det, beklagar att förslag till tillämpningsföreskrifter icke föreligger. Länsstyrelsen uttalar vidare om det utkast till föreskrifter i visst hänseende, som bilagts kommerskollegiets betänkande, att det icke kan betecknas såsom överskådligt och lättillgängligt. *Handelskammaren i Göteborg* intager en liknande ståndpunkt.

Avsaknaden av tillämpningsföreskrifter påtalas vidare, med större eller mindre skärpa, av vissa till förslaget i och för sig positiva instanser. *Sveriges kemiska industrikontor*, *Svenska hamnförbundet*, *länsstyrelserna i Jönköpings, Malmöhus och Hallands län*, *Stockholms stadskollegium*,

handelskammaren i Gävle och *länsbrandinspektören i Västernorrlands län* har sålunda funnit det vara en brist att förslag till tillämpningsföreskrifter ej framlagts. Några av dem har påpekat, att ett ställningstagande till den föreslagna förordningen därigenom försvåras. *Stockholms handelskammare* har framhållit att den, trots önskvärldheten av att tillämpningsföreskrifter funnits utformade samtidigt som förordningen, icke har någon erinran mot att föreskrifterna färdigställas i efterhand, eftersom kollegium dels i alla väsentliga hänseenden redogjort för den sakliga innebörden av den blivande tillämpningskungörelsen, dels uttalat sin avsikt att utfärda kungörelsen först sedan samråd ägt rum med vederbörande myndigheter och enskilda intressenter. *Brandchefen i Göteborg* har anfört liknande synpunkter. *Ett stort antal remissinstanser*, som godtagit att utformat förslag till tillämpningskungörelse ej upptagits i det framlagda betänkandet, har framhållit betydelsen av att en sådan kungörelse snarast utarbetas och att så sker i samråd med vederbörande och även i övrigt i den ordning kommerskollegium angivit.

Förslagets allmänna uppläggning av lagstiftningen såsom en ramförordning vilken skall kompletteras genom detaljreglering i form av tillämpningsföreskrifter har eljest i princip godtagits eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser, inbegripet dem vilka kritiserat att förslag till tillämpningsföreskrifter ej utarbetats.

Den föreslagna lagstiftningens karaktär av säkerhetslagstiftning med huvudsakligt syfte att motverka brandfara men med utrymme för beaktande av speciallagstiftning till skydd för andra allmänna intressen har i allmänhet godtagits. Vissa erinringar har emellertid framställts.

Sveriges färghandlares riksförbund och *Sveriges färgfabrikanters förening* har i sitt gemensamma yttrande uttalat, att den av kommerskollegium föreslagna samordningen av skilda allmänna intressen genom samråd mellan olika administrerande myndigheter kan ifrågasättas. De två remissinstanserna vill i stället samordna själva lagstiftningen. De förordar, att problemet om en dylik samordning skall upptagas vid en allmän översyn av hit hörande lagstiftning, bl. a. giftlagstiftning, arbetarskyddslagstiftning och brandlagstiftning. Betydande förenklingar skulle enligt de två remissinstansernas mening jämväl vara att vinna, därest samtliga i skilda författningar förekommande föreskrifter om varningsmärkning med hänsyn till olika riskmoment, såsom brandfara, förgiftning och annan hälsofara, samlades i en särskild påskriftsförfattning. Även *handelskammaren i Göteborg* har ifrågasatt en allmän översyn av ifrågakommande lagbestämmelser inom den lagstiftning som reglerar arbetarskydd, vattenskydd, skydd mot förgiftning o. s. v.

Byggnadsstyrelsen har funnit förslaget till förordning förenligt med gällande bestämmelser på byggnadslagstiftningens område. *Arbetarskyddsstyrelsen* har framhållit bl. a., att vid tillämpningen av stadgande i 11 § arbetarskyddslagen rörande åtgärder till skydd mot att arbetare skadas genom eldfarliga ämnen bestämmelserna i gällande oljeförordning eller föreskrifter

som utfärdats med stöd därav fått tjäna till ledning även när det gällt att tillgodose arbetarskyddssynpunkter. Detta förhållande torde även framdeles i huvudsak komma att bestå. Styrelsen har jämväl berört vissa andra konkurrensfrågor samt betonat vikten av att vid tillämpningen av arbetarskyddslagen och den föreslagna förordningen ett fortlöpande samarbete upprätthålles mellan kommerskollegium och arbetarskyddsstyrelsen.

I fråga om vattenvården har *vattenvårdskommittén, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, fyra distriktsingenjörer för vatten och avlopp, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms och Jämtlands län samt Svenska kommunaltekniska föreningen* gjort uttalanden, enligt vilka vattenvårdsintresset i och för sig blivit tillfredsställande beaktat i förslaget.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har, med åberopande av *distriktsingenjören i samma län*, yrkat att den föreslagna förordningen i sin text skall redovisa att den är avsedd att tjäna vattenvårdsintresset. En sådan ändring ifrågasättes även av *Svenska kommunaltekniska föreningen*. Sistnämnda remissinstans understryker samtidigt, att det knappast torde vara praktiskt möjligt att helt förena brandskyddets och vattenskyddets intressen i samma författning. I så fall skulle för övrigt bestämmelserna däri lämpligen utsträckas att gälla även vissa andra ur vattenföroreningssynpunkt farliga vätskor.

Medicinalstyrelsen anser, att begränsningen i lagstiftningens syfte är en påtaglig brist som icke kan täckas genom hänvisningen till speciallagstiftning för tillgodoseende av vattenvården och andra allmänna intressen. Förslaget har sålunda helt förbigått det riskmoment som luftföroreningarna utgör, trots att det är av stor vikt att dessa beaktas även då de icke innebär en akut brandfara. Det måste enligt styrelsens mening anses vara en påtaglig olägenhet för de myndigheter, som sysslar med hithörande frågor, att föreskrifterna blir splittrade på flera specialförfattningar. Även *statens vatteninspektion* har uttalat att en sådan splittring bör undvikas.

Vattenvårdskommittén, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, länsstyrelserna i Malmöhus och Hallands län, distriktsingenjören i Malmöhus län, Svenska kommunaltekniska föreningen samt Föreningen för vattenhygien har funnit, att kommerskollegiets förslag i viss mån strider mot vad vattenvårdskommittén förordat i sitt betänkande »Skydd för vattenförsörjningen» (SOU 1960: 38) och att ett klarläggande är påkallat. Enligt kollegiets betänkande skall vattenvårdsintresset vid befattning med brandfarliga varor tillgodoses genom speciallagstiftning för vattenvård. Enligt *vattenvårdskommittén* måste även vattenvården beaktas vid utformningen av de nya bestämmelserna om brandfarliga varor. Vattenvårdskommittén har härom anfört.

Vid de samråd som ägt rum mellan kommerskollegium och vattenvårdskommittén har enighet synts råda om att vattenvårdsintresset skulle bli vederbörligen beaktat såväl i kommande allmänna anvisningar som vid byggnadsnämndernas tillståndsprövning i konkreta fall och om att dubbelprövning (ur brandfarlighetssynpunkt och vattenfarlighetssynpunkt) borde undvikas. Emellertid förekommer i betänkandet om brandfarliga varor uttalanden, vari framhäves, att tekniska stadganden som avser att mera omedel-

bart tillgodose vattenvårdens intressen synes ha sin plats i speciallagstiftning med ändamål att förebygga vattenförorening (sid. 37), samt att förordningen om brandfarliga varor i princip icke bör innehålla andra stadganden av teknisk natur än sådana som direkt skall tillgodose intresset av skydd mot den brandfara som de i förordningen avsedda varorna medför (sid. 60). I anledning av dessa uttalanden vill vattenvårdskommittén betona, att de tekniska föreskrifterna mot oljors farlighet i skilda hänseenden synes böra så långt möjligt vara samlade på ett ställe. Endast i den mån det är oundgängligt bör det finnas särskilda bestämmelser om förvaring och handhavande av oljor för att förebygga vattenförorening.

Beträffande tiden för förordningens ikraftträdande har i yttrandet från *Stockholms stadskollegium* uttalats att fristen synes helt otillräcklig och bör ökas förslagsvis minst ett halvt år, vilket innebär att dagen för ikraftträdandet skulle framflyttas till den 1 juli 1962.

Vad remissyttrandena i övrigt innehåller rörande förslaget huvudfrågor och beträffande vissa av dess enskildheter kommer att redovisas i de följande avsnitten av denna framställning i den mån det synes erforderligt.

Departementschefen. Sedan åtskillig tid har behov förelegat av en reviderad lagstiftning för de brandfarliga varorna. Gällande förordning om eldfarliga oljor utfärdades år 1921, d. v. s. för fyrtio år sedan. Den har visserligen ändrats vid några tillfällen, senast år 1958, och kompletterats genom tillämpningsföreskrifter och anvisningar. Likväl framstår den numera såsom klart föråldrad.

Under den tid som förflutit sedan oljeförordningens tillkomst har en mycket stark utveckling ägt rum inom oljeområdet. Oljornas ökade betydelse och den stegrade omfattning i vilken de förekommer framträder måhända tydligast av importsiffrorna. Dessa utvisar, att importen av mineraloljor stigit från ca 150 000 ton, därav ca 50 000 ton bensin, år 1921 till ca 13 miljoner ton, därav ca 1,5 miljoner ton bensin, år 1960. Ökningen har varit särskilt stark under det senaste årtiondet. Till belysande härav kan jag nämna, att oljeimporten år 1950 uppgick till i runda tal 3,5 miljoner ton, därav 0,5 miljoner ton bensin.

Den utveckling som återspeglas i dessa siffror har tagit sig olika uttryck. Den har inneburit, att petroleumprodukter kommit att användas för skilda nya ändamål. En mängd nya produkter har tillkommit och tagits i bruk i hemmen och på arbetsplatserna. Den ökade förekomsten av oljor har medfört, att oljelagringen blivit en fråga av helt annan storleksordning och till stor del även av annat slag än vid den tid då oljeförordningen infördes.

Med oljelagringen sammanhängande problem har på senare tid kommit ytterligare i förgrunden. Till följd av oljeprodukternas stigande betydelse för landets energiförsörjning genomfördes nämligen 1957 en lagstiftning, som innebar en utvidgning av skyldigheten att hålla olja i lager. I samband därmed vidtogs 1958 vissa ändringar i oljeförordningen. Den betydelsefullaste var att motorbrännoljor och eldningsoljor hänfördes till förordningens varuområde.

I samband med planerna på revision av oljeförordningen har fråga uppkommit om en utvidgning av området för denna lagstiftning till att omfatta brandfarliga varor av andra slag än de som där hänföres till oljor. En utvidgning har redan skett därhän att oljeförordningen omfattar gaserna propan och butan, såsom handelsvara betecknade gasol. En utvidgning till ytterligare brandfarliga varor, i första hand till brännbara gaser jämförbara med propan och butan samt till sprit och andra med vatten blandbara vätskor, har kommit att te sig naturlig.

Det förslag till förordning om brandfarliga varor, som nu föreligger, innebär en genomgripande omarbetning av gällande lagstiftning. Bland annat har varuområdet ändrats, behandlingen av tillståndsärenden överförs från länsstyrelse och polismyndighet till byggnadsnämnd samt en ordning för handläggningen av ärenden stadgats, som förutsätter en ganska vittgående samordning med annan lagstiftning och samverkan med andra myndigheter.

Vid remissbehandlingen har förslaget fått ett genomgående positivt mottagande. Huvudlinjerna i förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av det vida övervägande antalet myndigheter och andra, vilka yttrat sig. Endast tre remissinstanser har helt avstyrkt att förslaget genomföres. I övrigt har de invändningar, som gjorts mot förslaget, i flertalet fall avsett enskildheter och ofta rört formella frågor eller bestämmelser av speciell eller teknisk natur. För egen del anser jag, i likhet med flertalet remissinstanser, att förslaget är väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning.

Den nuvarande oljeförordningen är utfärdad utan riksdagens hörande. Med hänsyn till den numera i olika hänseenden väsentligt ökade betydelsen av förevarande lagstiftning anser jag, att riksdagen bör beredas tillfälle yttra sig över den föreslagna förordningen om brandfarliga varor. Närmast har jag ansett de bestämmelser i förslaget, som reglerar förordningens varuområde och tillämpningsområde, organisationen av tillämpningen, handläggningen av ärenden ävensom bestämmelser som uttrycker allmänna principer, innefatta huvudfrågor av beskaffenhet att föranleda riksdagens hörande. För sammanhangets skull avser jag emellertid att i denna framställning översiktligt redogöra även för avsnitt av författningen, som innehåller bestämmelser av speciell och teknisk natur. Det förutsättes, att förslagets detaljbestämmelser skall kunna kompletteras och ändras utan att först underställas riksdagen och att riksdagens yttrande skall behöva inhämtas endast då ändringen berör huvudfrågorna i författningen.

Ett antal remissinstanser har lagt i dagen tvekan rörande förslagets sakliga innebörd med anledning av att den föreslagna förordningen har karaktären av ramförordning, till vilken utarbetat förslag till kungörelse med tillämpningsföreskrifter av bindande natur att utfärdas av kommerskollegium icke föreligger. Avsaknaden av förslag till kungörelse är också huvudorsaken till de tre avstyrkanden, som föreligger. Den tvekan, som ådagalagts i angivna hänseende, kan i och för sig vara naturlig. Förslagets motivering innehåller emellertid besked om de föreskrifter tillämpningskungörelsen i sina väsentliga delar avses skola innehålla. Dessa föreskrifters tilltänkta innehåll har icke givit anledning till allvarigare anmärkningar. Med hän-

syn därtill anser jag, att förordningen bör kunna utfärdas utan avbidan på att tillämpningskungörelsen färdigställes. Det är emellertid angeläget att de föreskrifter som skall upptagas i kungörelsen föreligger utformade i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förutskickats så snart ske kan. Kungörelsen torde böra begränsas till att omfatta mera centrala tekniska bestämmelser. Vad som därutöver erfordras av detaljbestämmelser synes kunna meddelas efter hand alltefter som behov yppar sig och lär i allmänhet böra utfärdas såsom anvisningar. Arbetet med kungörelsen bör, såsom förutsatts, utföras i samverkan med myndigheter och enskilda, vilkas intressen beröres. Annat har i och för sig icke ifrågasatts än att kommerskollegium skall ha bemyndigande att utfärda tillämpningsföreskrifter. Jag anser det erforderligt att kommerskollegium har denna befogenhet. Den gränsdragning mellan förordning och föreskrifter som förslaget innebär, synes mig godtagbar. Enligt vad jag inhämtat från kommerskollegium kommer arbetet å tillämpningskungörelsen att bedrivas så att den skall kunna utfärdas under april eller senast maj 1962. Det kan även förväntas att man inom oljebranschen medverkar i arbetet med att sprida kännedom om de nya bestämmelserna.

Till sin allmänna uppläggning är förslaget en säkerhetslagstiftning. Det syftar enligt däri intagna grundstadganden till att motverka att befattningen med brandfarliga varor ger upphov till fara för skada genom brand och annorledes. De tekniska bestämmelserna avser brandfaran men har avfattats så, att de skall ge utrymme för hänsyn även till fara för skada av annat slag och åtgärder däremot. Främst avses därvid faran för vattenförorening. Hur sådana åtgärder skall utformas avgöres alltså icke i förordningen utan avsikten är, att innehållet i gällande speciallagstiftning eller i särskilda bestämmelser, som utfärdats under medverkan av myndighet med överinseende över ifrågavarande specialområde, skall vara vägledande därutinnan. Myndigheter, som företräder vattenvården och andra intressen, skall engageras i ärenden om brandfarliga varor och därvid genom samråd med den beslutande myndigheten erhålla tillfälle att inverka på ärendets bedömning. Den sålunda angivna uppläggnings av författningen har väsentligen verkställts efter mönster av de grundsatser, som låg till grund vid revisionen 1959 av byggnadslagstiftningen.

Mot förslagens uppläggning har några remissmyndigheter anmärkt, att den åsyftade samordningen bör åstadkommas genom en allmän översyn av i princip alla ifrågakommande lagbestämmelser; förslaget anses leda till splittring och icke till förenkling. Såvitt jag kan finna är förslaget emellertid icke ägnat att leda till splittring utöver den som är ofrånkomlig på grund av sakens beskaffenhet. Tvärtom ger det möjlighet för kommerskollegium att som komplettering till förordningen om brandfarliga varor i samråd med vederbörande myndigheter utfärda för tillämpningen väsentliga, enhetliga bestämmelser. Kollegium kan därvid även, i den mån det påkallas av ett påtagligt behov, ta hänsyn till intressen som tidigare icke särskilt beaktats, t. ex. luftföroreningar. Den angivna ordningen har redan med nuvarande lagstiftning kommit att tillämpas enligt vad som framgår bl. a. av vad arbetarskyddsstyrelsen yttrat. Enligt min mening torde det besvärans-

de problem, som ofrånkomligen uppkommer genom att ärenden om brandfarliga varor har anknytning till så många, av olikartad lagstiftning berörda områden, knappast med fördel kunna bemästras på annat sätt än det föreslagna eller i huvudsaklig överensstämmelse därmed. Tanken på en översyn av all ifrågakommande lagstiftning och sammanförande av alla tillämpliga bestämmelser i en författning torde icke vara genomförbar. Jag förordar därför att förslaget bibehålles vid den uppläggning det erhållit. Jag vill därvid framhålla vikten av att arbetet med tillämpningsbestämmelser bedrivs efter en väl genomtänkt plan och i fortlöpande samarbete med vederbörande myndigheter.

I detta sammanhang vill jag också taga upp de vid remissbehandlingen påtalade motstridiga uttalandena av vattenvårdskommittén och kommerskollegium. Kollegium har uttalat, att vattenvårdsintresset vid befattning med brandfarliga varor skall tillgodoses genom speciallagstiftning och icke genom bestämmelser i förordningen om brandfarliga varor medan kommittén i samma hänseende hänvisat till de nya bestämmelserna om brandfarliga varor. Motstridigheten mellan uttalandena torde emellertid vara skenbar. Frånvaron av speciallagstiftning skall nämligen icke medföra hinder att utfärda tillämpningsföreskrifter eller anvisningar med stöd av förordningen om brandfarliga varor jämväl för att tillgodose vattenvårdsintressen. Detta kan alltså ske i vanlig ordning under medverkan av vederbörande vattenvårdsmyndighet, som då har att hävda vattenvårdens intressen efter mera allmänna riktlinjer. Skulle speciallagstiftning sedermera utfärdas, läser hinder därigenom ej uppkomma för att utfärda föreskrifter och anvisningar. Självfallet får dessa då icke utformas så att de kommer i strid med speciallagstiftningen.

Beträffande författningens allmänna syfte delar jag den mening därom på vilken förslaget är grundat. I de författningsbestämmelser, där syftet framkommer, bör det genomgående uttryckas så att »fara för skada genom brand och annorledes» skall motverkas.

Jag förordar, att dagen för den nya lagstiftningens ikraftträdande bestämmes till den 1 juli 1962.

III. Vissa huvudfrågor

A. Tillämpningsområdet

Gällande lagstiftning. Det varuområde som omfattas av oljeförordningen är däri angivet i fem punkter. Dessa avser a) flytande kolväten med en flampunkt av högst + 40° C, däribland råpetroleum och destillationsprodukter därav, t. ex. bensin och nafta (white spirit), b) renad petroleum som användes för belysningsändamål t. ex. fotogen, c) fernissor, lacker m. m. med en flampunkt av högst + 21° C, d) andra brännbara oljor med en flampunkt av högst + 21° C samt e) motorbrännolja och eldningsolja.

Därjämte skall gaserna propan och butan betraktas såsom eldfarliga oljor enligt särskilda bestämmelser. Flampunktsbestämning förutsättes ske med Abel-Penskys apparat.

Sprit av skilda slag, aceton, spritfernissor och andra sådana eldfarliga vätskor som är »till alla delar blandbara» med vatten faller utanför förordningens varuområde, oavsett sin flampunkt.

De eldfarliga oljorna är indelade i tre klasser. Till *första klass* hänföres de nyss under c) och d) angivna oljorna samt de under a) i den mån de har flampunkt av $+ 21^{\circ}$ C eller därunder. Dessutom skall gaserna butan och propan höra dit. Till *andra klass* hänföres oljorna under a) i den mån de har flampunkt mellan $+ 21$ och $+ 40^{\circ}$ C samt oljorna under b) oavsett flampunkt. Till *tredje klass* slutligen hänföres motorbrännoljor och eldningsoljor. Dessa oljor plägar ha en flampunkt mellan $+ 65$ och $+ 120^{\circ}$ C.

Av betydelse vid bestämningen av oljeförordningens tillämpningsområde är jämväl de undantag av allmän natur, som förordningen innehåller. Bland dessa bör främst nämnas de bestämmelser enligt vilka innehav, förvaring och transport av eldfarlig olja för statens räkning samt vissa transporter till sjöss och med järnväg, för vilka skall gälla internationella fördrag, faller utanför förordningen. För apotek och vissa läroanstalter gäller undantagsregler, som medför större frihet vid befattningen med eldfarlig olja än den förordningen i allmänhet medger. Förordningen äger ej tillämpning på eldfarlig olja i motordrivet forskaffningsmedels fasta behållare och reservbehållare samt ej heller på olja i stationär motors fasta behållare. Det finns ytterligare vissa undantag i oljeförordningen, bl. a. sådana som skall underlätta befattningen med lysfotogen.

Förslaget. Den föreslagna förordningens varuområde skall omfatta två grupper varor, brandfarliga gaser och brandfarliga vätskor. Med brandfarliga gaser skall förstås gaser som kan antändas och brinna i luft vid en temperatur av $+ 21^{\circ}$ C och därunder. Såsom brandfarliga vätskor skall anses varor i halvfast eller flytande form med en flampunkt, uppmätt i apparat med sluten degel, av högst $+ 60,5^{\circ}$ C ävensom motorbrännoljor och eldningsoljor, oavsett flampunkten. Härutöver skall emellertid förordningen kunna tillämpas på sådana brandfarliga varor beträffande vilka Kungl. Maj:t särskilt förordnat att de skall omfattas av bestämmelse i förordningen. Förordnande skall kunna meddelas beträffande såväl gaser som vätskor och varor i fast form. — Vara, på vilken förordningen om explosiva varor är tillämplig, skall falla utanför varuområdet i den föreslagna förordningen om brandfarliga varor.

Brandfarliga vätskor skall, efter graden av farlighet, indelas i fyra klasser, 1, 2 a, 2 b och 3. Klass 1 skall omfatta vätskor med flampunkt av högst $+ 21^{\circ}$ C t. ex. bensin, klass 2 a vätskor med flampunkt överstigande $+ 21^{\circ}$ C men ej $+ 30^{\circ}$ C t. ex. xylol — ett lösningsmedel för färger — samt klass 2 b vätskor med en flampunkt överstigande $+ 30^{\circ}$ C men ej $+ 60,5^{\circ}$ C t. ex.

fotogen, terpentin, nafta. Till klass 3 hänföres motorbrännolja (dieselolja) och eldningsolja med en flampunkt som överstiger $+ 60,5^{\circ} \text{C}$.

Förslaget har utarbetats med beaktande av förefintliga internationella föreskrifter, bl. a. av en inom Förenta Nationerna arbetande expertkommitté år 1956 fastställda rekommendationer på transportväsendets område, avseende klassificering och märkning av farligt gods m. m. Närmare anknytning till internationella bestämmelser har emellertid försvårats av föreliggande brister i samordningen mellan dessa.

Av de temperaturbestämningar, som kommit till användning, har $+ 21^{\circ} \text{C}$ valts därför att den anses motsvara normal rumstemperatur. Den övre gränsen för klass 2 vid $+ 60,5^{\circ} \text{C}$ ($= 141^{\circ} \text{Fahrenheit}$) överensstämmer med en rekommendation som för internationellt bruk meddelats av nyssnämnda expertkommitté. Gränsen har syntts väl lämpad för svenska förhållanden. Uppdelningen av klass 2 i underavdelningarna 2a och 2b, allt eftersom varas flampunkt ligger under eller över $+ 30^{\circ} \text{C}$, har icke stöd av liknande rekommendation. Den har skett därför att skillnaden i brandfarlighet hos varor inom klass 2 är så stor att en uppdelning syntts motiverad bl. a. av försäkringstekniska hänsyn.

Varuområdet och klassindelningen av vätskor grundar sig i princip enbart på flampunkten utan avseende vid vattenblandbarhet. Icke heller skall vätskas innehåll av icke brännbara beståndsdelar inverka. Emellertid innehåller förslaget vissa möjligheter till jämkningar. Kommerskollegium skall nämligen kunna förordna, att vätska får hänföras till klass med högre flampunkt än vätskan faktiskt har, om den med hänsyn till sin sammansättning är mindre brandfarlig än dess flampunkt anger. Vidare skall i fråga om brandfarlig vätska med flampunkt överstigande $+ 21^{\circ} \text{C}$ och innehållande minst 30 viktprocent vatten i enhetlig blandning bestämmelserna i förordningen gälla endast såvitt de avser tillverkning eller bearbetning eller liknande hantering. Innebörden av det sist angivna stadgandet är framför allt att annan befattning med spritdrycker än tillverkning kommer att vara undantagen från tillämpning av förordningen.

Av gaser kommer, förutom gasol, en rad vanligt förekommande brännbara gaser att falla under förordningens bestämmelser, bl. a. stadsgas, acetylen och väte samt olika tekniska gaser. En viktig uppmjukning vid den praktiska tillämpningen följer emellertid av en bestämmelse enligt vilken kommerskollegium skall kunna undantaga befattning med gas, såvitt denna förekommer vid lågtryck, varmed skall förstås tryck ej överstigande ett kilopond per kvadratcentimeter övertryck. Syftet med bestämmelsen, som avser alla brandfarliga gaser, är framför allt att stadsgasverkens distribution av stadsgas skall kunna undantagas från förordningen.

Kommerskollegium har icke funnit anledning att i sitt betänkande föreslå att Kungl. Maj:t genom särskilt förordnande skall förklara vara, som ej obligatoriskt faller under förordningen, hänförlig därunder. Kollegium avser framdeles framlägga dylikt förslag, i den mån behov därav visar sig föreligga.

Den föreslagna förordningen innehåller icke definitioner av vad som skall

anses såsom gas eller vätska o. s. v. Sådana bestämmningar har ansetts överflödiga. Begreppen vätska, gas o. s. v. skall ha den innebörd som vid varje tillfälle är vedertaget.

Bestämning av flampunkt skall enligt förslaget ske i apparat med slutet kärl (degel). Tillvägagångssättet i övrigt angives icke i förordningen. Avsikten är att den metod skall användas, som enligt beprövad erfarenhet ger det säkraste resultatet. Närmare föreskrifter skall utfärdas av kommerskollegium. Skulle erfarenheten efterhand leda till upptäckt av mera tillförlitliga metoder, bör dessa användas och meddelade föreskrifter rörande flampunktsbestämning ändras.

För att praktiskt underlätta möjligheten att få visshet huruvida viss vara faller inom förslagets varuområde och hur den är inplacerad där skall enligt förslaget kommerskollegium upprätta och utgiva en förteckning över de i handeln vanligen förekommande slagen brandfarliga varor. I förteckningen skall för varje varuslag lämnas uppgifter som är av särskild betydelse vid förordningens tillämpning. För brandfarlig vätska skall sålunda uppgift lämnas bl. a. om flampunkten och om den klass, till vilken vätskan hör. Förteckningen bör ändras, om nya brandfarliga varor kommer i marknaden eller om det förordnas att viss vara skall flyttas till klass med högre flampunkt eller om andra liknande omständigheter inträffar. Tillägg till förteckningen och ändringar däri skall offentliggöras vid lämpliga tidpunkter.

Såsom avslutande led i det system, genom vilket den föreslagna förordningens varuområde avgränsas, skall den bestämmelse fungera, som stadgar skyldighet för kommerskollegium att på begäran meddela bindande förklaring, huruvida viss vara är att betrakta som brandfarlig.

Vissa allmänna u n d a n t a g skall enligt förslaget gälla. Sålunda skall statlig verksamhet som rör försvaret i princip vara undantagen. Endast i den mån Kungl. Maj:t särskilt förordnar därom, skall förordningen gälla försvarets anläggningar samt kronan tillhöriga brandfarliga varor som är avsedda för försvarets behov. För annan statlig verksamhet än försvaret skall den motsatta principen gälla. Sådant verksamhet skall alltså såsom regel vara underkastad förordningens föreskrifter. Emellertid skall dessa föreskrifter, såvitt de avser förvaring, kunna ersättas med specialföreskrifter i den mån sådana utarbetas av vederbörande centrala verk i samråd med kommerskollegium. Vidare skall statlig myndighet vara befriad från skyldighet att söka tillstånd enligt den föreslagna förordningen. Myndigheten skall dock underrätta brandchefen för den händelse den vidtager åtgärd, som skulle fordrat tillstånd enligt vanliga regler.

Förslagets utgångspunkt är, att statens befattning med brandfarliga varor skall försiggå på lika betryggande sätt som enskildas. Specialregeln för försvaret — som har förebild från förordningen om explosiva varor — har tillkommit därför att försvarets befattning med brandfarliga varor icke alltid kan ske enligt den föreslagna förordningens föreskrifter. Sålunda lär det vara nödvändigt att göra avsteg därifrån i fråga om drivmedelstjänsten under krigsmaktens övningar. För den dagliga befattningen med brandfarliga varor vid krigsmaktens förråd och verkstäder torde däremot samma

regler som för annan motsvarande verksamhet kunna tillämpas. Försvarets befattning med brandfarliga varor har dock ansetts i sin helhet böra regleras genom en särskild författning jämte kompletterande föreskrifter.

Andra generella undantag skall gälla för transport av brandfarliga varor.

Transport av gods med järnväg, flyg och fartyg står under tillsyn av centrala förvaltningsmyndigheter, nämligen järnvägsstyrelsen — respektive för enskilda järnvägar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — luftfartsstyrelsen och sjöfartsstyrelsen. Det kan påräknas att befordran med dessa kommunikationsmedel genom kommunikationsföretagens egna föreskrifter och genom ämbetsverkens medverkan såsom hittills kommer att ske enligt regler som ger betryggande säkerhet. Därför har det syntts överflödigt att i förevarande lagstiftning upptaga stadganden om dessa transporter. De har sålunda — såsom jämväl hittills i viss utsträckning skett — undantagits utom såvitt avser transporter på fartyg, som ej står under sjöfartsstyrelsens tillsyn. Av liknande skäl har från den föreslagna lagstiftningens tillämpningsområde postbefordran av brandfarliga vara undantagits.

För landsvägsbefordran — i den mån den ej är postbefordran — har motsvarande undantag däremot ej kunnat göras. Förordning och tillämpningskungörelse upptar vissa transportföreskrifter, vilka alltså kommer att gälla huvudsakligen landsvägstransporter.

Förutom de angivna allmänna undantagen och de särskilda undantag, som angivits i redogörelsen för varuområdet, skall enligt förslaget gälla några speciella undantag, vilka delvis har förebild i oljeförordningen. De åsyftade undantagen avser förvaring och hantering på sjukvårdsinrättning och apotek ävensom förvaring i fasta bränslebehållare till fortskaffningsmedel, rörliga arbetsredskap samt, i vissa fall, stationär motor.

Avslutningsvis uttalar kommerskollegium i motiveringen till förslaget i denna del, att det icke är meningen att bestämmelser i förordningen, som är avsedda för fall av mera påtaglig brandfara, skall tillämpas i uppenbara bagatellfall. Det har övervägts att inrymma en särskild bestämmelse därom i förordningens text. Så har dock icke skett med hänsyn till svårigheten att ge en sådan bestämmelse en fullt adekvat formulering. I allmänhet torde också avfattningen av bestämmelser i och enligt förordningen komma att utesluta tillämpning på uppenbara bagatellfall.

Remissyttrandena. Förslagets ståndpunkt i fråga om omfattningen av varuområdet har lämnats utan erinran av det vida övervägande antalet remissinstanser.

Utvidgningen av varuområdet till att omfatta brandfarliga gaser i allmänhet samt sprit och andra med vatten blandbara vätskor har i princip uttryckligen godtagits av de två närmast berörda remissinstanserna *Svenska gasverksföreningen* samt *Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen*. Därvid har *Svenska gasverksföreningen* förklarat, att den differentiering mellan gasformiga och övriga bränslen, som föreningen eftersträvat, i viss mån förverkligats i det nu föreliggande förslaget, medan *Aktiebolaget Vin- & Sprit-*

centralen framhållit, att förslaget kommer att få avsevärda konsekvenser för bolaget om det genomföres i föreliggande skick utan ytterligare särbestäm-
melser i fråga om spritens klassificering.

Klassindelningen av brandfarliga vätskor har föranlett erinringar från några remissinstanser. Den från förslaget mest avvikande ståndpunkten in-
tager *järnvägsstyrelsen*. Styrelsen förordar i första hand, att klass 1 skall
omfatta vätskor med en flampunkt av högst $+ 23^{\circ}$ C, klass 2 vätskor med
flampunkt överstigande $+ 23^{\circ}$ C men ej $+ 60^{\circ}$ C samt klass 3 brandfarliga
vätskor med flampunkt överstigande $+ 60^{\circ}$ C. I andra hand föreslås en
klassindelning där klass 1, såsom i förslaget, skall omfatta vätskor med
flampunkt av högst $+ 21^{\circ}$ C. Klass 2 bör även enligt detta alternativ vara
enhetlig och omfatta vätskor med flampunkt överstigande $+ 21^{\circ}$ C men ej
 $+ 55^{\circ}$ C medan klass 3 bör omfatta vätskor med flampunkt överstigande
 $+ 55^{\circ}$ C. I händelse klass 2 inom andrahandsalternativet uppdelas i klass
2 a och 2 b bör gränsen gå vid $+ 30^{\circ}$ C. Järnvägsstyrelsen motiverar värdet
 $+ 23^{\circ}$ C med att det rekommenderats av Förenta Nationernas expertkom-
mitté och upptagits i kommerskollegiets kungörelse om transport till sjöss
av farligt gods. Slopandet av uppdelningen i två underavdelningar av klass
2 motiveras med att motsvarighet därtill saknas i expertkommitténs rek-
ommendationer och att tillräckliga skäl för uppdelningen ej anförts.

Värdet $+ 23^{\circ}$ C har, förutom av järnvägsstyrelsen, förordats av *läns-
brandinspektören i Kopparbergs län* och av *Aktiebolaget Bofors* med moti-
ivering att detta värde visserligen ännu ej är internationellt antaget men att
det är troligare att $+ 23^{\circ}$ C efterhand blir internationellt vedertaget än det
föreslagna $+ 21^{\circ}$ C. *Svenska brandbefälets riksförbund* har understrukit
vikten av att gränsen för klass 1 helt överensstämmer med internationella
normer.

Jämkning av gränsen mellan klass 2 och klass 3 till jämnt $+ 60^{\circ}$ C för-
ordas av *statens provningsanstalt* med hänsyn till de fel som vidlåder
existerande metoder för bestämning av flampunkter. *Sveriges standardise-
ringskommission* framhåller att den som svensk standard fastställt två me-
toder för flampunktsbestämning inom området mellan ca $+ 10^{\circ}$ C och ca
 $+ 60^{\circ}$ C. *Sveriges kemiska industrikontor* anmärker, att nackdelarna av
att gränsvärdet $+ 60,5^{\circ}$ C sammanfaller med gränsen mellan två områden,
för vilka skilda system vid flampunktsbestämning kommer till användning,
icke berörts i motiveringen till förslaget.

Brandchefen i Norrköping vill, att uppdelningen av klass 2, om möjligt,
skall slopas.

Bestämmelsen att kommerskollegium skall äga föra vätska till klass av
lägre farlighetsgrad än dess flampunkt angiver föreslås av *Sveriges kemis-
ka industrikontor* utvidgad att gälla även om sådan överföring kan grundas
på annat än hänsyn till vätskans sammansättning. *Sveriges färghandlares
riksförbund* och *Sveriges färgfabrikanters förening* önskar ytterligare ut-
vidgning av bestämmelsen.

Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen har förklarat, att man bland företagets tekniker har full förståelse för att strängare bestämmelser för starksprit än de nu gällande i princip är berättigade med hänsyn till brandskyddskraven. Emellertid hemställer bolaget, att sprit och andra vattenblandbara vätskor icke skall hänföras till klass 1 utan till annan riskklass, för vilken lindrigare och med hänsyn till spritens faktiska brandfarlighet rimligare bestämmelser skall gälla. Skulle sprit såsom följer av förslaget hänföras till klass 1, kommer detta att avsevärt försvåra och minska försäljningen av hushållssprit (rödsprit och blåsprit) samt annan teknisk sprit. Bolaget befarar, att allmänheten i så fall i stället för dylik sprit kan komma att köpa bensin eller liknande produkter med ökad risk för svåra eldsolyckor såsom följd. I händelse sprit hänföres till klass 1, är det sannolikt att jämväl transporterna av sprit kommer att försvåras. De angivna besvärande konsekvenserna är enligt bolagets mening icke sakligt motiverade, om hänsyn tages till alla på brandfarligheten inverkan faktorer.

En delvis annan mening om spritens brandfarlighet än den nyss återgivna uttalar *Svenska brandskyddsföreningen* och *Svenska brandkårens riksförbund* i sitt gemensamma yttrande samt *brandchefen i Göteborg*. Dessa remissinstanser anser, att regeln om undantag från tillämpning av förordningen för sprit som innehåller mer än 30 viktprocent vatten är för vid. Lagring av större mängder sådan sprit borde föranleda åtminstone skyldighet att göra anmälan till brandchefen.

Sveriges färghandlares riksförbund och *Sveriges färgfabrikanters förening* anser att behov föreligger av tekniska definitioner och att begäran om bindande förklaring kan bli nödvändig i en utsträckning, som kan medföra betydande besvär och kostnader för företagen.

Av de föreslagna allmänna undantagen från förordningen har det som gäller försvaret föranlett *överbefälhavaren* att framhålla angelägenheten av att författning med bestämmelser rörande krigsmaktens befattning med brandfarliga varor snarast utfärdas genom Kungl. Maj:ts försorg och att berörda myndigheter inom krigsmakten beredes tillfälle medverka därvid. Enahanda synpunkt har anförts av *länsstyrelserna i Kronobergs, Västmanlands och Västernorrlands län* samt av *Svenska kommunaltekniska föreningen*. Föreningen har tillika uttalat, att bestämmelserna för försvarets fasta anläggningar i princip bör stämma överens med nu föreliggande förslag.

Vissa remissinstanser har ansett, att något generellt undantag överhuvudtaget icke bör gälla i fråga om försvaret. Sålunda anför *medicinalstyrelsen*.

Det är icke rimligt att utesluta samtliga militära anläggningar från tillämpningsområdet för här avsedda föreskrifter. Det föreligger icke några faktiska förhållanden, som gör farorna för t. ex. förstörelse av byggnader i omgivningen genom eld eller explosion respektive förstörelse av grundvatten genom utrunnen olja eller bensin mindre, då det gäller dylika statliga anläggningar eller upplag. Ett betydande antal militära anläggningar och upplag ingår i den fredsmässiga militärapparaten och torde därför böra utan reservation

ingå under den föreslagna lagstiftningen. Detta utesluter icke att Kungl. Maj:t, där hänsyn måste tas till den militära sekretessen, bör ha befogenhet att medgiva undantag för militära anläggningar.

Statens brandinspektion och civilförsvarsstyrelsen har förordat, att på försvaret skall tillämpas samma bestämmelser som enligt förslaget skall gälla för kronan och statlig myndighet i allmänhet. I allt fall bör enligt de två myndigheternas mening ett generellt undantag inskränkas att avse den del av försvaret som betecknas krigsmakten. Civilförsvarsstyrelsen har vidare anmärkt, att en särbestämmelse bör anknyta till nyttjanderätten till brandfarliga varor och anläggningar, icke till äganderätten.

Synpunkter av liknande slag beträffande försvaret och yrkanden att i varje fall försvarets fasta anläggningar under fredstid skall vara underkastade gängse bestämmelser har framställts av *järnvägsstyrelsen, distriktsingenjören i Kristianstads län, fyra länsbrandinspektörer, brandcheferna i Uppsala, Linköping, Norrköping och Göteborg, Svenska brandskyddsföreningen och Svenska brandkårernas riksförbund, Svenska brandbefälets riksförbund, Svenska tarifföreningen, handelskammaren i Gävle och Aktiebolaget Bofors.*

Jämväl den i förslaget upptagna undantagsbestämmelsen för statliga myndigheter utanför försvaret har föranlett vissa anmärkningar. Sålunda uttalar *järnvägsstyrelsen*, att den hyser principiella betänkligheter mot att staten tillhöriga brandfarliga varor mer eller mindre ställes utanför förordningens tillämpning. Undantag bör visserligen kunna beviljas för viss »fältmässig» befattning med brandfarliga varor, men undantagsmöjligheten bör i princip stå öppen även för annan förvaring än sådan som avser staten tillhöriga varor. Undantagsbestämmelser bör städse utfärdas av kommerskollegium i samråd med och på framställning från berörda myndigheter och andra intressenter. Statlig myndighet bör söka tillstånd på samma sätt som andra.

Järnvägsstyrelsens synpunkter delas, såvitt gäller uppfattningen att erforderliga särbestämmelser bör utfärdas av kommerskollegium, av *fem länsbrandinspektörer, brandchefen i Norrköping, Svenska brandskyddsföreningen och Svenska brandkårernas riksförbund, Svenska brandbefälets riksförbund, Svenska tarifföreningen och handelskammaren i Gävle. Brandchefen i Linköping* delar synpunkten att statlig myndighet ej bör vara befriad från skyldighet att söka tillstånd hos byggnadsnämnd.

Beträffande undantagen för hantering och förvaring inom apotek och sjukvårdsinrättningar har *medicinalstyrelsen* funnit det välbetänkt att båda dessa verksamhetsgrenar beredes en särställning. Styrelsen har ifrågasatt att särbestämmelser för dem skulle samlas i en särskild författning. För apotekens del borde särbestämmelserna enligt styrelsens mening även kunna avse försäljning.

Statens brandinspektion, länsbrandinspektören i Västmanlands län, Svenska brandskyddsföreningen och Svenska brandkårernas riksförbund, Svenska brandbefälets riksförbund och handelskammaren i Gävle har an-

fört, att det visat sig att rådande förhållanden vid sjukvårdsinrättningar och apotek ofta är otillfredsställande såvitt gäller förvaring och hantering av brandfarliga varor. I yttrande från *Stockholms stadskollegium* anföres sålunda, att under år 1960 brandsyn företogs i samtliga Stockholms sjukvårdsinrättningar. I ett stort antal fall måste brandsynförrättarna vid dessa besiktningar framföra anmärkningar mot det sätt på vilket de brandfarliga varorna förvarades och hanterades. I allmänhet har dessa remissinstanser ansett, att sjukvårdsinrättningar och apotek i varje fall bör vara underkastade gängse skyldighet att göra anmälan till brandchefen. Dylik anmälningskyldighet förordas också av *länsstyrelsen* och *länsbrandinspektören i Västernorrlands län*.

De föreslagna undantagsbestämmelserna för transporter med fartyg, flyg och järnväg har icke föranlett några principiella erinringar.

Av de närmast berörda remissinstanserna har *järnvägsstyrelsen* ansett det ändamålsenligt, att vederbörande centrala förvaltningsmyndighet utfärdar föreskrifter och anvisningar för transport av och därmed förenad befattning med brandfarliga varor. Styrelsen har samtidigt påpekat, att annan befattning med brandfarliga varor vid järnvägarna än transport bör falla inom den föreslagna förordningen och dess tillämpningsföreskrifter. Även *luftfartsstyrelsen* och *sjöfartsstyrelsen* har godtagit förslaget i denna del.

Departementschefen. Av den redogörelse jag lämnat för remissyttrandena rörande varuområdet torde framgå, att de föreslagna bestämmelserna därom vunnit stor anslutning. Blott ett mindre antal anmärkningar har framställts.

Ett par remissinstanser har önskat jämkningar i klassindelningen av brandfarliga vätskor. Jag anser, att dessa önskemål bör tillmötesgå endast såtillvida att gränsen mellan klass 2 b och klass 3 ändras från $+60,5^{\circ}$ C till $+60^{\circ}$ C. Den föreslagna indelningen synes mig eljest lämpligt utformad och väl avpassad för de förhållanden, som förordningen skall avse. Någon slutlig anpassning till internationella regler kan icke ske, eftersom inga vedertagna sådana finnes för närvarande. Skulle de inom Förenta Nationerna utarbetade rekommendationerna bli allmänt antagna, vilket ännu är ovisst, torde erforderlig anpassning utan större svårigheter kunna ske i efterhand.

De erinringar, som eljest framställts i fråga om varuområdet synes mig icke vara tillräckligt vägande att böra föranleda ändringar i de föreslagna bestämmelserna. Med anledning av vad Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen anfört, får jag framhålla att sprit i sådana koncentrationer att flampunkten ligger vid $+21^{\circ}$ C och därunder, enligt vad jag erfarit av sakkunniga på området, allmänt anses vara så brandfarlig, att den rätteligen bör föras till klass 1. Vid detta förhållande kan jag icke förorda någon allmän undantagsregel, enligt vilken sådan sprit skulle behandlas såsom vara av annan klass. Jag anser det emellertid angeläget, att vederbörande myndigheter vid tillämpningen av förordningen tager den hänsyn till de speciella

egenskaperna hos sprit som kan väl förenas med lagstiftningens allmänna syfte att motverka skada genom brand och annorledes.

I huvudsaklig överensstämmelse med förslaget bör kommerskollegium vid tvekan rörande varuområdets avgränsning eller rätta klassificeringen av viss vara kunna meddela beslut i frågan. Skulle utvecklingen sedermera ge anledning till korrigerig av dylikt beslut bör det självfallet vara kommerskollegium obetaget att besluta härom.

Jag torde här få anmärka att det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utan riksdagens hörande vidtaga ändringar i detaljregleringen av varuområdet, i den mån sådana ändringar framdeles visar sig erforderliga exempelvis på grund av internationella överenskommelser.

Förslaget om generell undantag för försvaret har, liksom undantagsbestämmelserna för statliga myndigheter utanför försvaret, framkallat kritik från ganska många remissinstanser.

Kritiken har, såvitt den avser försvaret, inriktats på att det icke föreligger sådana skillnader i försvarets befattning med brandfarliga varor gentemot andras befattning med dylika varor att ett generellt undantag för försvaret kan anses sakligt berättigat. I den mån undantag är motiverade under fredstid bör de, enligt vad som vidare anförts, avse allenast fältmässig befattning och sådan befattning som av sekretesskäl bör undandragas insyn. Undantagen bör dessutom begränsas till att avse krigsmakten. Mot de av kommerskollegium föreslagna bestämmelserna har en remissinstans därjämte anmärkt, att de anknyter till äganderätten till brandfarliga varor och anläggningar i stället för till nyttjanderätten, vilken borde vara avgörande.

De sålunda anförda synpunkterna har enligt min mening fog för sig. Meddelade föreskrifter bör i största möjliga utsträckning gälla även för staten och dess myndigheter. Undantag bör allmänt sett begränsas till vad som framsår såsom nödvändigt. Med denna utgångspunkt anser jag mig icke kunna godtaga förslagets utformning i förevarande avseende. Till en början synes den generella undantagsbestämmelsen för försvaret böra ersättas med stadgande, avseende krigsmakten, enligt vilket undantag skall medgivas i den mån Kungl. Maj:t förordnar därom. Vidare bör enligt min mening för undantagsbestämmelsernas tillämpning på brandfarliga varor och anläggningar vara avgörande vem som förfogar över dem eller har dem i sin besittning, oavsett vem som har äganderätten.

Vad angår stadgandet att statlig myndighet skall vara fri från skyldighet att söka tillstånd, mot vilket stadgande erinran framställt av några remissinstanser, har jag ansett mig böra följa förslaget med hänsyn till att liknande undantag gäller enligt byggnadslagstiftningen och med beaktande jämväl av att därav icke skall följa undantag från skyldighet för myndigheten att efterkomma meddelade säkerhetsbestämmelser. Därjämte finner jag kommerskollegiets förslag att särbestämmelser i vissa fall skall kunna utfärdas av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet i samråd med kollegium vara att föredraga framför det av några remissinstanser fram-

förda förslaget att särbestämmelser i dessa fall skulle utfärdas av kollegium på begäran av den ifrågakommande myndigheten.

I anledning av vad som vid remissbehandlingen yttrats beträffande sju kvårdsinrättningar och apotek finner jag anledning uttala, att särbestämmelser för dessa icke utan vidare bör medge inskränkningar i förhållande till vad som eljest är gängse i fråga om skyldighet att ingiva anmälan till brandchefen.

B. Grundsatser

Gällande lagstiftning. I fråga om disposition och inriktning utmärkes oljeförordningen av att den genom föreskrifter om tillståndsplikt och anmäningsskyldighet bringar under kontroll större industriellt bedriven verksamhet, såsom tillverkning och bearbetning i fabrik och lagring i upplag, ävensom transporter till sjöss och lands, vilka anknyter till sådan verksamhet. Till föreskrifterna om tillstånd och anmälan ansluter sig ett betydande antal detaljföreskrifter som syftar till att motverka brandfara. Författningen har under sin 40-åriga tillämpning blivit tämligen föråldrad. Dess otidsenlighet framträder kanske tydligast i avsnittet om transport. Där förutsättes nämligen att brandfarliga oljor i allmänhet transporteras i »fat eller andra kärl», ej i moderna tank- och cisternanordningar.

Oljeförordningen avser väsentligen att bereda allmänheten skydd mot den brandfara som förvaring, hantering och transport av oljorna för med sig. Lagstiftningen har alltså karaktären av en säkerhetslagstiftning av ungefär samma slag som lagstiftningen om explosiva varor. Den kan sägas komplettera brandlagstiftningen med specialstadganden för att motverka den särskilda brandfara som förekomsten av och befattningen med petroleumprodukter och liknande varor för med sig.

Emellertid kan oljorna och andra liknande brandfarliga varor framkalla skador på annat sätt än genom brand, t. ex. genom vattenförorening. Därför påkallar vattenvården, hälsovården och f. ö. även åtskilliga andra allmänna intressen beaktande i ärenden om sådana varor. I oljeförordningen finnes också sedan 1958 vissa stadganden som avser att tillgodose bl. a. vattenvårdsintressena. Förordningen förutsätter nämligen att hänsyn skall tagas till naturskönheten och andra viktiga allmänna intressen samt att samråd skall äga rum med statens vatteninspektion och annan myndighet, som sysslar med förebyggande eller begränsning av vattenförorening.

Förslaget. Enligt kommerskollegiets förslag skall alla och envar som tar befattning med brandfarliga varor vara skyldiga att iakttaga den försiktighet som till förekommande av skada på person och egendom betingas av omständigheterna. Denna allmänna skyldighet är en av förslagets grundsatser. Den omfattar varje form av befattning och den gäller såväl då varans mängd är obetydlig eller dess brandfarlighet av jämförel-

sevis låg grad som då förhållandena är de motsatta. Grundsatsen skall f. ö. också gälla i de fall då på grund av undantagsbestämmelse förordningen i övrigt eller bestämmelse däri ej skall vara tillämplig. Ingen befattning med brandfarliga varor skall således vara »fri» i den meningen att det skulle vara tillåtet att utan hänsyn till risker av skilda slag handskas hur som helst med sådan vara.

Såsom ett komplement till förslaget allmänna stadgande om försiktighet finnes ett generellt stadgande, enligt vilket anordning för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara skall vara utförd på ändamålsenligt och betryggande sätt.

Till de allmänna stadgandena ansluter särskilda säkerhetsföreskrifter av teknisk innebörd, av vilka de centrala återfinnes i förordningen. Återstoden skall intagas i kollegiets tillämpningsföreskrifter.

För de fall då faran för skada är påtaglig — därför att det är fråga om befattning med höggradigt brandfarlig vara, stora kvantiteter sådan vara eller befattning på ett sätt som medför särskilda risker — tillkommer skyldigheter som sammanhänger med det allmännas intresse att kunna kontrollera att verksamheten bedrivs under iakttagande av gällande säkerhetsföreskrifter och över huvud taget på ett betryggande sätt. I sådana fall fordras tillstånd till verksamheten av myndighet eller anmälan därom till myndighet. Vad angår anordning fordras i särskilda fall godkännande av myndighet innan anordning för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara får saluhållas, försäljas eller nyttjas. Av dessa åtgärder har tillstånd och anmälan motsvarigheter i oljeförordningen men icke kravet på obligatoriskt godkännande.

En annan grundsats i förslaget är att myndighet som fattar beslut i ärendet om brandfarliga varor skall vara skyldig göra en avvägning mellan skilda intressen. Myndigheten skall nämligen tillse, att åtgärd icke föreskrives vilken är mera betungande än som är skäligt med hänsyn till det med åtgärden avsedda syftet.

Såsom motivering till bestämmelsen härom anföres, att de i och för sig betydelsefulla allmänna intressen som myndigheterna skall bevaka icke får föra oskäligt långt. De brandfarliga varorna är av utomordentlig betydelse i vårt lands ekonomiska liv. De bör icke i onödan fördyras och ej heller handeln och befattningen med dem betungas genom att myndigheter beslutar om säkerhetsåtgärder, som ej ger rimlig återbäring på nedlagda kostnader och besvär i form av ökad säkerhet. Myndigheternas avvägning får ur denna synpunkt en samhällsekonomisk betydelse.

Saken gäller också rättsskydd och rättssäkerhet för den enskilde. Den enskilde skall å ena sidan vara skyldig att underkasta sig såväl inskränkningar i sin handlingsfrihet som skyldighet att vidtaga kostnadskrävande åtgärder, om han vill ta befattning med varor som lätt kan vålla skador för andra medborgare. Men å andra sidan har den enskilde rättmätiga anspråk på att icke bli betungad med något som ter sig onödigt eller oskäligt.

Bestämmelser med liknande syfte och innebörd förekommer i åtskilliga andra författningar. Såsom exempel anföres brandlagen 11 § första stycket, allmänna ordningsstadgan 7 § andra stycket och arbetarskyddskungörelsen 68 § andra stycket.

Kommerskollegium har i förevarande sammanhang anmärkt, att under utredningen önskemål framförts om en reglering av skadestandsfrågan vid olyckor till följd av befattning med brandfarliga varor på sådant sätt att vederbörande innehavare av varan i allmänhet skulle påläggas ett strikt skadestandsansvar. Kollegium har emellertid ansett, att denna fråga icke bör upptagas i förevarande sammanhang. Såsom motivering för denna ståndpunkt anföres att förordningen har huvudsaklig karaktär av ekonomisk lagstiftning där den angivna skadestandsfrågan icke har naturligt hemvist. Frågan har ansetts böra bedömas i annat, större sammanhang.

En tredje betydelsefull grundsats i förslaget är, att de myndigheter som skall deltaga i tillämpningen därav, så långt det är möjligt skall åstadkomma samordning av berörda allmänna intressen och samverka mellan de myndigheter som företräder dessa intressen.

Grundsatsen om samordning och samverkan har motiverats med att lagstiftningen om brandfarliga varor har anknytning till och konkurrerar med lagstiftning på åtskilliga andra områden. Ärenden om brandfarliga varor kommer därmed också att till en del falla inom ämbetsområdet för de myndigheter, vilka sysslar med tillämpningen av konkurrerande lagstiftning. Kommerskollegium har nämnt bl. a. den allmänna brandlagstiftningen och brandmyndigheterna, d. v. s. riksbrandinspektören, länsbrandinspektörerna och de lokala brandcheferna, byggnadslagstiftningen och byggnadsmyndigheterna, d. v. s. byggnadsstyrelsen med länsarkitektorganisationen samt byggnadsnämnderna, vattenvårdslagstiftningen och de vattenvårdande myndigheterna, d. v. s. statens vatteninspektion samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med distriktsingenjörerna för vatten och avlopp, hälsovårdslagstiftningen med hälsovårdsnämnderna såsom lokala organ ävensom arbetarskyddslagstiftningen med arbetarskyddsstyrelsen samt yrkesinspektionen såsom tillämpande organ.

De stadganden av teknisk innebörd, som upptagits i den föreslagna förordningen eller som skall upptagas i tillämpningsföreskrifter därtill, skall väsentligen syfta till att motverka skada till följd av ifrågavarande varors särskilda brandfarlighet. I den mån andra allmänna intressen än det att motverka den särskilda brandfarligheten beröres i ärende enligt förordningen om brandfarliga varor, skall i första hand speciallagstiftningen för tillvaratagande av sådant intresse tillämpas. Den samordning av skilda bestämmelser och intressen, som skall komma till stånd, förutsätter att myndigheter, som skall tillämpa den föreslagna förordningen, såvitt möjligt tar upp förekommande ärenden i hela deras vidd och avgör dem genom ett beslut i samverkan med de myndigheter och organ, som har till uppgift att bevaka ifrågakommande allmänna intressen.

Förslaget syftar ej till att tillvarata vilka allmänna intressen som helst

utan inskränker sig till sådana som faller under det allmänna stadgandet att befattning med brandfarliga varor skall ske med den försiktighet som erfordras för att förebygga skada på person och egendom. Taget i vidsträckt bemärkelse ger detta stadgande utrymme för hänsyn till brandfara, vattenvård, naturskydd, byggnadsplanering, hälsovård, arbetarskydd m. m.

Genom samverkan och samordning skall kollisioner och onödigt »krångel» undvikas i ärenden om brandfarliga varor. Det tilltänkta systemet är att betrakta som motsvarighet till och fortsättning på de strävanden, som redovisats i 1951 års byggnadsutrednings betänkande »Förenklad byggnadslagstiftning» (SOU 1957: 21) och som resulterat i revision av byggnadslagstiftningen (prop. 1959: 168; SFS 1959: 611—612).

»Krångel» kan i frågor om brandfarliga varor uppkomma till följd av att frågorna så ofta berör flera myndigheters intressen. Den som fått ett positivt besked av en myndighet kan, om samordning ej sker, ha svårt att bedöma räckvidden därav. Erfordras besked av ytterligare myndighet, måste han begära särskild prövning hos denna. Därigenom vållas honom omgång och tidsspillan. Han riskerar dessutom, att den senare myndigheten meddelar ett beslut, som gör det tidigare beslutet meningslöst. Genom att behandlingen av ärendena så långt möjligt koncentreras till samma myndighet blir förfarandet enklare för allmänheten. Även för myndigheterna torde det vara fördelaktigt, om ett så långt möjligt samlat bedömande kan komma till stånd. Genom samverkan med övriga berörda myndigheter får den prövande myndigheten material för en allsidig bedömning, där de olika intressena blir beaktade och vägda mot varandra. Alla berörda myndigheter får tillfälle att medverka i en samtidig prövning av ifrågakommande ärenden.

I praktiken skulle grundsatsen om samordning och samverkan få den största betydelsen för kommerskollegiets arbete med att utfärda föreskrifter och anvisningar samt för den prövning av tillståndsärenden, som enligt förslaget skall ankomma på byggnadsnämnderna.

Det föreligger en skillnad mellan kommerskollegiets befattning med föreskrifter och verkets befattning med anvisningar, betingad av att föreskrift skall vara ett straffsanktionerat påbud medan anvisning skall ha karaktären av råd som vederbörande ej skall vara ovillkorligt tvingad att följa. Samråd med myndighet, vars ämbetsområde beröres, skall vara obligatoriskt i fråga om föreskrifter men icke i fråga om anvisningar. Det förutsättes dock att samråd i regel kommer att äga rum även för anvisningar, så snart det kan antagas att annan myndighet uppfattar anvisningen såsom berörande sitt ämbetsområde. Anvisning skall icke utfärdas i en form, som sådan myndighet kan tänkas icke vilja biträda.

Tillämpning av grundsatsen kommer att medföra, att kommerskollegium och byggnadsnämnderna kan meddela beslut, vilka till en del berör annan lagstiftning än den föreslagna och andra myndigheters ämbetsområden. En förutsättning för att detta skall kunna ske är att ifrågavarande myn-

dighet medverkat i beslutet och att detta kan underställas högre myndighet, i händelse enighet mellan myndigheterna icke nås. Med beaktande härav har kommerskollegium föreslagit att, om vid samråd mellan kollegium och annan myndighet rörande utfärdande av föreskrift som berör denna myndighets ämbetsområde enighet ej kan uppnås, ärendet skall underställas Kungl. Maj:t för avgörande. Till skydd mot att allmänt intresse åsidosättes, när byggnadsnämnd meddelar beslut enligt vilket tillstånd beviljas, skall enligt förslaget vissa myndigheter få självständig rätt att överklaga dylika beslut.

I kommerskollegiets betänkande betonas angelägenheten av att samordningen och samverkan, för att undvika att förfarandet blir tidsödande och tungrott, praktiseras i så smidiga former som möjligt.

Remissyttrandena. Utformningen av grundsatsen om försiktighet har icke föranlett några erinringar.

Principen om avvägning mellan skilda intressen har berörts i några remissyttranden. *Svenska kommunaltekniska föreningen* har anslutit sig till principen att de försiktighetsåtgärder som fordras skall avvägas i förhållande till risken för skada och till de värden som i händelse av skada står på spel. Föreningen har motiverat sin ståndpunkt och tillika berört frågan om skadeståndsansvar på följande sätt.

Ur allmänna synpunkter kan någon invändning mot avvägningsprincipen icke göras. När det gäller brandskador, kan risker och kostnader fördelas försäkringsmässigt. När det däremot gäller skador genom förorening av vattentäkt, främst grundvattentäkt, är frågan mera komplicerad. Riskerna för grundvattenförorening genom petroleumprodukter måste statistiskt sett anses vara relativt små. Ur nationalekonomisk synpunkt kan riskens storlek icke annat än i ett begränsat antal fall anses motivera de höga kostnader som ett fullt tillfredsställande skydd mot förorening skulle medföra. Skulle emellertid ett skadefall trots riskens litenhet ändå inträffa, kan mycket stora värden stå på spel. Detta måste självfallet föranleda alla, som har ansvar för en vattentäkt, att påfordra ganska långt gående försiktighetsmått, trots att dessa sannolikt endast i ett mycket litet antal fall verkligen kommer att träda i funktion och förhindra förorening. Särskilt med hänsyn till dessa förhållanden är det beklagligt, att utredningen icke ansett sig i förevarande sammanhang böra taga upp frågan om införande av ett strikt skadeståndsansvar för innehavare av brandfarliga varor. Härigenom skulle en försäkringsmässig fördelning av risker och skadekostnader kunna åvägbringas, eventuellt genom obligatorisk ansvarsförsäkring. Kravet på skyddsåtgärder i det enskilda fallet skulle därigenom kunna nedbringas.

Kritik mot principen om avvägning, sådan den utformats i förslaget och motiveringen därtill, har anförts av flera företrädare för brandförsvaret. Sålunda ifrågasätter *Svenska brandskyddsföreningen* och *Svenska brandkårernas riksförbund* starkt lämpligheten av att i motiveringen utsäga, att de brandfarliga varorna icke i onödan får fördyras och att ej heller handeln och befattningen med dem får betungas genom att myndigheter beslutar om säkerhetsåtgärder, som ej ger rimlig återbäring på nedlagda kostnader och besvär i form av ökad säkerhet. Uttalandet torde enligt de två remiss-

instanserna kunna bibringa läsaren uppfattningen, att ekonomiska köpsläenden alltid måste föregå ett beslut om åtgärder till skydd för liv och lem.

I yttranden från *Stockholms stadskollegium* och *länsbrandinspektören i Hallands län* har den meningen kommit till uttryck, att avvägningssprincipen skulle kunna medföra att stora och bärkraftiga företag drabbades av rigorösa säkerhetsåtgärder medan mindre verkstäder och företag kunde fortsätta sin verksamhet i betydligt enklare lokaler och med sämre skydd. Kritiska synpunkter innebärande att ekonomiska hänsyn givits alltför stort utrymme har också framförts av *statens brandinspektion*, *brandcheferna i Uppsala* och *Norrköping* samt *länsbrandinspektörerna i Stockholms och Västmanlands län*.

Principen om samordning och samverkan har genomgående godtagits av remissinstanserna. Åtskilliga av dem har betonat betydelsen av att principen slår igenom i tillämpningen.

Järnvägsstyrelsen, som särskilt understrukit vikten av medverkan från och samråd mellan vederbörande centrala myndigheter, har i samband därmed påpekat, att behövliga kontakter i många fall med fördel kan tagas under hand redan på ett förberedande stadium för att underlätta senare samarbete på »officiell nivå».

Sveriges industriförbund godtar principen med viss reservation. Förbundet uttalar, att förslaget icke löser samordningsproblemet i hela dess vidd. Förbundet menar emellertid, med hänsyn bl. a. till föreskrifterna om samråd och de befogenheter som tillagts kommerskollegium, att förslaget är ägnat att skapa förutsättningar för en relativt långtgående samordning. Därigenom kommer en icke obetydlig del av de olägenheter som vidlåder nuvarande förordning att elimineras. *Stockholms handelskammare* har uttalat sig på liknande sätt.

En särskild samordningsfråga för vattenvården har berörts vid remissbehandlingen. Sålunda uttalar *vattenvårdskommittén* beträffande det fall, då länsstyrelse enligt kommitténs förslag (SOU 1960: 38) skall fastställa skyddsområde för grundvattenstillgång, följande.

Länsstyrelsen skall kunna *antingen*, om den anser de allmänna anvisningarna om brandfarliga varor bereda tillräckligt skydd även inom skyddsområdet, nöja sig med att erinra om dessa anvisningar, *eller*, om länsstyrelsen däremot finner den minimistandard som de allmänna anvisningarna innebär otillräcklig inom skyddsområdet, för detta meddela de strängare föreskrifter som må finnas skäligen och lämpliga. Härvid tillrådes att samråd sker med kommerskollegium eller sprängämnesinspektionen. Om att sålunda strängare allmänna föreskrifter kan gälla inom skyddsområde synes böra på lämpligt sätt erinras i kommerskollegiets blivande anvisningar.

Distriktsingenjören i Malmöhus län har framhållit, att en liknande samordningsfråga föreligger då skydds föreskrifter enligt gällande bestämmelser meddelas i vattendom eller av hälsovårdsnämnd genom hälsovårdsordning.

Vidare har *vattenvårdskommittén* förordat, att kommerskollegium skall åläggas skyldighet att samråda med myndighet vars ämbetsområde beröres, även då det gäller att utfärda anvisningar.

Departementschefen. Av de principer, som redovisas i detta avsnitt, är ingendera någon nyhet i förevarande lagstiftning. Det nya är väsentligen att grundsatserna upptagits såsom stadganden i författningen och att konsekvenserna av dem närmare utretts.

Grundsatsen att envar som tager befattning med brandfarlig vara därvid skall iakttaga den försiktighet, som till förekommande av skada på person och egendom betingas av omständigheterna, får anses inbegripen i gällande oljeförordning men har där icke kommit till uttryck i särskilt författningsrum. Då detta föreslås ske i förordningen om brandfarliga varor kan som förebild anföras, bl. a., att gällande brandlagstiftning upptager en bestämelse av liknande slag, vilken föreslagits i oförändrat skick skola ingå i en ny brandlag vartill förslag nyligen framlagts. Den här föreslagna grundsatsen och dess upptagande i författningstexten har icke föranlett någon erinran vid remissbehandlingen. Jag ansluter mig till förslaget i denna del.

Även grundsatsen om sådan avvägning att åtgärd icke föreskrives, vilken är mera betungande än som är skäligt med hänsyn till det med åtgärden avsedda syftet, har förebild i brandlagstiftningen. Principen har där givits den mera kortfattade avfattningen att åtgärd kan föreskrivas, i den mån den ej medför oskälig kostnad.

Jag anser det betydelsefullt att denna grundsats kommer till klart uttryck i förordningen om brandfarliga varor. Med anledning av vad som anförts vid remissbehandlingen synes böra uttalas, att intresset att bereda skydd mot fara för skada genom brand och annorledes skall komma i första hand vid den avvägning som skall ske. Avvägningen skall givetvis göras efter objektiva, allmängiltiga normer. Sådana omständigheter som att en viss företagare eller en grupp företagare har begränsade ekonomiska resurser får alltså icke föranleda eftergifter i gängse krav på säkerhetsåtgärder i fråga om sådan företagares anläggning eller anordningar.

Grundsatsen om samordning och samverkan är enligt min mening en avgörande förutsättning för att den föreslagna förordningen om brandfarliga varor skall kunna tillämpas på det sätt som är avsett. Detta har också betonats i åtskilliga remissvar.

Givet är att ett system, som förutsätter samordning och samverkan i betydande utsträckning, kan utsättas för påfrestningar genom meningsskiljaktigheter mellan deltagande myndigheter, genom extra tidsutdräkt och annat. Faran därför torde emellertid icke böra överdrivas. Intet har framkommit som tyder på annat än att de myndigheter som avses skola delta är beredda därtill. Ett betydande mått av samarbete torde under alla omständigheter komma att erfordras. Det förefaller då lämpligast att följa den väg kommerskollegium anvisat i förslaget eller således att slå fast principen om samarbete och inrätta tillämpningen av författningen därefter.

Jag ansluter mig till den i vattenvårdskommitténs remissyttrande uttalade uppfattningen att samråd skall vara obligatoriskt icke blott då kommerskollegium skall utfärda föreskrifter, som berör annan myndighets äm-

betsområde, utan även då kollegium skall meddela anvisningar där så är fallet.

I vattenvårdskommitténs remissvar och i ett annat remissvar påpekas att på grund av vattenlagen eller hälsovårdsstadgan skyddsföreskrifter kan meddelas rörande befattningen med brandfarliga varor inom skyddsområde. Jag vill med anledning av detta påpekande framhålla att detta bör uppmärksammas vid kommerskollegiets arbete med att utforma detaljbestämmelser. Det bör vidare eftersträvas att skyddsföreskrifter av det angivna slaget i den mån det låter sig göra utformas så att de blir väl förenliga med vad som enligt förevarande lagstiftning skall gälla vid befattning med brandfarlig vara.

C. Organisationen

Gällande lagstiftning. I organisationen för tillämpning av oljeförordningen ingår kommerskollegium, sprängämnesinspektionen, länsstyrelserna, polismyndigheterna ävensom brandcheferna.

K o m m e r s k o l l e g i u m skall enligt sin instruktion »bereda eller avgöra ärenden angående explosiva varor och eldfarliga oljor samt utöva vederbörlig tillsyn på dessa områden». Kollegiets ställning på de eldfarliga oljornas område anges i betänkandet sammanfattningsvis vara att under Kungl. Maj:t svara för en riktig avvägning mellan de olika intressen, som oljelagstiftningen skall tillgodose. Verket utövar icke tillsyn genom ingripande i enskilda fall eller deltagande i handläggningen av aktuella ärenden. Däremot medverkar den kollegium underställda sprängämnesinspektionen samt brandcheferna i sådan tillsyn.

Kollegium äger enligt oljeförordningen utfärda de anvisningar beträffande tillämpningen av förordningen, som finnes påkallade. Kollegium skall även handha åtskilliga uppgifter av speciellt slag, t. ex. att godkänna s. k. explosionsfria kärl samt att förordna kontrollant för undersökning, huruvida viss olja skall hänföras under förordningen.

S p r ä n g ä m n e s i n s p e k t i o n e n, som i administrativt hänseende är en lokalstat under kommerskollegium, är enligt sin instruktion statligt organ för ärenden angående explosiva och eldfarliga ämnen och därmed sammanhängande frågor. Sprängämnesinspektören är specialinspektör under arbetarskyddsstyrelsen.

Enligt oljeförordningen skall inspektionen lämna tekniskt sakkunnigt biträde åt vederbörande myndigheter vid förordningens tillämpning. Inspektionen skall medverka på olika sätt i uppkommande ärenden. Den skall höras i vissa ärenden, bl. a. sådana där fråga föreligger om undantag från förordningens regler. Inspektionen äger utfärda vissa säkerhetsföreskrifter och anvisningar. Avsyring av fabrik för tillverkning av eldfarlig olja skall

i regel verkställas av inspektionen i samråd med polismyndigheten och brandchefen.

Sprängämnesinspektionen har kommit att tagas i anspråk för uppgifter utöver dem som är särskilt angivna i förordningen. Oljeföretag, som velat anlägga större upplag, har ansett sig böra på förhand undersöka vilka anspråk myndigheterna ställer på planlagda förvaringsanordningar. Det förekommer därför att företag vänder sig till inspektionen med begäran om sådana besked.

Vidare händer, att företag som önskar saluföra förvaringsanordning för olja eller oljeeldningsanläggning eller annan anordning vänder sig till inspektionen med begäran om s. k. typgodkännande. Inspektionen har brukat lämna sådant, då sakliga förutsättningar därför förelegat.

L ä n s s t y r e l s e r n a o c h p o l i s m y n d i g h e t e r n a är tillståndsmyndigheter enligt oljeförordningen. Länsstyrelserna beslutar i ärenden av större vikt, polismyndigheterna i övriga tillståndsärenden. På länsstyrelserna ankommer tillika att i förekommande fall jämka på villkor i förordningen eller i tillståndsresolution eller att återkalla tillstånd. Polismyndighet kan jämka på villkor i tillståndsresolution, som den meddelat. Den skall mottaga anmälan samt deltaga i avsyning.

B r a n d c h e f e r n a skall deltaga i tillsyn över brandfarliga varors handhavande samt i avsyningsförrättningar. Yttrande från brandchefen skall inhämtas i vissa tillståndsärenden.

Förslaget. Enligt förslaget skall kommerskollegium och sprängämnesinspektionen alltjämt ingå i organisationen på de brandfarliga varornas område såsom centrala myndigheter. Byggnadsnämnderna skall vara tillståndsmyndigheter i första instans utom då tillståndsärende avser rörledning som sträcker sig genom flera kommuner. I detta fall skall länsstyrelsen eller Kungl. Maj:t vara tillståndsmyndighet. Till brandcheferna skall i vissa fall anmälan ske om innehav av brandfarliga varor m. m. Brandchef skall vidare medverka i tillståndsärendena såsom remissinstans och såsom deltagare i avsyningsförrättningar. — Länsstyrelserna skall pröva tillståndsärenden i andra instans. Polismyndighet skall icke vidare ingå i organisationen.

K o m m e r s k o l l e g i u m skall behålla sitt allmänna ansvar inför Kungl. Maj:t för den verksamhet vilken regleras genom förordningen om brandfarliga varor. Kollegium skall med uppmärksamhet följa utvecklingen på området och verka för enhetlighet i tillämpningen av gällande bestämmelser. Skulle utvecklingen visa att behov föreligger av nya eller ändrade bestämmelser i förordningen — t. ex. därför att nya brandfarliga varor kommit i marknaden eller nya sätt att förvara eller behandla sådana varor blivit gängse — bör kollegium fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på förhållandet för åtgärd.

Kollegium skall emellertid självt kunna komplettera förordningens bestämmelser och meddela undantag därifrån, såväl generella som särskilda.

Komplettering av förordningen sker genom att kollegium utfärdar detaljbestämmelser i form av tillämpningsföreskrifter samt allmänna anvisningar. Föreskrifterna skall vara påbud med straffsanktioner. Anvisningarna skall vara förklaringar om den praktiska innebörden av bestämmelser i förordningen eller i tillämpningsföreskrifter. Anvisningarna kan vara utformade såsom råd till allmänheten hur den bör gå till väga i angivna fall. Den som följer ett dylikt råd skall kunna räkna med att han anses ha ställt sig gällande bestämmelser till efterrättelse. Envar är dock oförhindrad att förfara på annat sätt utan att därför behöva ådraga sig straffpåföljd, förutsatt att han ej genom sitt tillvägagångssätt framkallar risker som lagstiftningen jämte dess tillämpningsföreskrifter och anvisningar vill motverka.

I arbetet med att utfärda föreskrifter och allmänna anvisningar skall sprängämnesinspektionen medverka såsom kollegium underställd sakkunnig instans. Samråd och samverkan skall därjämte äga rum med andra myndigheter i den mån deras ämbetsområden beröres.

Kollegium skall enligt förslaget i princip icke taga befattning med tillståndsärenden eller med andra ärenden som rör handhavandet av brandfarliga varor i det särskilda fallet. Tanken är emellertid att kollegium undantagsvis skall kunna ta del i tillståndsärende genom att, efter förslag av byggnadsnämnd, lämna nämnden medgivande att i sådant ärende frångå gällande bestämmelser om brandfarliga varor. Kollegiets tilltänkta befogenhet i detta hänseende sammanhänger med verkets ställning såsom ansvarigt för utfärdandet av tillämpningsföreskrifter till förordningen. En liknande befogenhet tillkommer för närvarande länsstyrelserna. Avsikten är också att kollegium, såsom central statsmyndighet för näringslivet i allmänhet samt centralorgan på de brandfarliga varornas område, i samband med ett tillståndsärende eller eljest, då så påkallas, skall söka utjämna uppkommande motsättningar mellan näringslivet, å ena, samt myndigheter som skall tillgodose skilda allmänna säkerhetsintressen, å andra sidan, eller mellan myndigheter inbördes. I dessa fall skall kollegium kunna verka för samförståndslösningar genom att föra samma företrädare för de motstridiga intressena till gemensamma överläggningar. En dylik verksamhet skall anses ingå såsom ett led i den samordning på vilken förslaget i så hög grad bygger.

Bland särskilda uppgifter som enligt förslaget skall ankomma på kollegium är ytterligare att nämna att kollegium skall upprätta och offentliggöra förteckning över de i handeln vanligen förekommande slagen brandfarliga varor, på begäran meddela bindande förklaring, huruvida viss vara är att betrakta såsom brandfarlig, samt då sådan begäran framställts utse sakkunnig att utföra undersökning som erfordras för att meddela förklaringen.

Kollegium skall vidare äga förordna, att vissa anordningar icke skall få saluhållas, försäljas eller nyttjas utan att vara typgodkända. En närmare redogörelse för tillvägagångssättet därvid kommer att lämnas i den följande framställningen.

Sprängämnesinspektionen skall alltjämt vara tekniskt sak-

kunnigt organ åt kommerskollegium och andra myndigheter i frågor om brandfarliga varor. Inspektionen förutsättes bli hörd i tillståndsärenden av särskild vikt och deltaga i avsyningsförrättningar i anledning av sådana ärenden.

Inspektionen skall därjämte enligt uttryckligt stadgande i den föreslagna författningen äga tillhandagå allmänheten med råd och anvisningar. Därvid är fråga om anvisningar i det särskilda fallet. Generella anvisningar skall inspektionen alltså icke äga utfärda. Det har ansetts i princip önskvärt att inspektionen skall stå allmänheten till tjänst med upplysningar, då sådana ej kan inhämtas hos brandchefer och andra lokala instanser. Å andra sidan medger inspektionens resurser i personal icke mera omfattande upplysningsverksamhet. Inspektionen skall därför icke vara pliktig att besvara förfrågningar från allmänheten. Det kan också finnas särskild anledning för inspektionen att avböja uttala sig på enskilds begäran. Så kan vara fallet då uttalandet är avsett att utnyttjas av ena parten i en rättsvist.

Enligt förslaget skall inspektionen avgöra huruvida förutsättningar för typgodkännande eller godkännande i det särskilda fallet föreligger, under förutsättning att prövningen därav icke ankommer på annan myndighet. Prövning av frågor om godkännande kan bli aktuell för inspektionen, då kommerskollegium utnyttjat sin särskilda befogenhet att föreskriva godkännande såsom villkor för att viss anordning skall få saluhållas, försälas eller nyttjas. Inspektionen skall emellertid ha befogenhet att på begäran meddela typgodkännande även i fall, då godkännande icke är obligatoriskt. Förutsättning är dock att meddelandet av typgodkännande för den aktuella anordningen icke skall ankomma på annan myndighet.

Enligt den föreslagna författningen skall inspektionen utöva tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om brandfarliga varor. Denna verksamhet kommer att huvudsakligen utövas på platsen. Inspektionen skall, liksom enligt gällande lagstiftning, äga tillträde till ställe, där brandfarlig vara förvaras, hanteras eller saluhålles och att kostnadsfritt utfå prov av varan.

Även inspektionens verksamhet som tillsynsmyndighet måste rättas efter tillgängliga resurser. Det är icke tänkbart att inspektionen kan utöva fortlöpande lokal tillsyn. Denna måste huvudsakligen ankomma på brandcheferna. Det får förutsättas att de kommer att underrätta inspektionen i tveksamma och viktigare fall. Också yrkesinspektörerna bör i detta hänseende kunna samarbeta med inspektionen, särskilt som sprängämnesinspektören är specialinspektör under arbetarskyddsstyrelsen.

Förslaget förutsätter att inspektionen skall bibehålla sin nuvarande administrativa ställning såsom lokalstat under kommerskollegium. Sprängämnesinspektören skall kvarstå såsom specialinspektör under arbetarskyddsstyrelsen. Inga ändringar i inspektionens allmänna ställning föres sålunda på tal.

Utvidgningen av de uppgifter som skall ankomma på inspektionen lik-

som uppgifternas vikt anses enligt förslaget böra föranleda en viss förstärkning av inspektionen. Kommerskollegium har förklarat sig ämna i särskild framställning återkomma till frågan därom.

Byggnadsnämnderna skall enligt förslaget vara tillståndsmyndigheter. Såsom enda undantag från denna regel skall gälla, att länsstyrelsen eller Kungl. Maj:t i vissa fall skall pröva fråga om tillstånd för rörledning.

I motiveringen för valet av byggnadsnämnden såsom tillståndsmyndighet anföres, att många anordningar för befattning med brandfarliga varor, t. ex. de stora oljecisternerna, bensinstationer, fabriker för tillverkning av petroleumprodukter är byggnadsföretag, för vilka byggnadslov kräves. Frågan om dylikt lov prövas av byggnadsnämnd. Byggnadslagstiftningen anknyter genom däri upptagna krav på säkerhet mot brandfara till bestämmelserna i förevarande lagstiftning. När byggnadsnämnd prövar ärende om byggnadslov för byggnadsföretag varom här är fråga, torde den grunda sin bedömning på en utredning som helt eller delvis omfattar också det material, på vilket en bedömning av frågan om tillstånd enligt här förevarande lagstiftning skall ske. Redan detta har ansetts utgöra ett vägande skäl för att överföra tillståndsgivningen till byggnadsnämnderna. Därtill kommer att förening hos byggnadsnämnderna av byggnadslov och tillståndsgivning överensstämmer väl med den grundsats om samordning, som genom ändringar år 1959 i byggnadslagstiftningen skall gälla för byggnadsnämndernas del och som enligt förslaget även skall prägla förordningen om brandfarliga varor.

Byggnadsnämndernas befattning med ärenden enligt den föreslagna förordningen omfattar — förutom tillståndsprövning — meddelande av förhandsbesked, återkallelse av tillstånd samt avsyning. Därjämte kan nämnden i särskilda fall meddela föreläggande att utförd anordning skall ändras eller undanröjas.

För byggnadsnämnds handläggning av tillståndsärenden skall enligt den föreslagna författningen vad som gäller för nämndens handläggning av byggnadsärenden — d. v. s. enligt byggnadsstadgan — äga motsvarande tillämpning, såvida icke den föreslagna förordningen föranleder annat. I motiveringen uttalas beträffande detta stadgande, att nämnden i princip bör fungera med samma sammansättning och på samma sätt då den handlägger ärende om brandfarliga varor som då den handlägger byggnadsärende vilket har samband med sådant ärende. I kommerskollegiets betänkande hänvisas särskilt till byggnadsstadgans bestämmelser om byggnadsnämnds samarbete med andra myndigheter samt till bestämmelsen om nämndens befogenhet att delegera beslutanderätten i vissa grupper av ärenden till en eller flera ledamöter i nämnden eller till befattningshavare hos nämnden. Kommerskollegium har utgått från att möjligheten till delegation skall utnyttjas. Tillståndsärende som icke har samband med ärende om byggnadslov förutsättes sålunda i regel lämpligen kunna handläggas av nämndledamot eller befattningshavare, därest det icke innefattar spörsmål av

principiell eller prejudicerande betydelse. Även avsyningsförrättning har ansetts i regel lämpligen genom delegering kunna överlämnas till handläggning av ledamot eller befattningshavare.

Förslaget innehåller åtskilliga regler rörande förfarandet i tillståndsärenden. Bland dessa må här nämnas bestämmelser om samråd samt om rätt för vissa myndigheter att överklaga beslut i tillståndsärende.

I förslaget till förordning återfinnes under avsnittet om förfarandet jämväl det undantag från regeln att byggnadsnämnd skall vara tillståndsmyndighet som skall gälla för rörledning, därest denna sträcker sig genom flera kommuner. Undantaget motiveras med att det måste anses olämpligt och opraktiskt att låta tillståndsgivningen ankomma på byggnadsnämnderna i samtliga kommuner som ledningen passerar. En samordning blir nödvändig. Fördenskull har föreslagits, att länsstyrelsen skall vara tillståndsmyndighet i ärende om rörledning, vilken sträcker sig genom flera kommuner i samma län. Skulle rörledningen passera flera län, föreslås att handläggningen av ärende om tillstånd för transport medelst ledningen skall ankomma på Kungl. Maj:t. — Undantaget torde icke bli av praktisk betydelse under de närmaste åren.

Brandcheferna skall mottaga anmälningar enligt den föreslagna förordningen, yttra sig i tillståndsärenden, delta i avsyningsförrättningar samt jämväl i övrigt medverka i tillsynen över efterlevnaden av förordningen.

I motiveringen till förslaget om brandchefernas uppgifter i den tilltänkta organisationen anföres, att brandcheferna enligt brandlagstiftningen är ansvariga för det lokala brandförsvaret. De för befäl över de lokala brandstyrkorna. I deras åligganden ingår att hålla brandsyn där så är påkallat. Brandchef kan med stöd av 11 § första stycket brandlagen ålägga ägare av byggnad, upplag eller annan anläggning att anskaffa och underhålla erforderliga brand- och livräddningsredskap ävensom att i övrigt vidtaga nödiga åtgärder till förebyggande och bekämpande av brand, i den mån de ej medför oskäligen kostnad.

De lokala brandordningarna innehåller flera föreskrifter, vilka är direkt tillämpliga på brandfarliga varor. Oljeförordningen och brandlagstiftningen kompletterar varandra — eller griper in i varandra. Frågor om brandfarliga varor faller under de lokala brandchefernas tjänsteuppgifter. Brandförsvarsorganisationen kan därför med fördel anknytas till den organisation, som erfordras för tillämpning av den föreslagna förordningen. Därför kräves ej någon ändring i brandlagstiftningen eller i brandförsvarsorganisationen. Det är naturligt att denna organisation utnyttjas, exempelvis för lokal tillsyn. Brandcheferna bör då stadigvarande underrättas om var brandfarliga varor förekommer i större mängder eller eljest under omständigheter som medför risker. Därigenom kan de övervaka att gällande säkerhetsbestämmelser iakttages i det särskilda fallet samt vidtaga de åtgärder för brandförsvaret i stort, till vilka förekomsten av varorna bör leda.

Enligt förslaget skall brandchefen i tillståndsärenden regelmässigt höras av byggnadsnämnden. Avskrift av nämndens beslut skall tillställas honom. Därigenom blir brandchefen varskodd om förekomst av brandfarliga varor, där brandfaresynpunkten är särskilt framträdande. Beträffande fall, då brandfaran är påtaglig men icke föranleder att tillstånd skall sökas, bygger förslaget på att anmälan skall ske direkt till brandchefen.

Enligt vad kommerskollegium anför i motiveringen till förslaget bör brandchef, som fått kännedom om tillståndsärende eller som mottagit anmälan om brandfarliga varor, göra besiktning på platsen. Sedan tillstånd meddelats, synes brandchefens uppgift vara att på sätt han finner lämpligt kontrollera att i tillståndet angivna villkor och andra gällande bestämmelser iakttagas. Mottagen anmälan bör föranleda brandchefen att själv föranstalta om säkerhetsåtgärder och försiktighetsmått, i den mån behov därav föreligger utöver dem som anmälararen själv vidtagit.

Behovet av säkerhetsåtgärder och försiktighetsmått bör, enligt den i förslaget gällande principen om samordning, bedömas efter enhetliga normer med anknytning både till den föreslagna lagstiftningen och till brandlagstiftningen. Det bör icke förekomma att brandchef, med åberopande av brandlagstiftningen, kräver säkerhetsåtgärder och försiktighetsmått utöver dem som är avsedda enligt lagstiftningen om brandfarliga varor. Tillämpningsföreskrifter och anvisningar till förordningen om brandfarliga varor bör fördenskull tillhandahållas brandcheferna. De bör ha upprättats i samråd med riksbrandinspektören och vara godtagna av honom. För att en enhetlig bedömning skall kunna uppnås erfordras också att bestämmelser i brandlagstiftningen och därpå grundade föreskrifter, som griper in på förevarande lagstiftnings område, slopas eller jämkas så att de två lagstiftningarna icke kommer att strida mot varandra. Denna synpunkt delas av den sakkunnigkommitté, 1954 års brandlagsrevision, som nyligen överlämnat betänkande, benämnt »Reviderad brandlagstiftning» (SOU 1960: 34), och präglar detta betänkande.

Remissyttrandena. Den föreslagna organisationen har mottagits med övervägande positiva omdömen av remissinstanserna. Betänkligheter har framkallats framför allt av den tilltänkta överflyttningen av ställningen såsom tillståndsmyndighet från länsstyrelsen till byggnadsnämnden.

K o m m e r s k o l l e g i e t s s t ä l l n i n g har berörts i några remissvar. *Järnvägsstyrelsen* understryker betydelsen av att det finns en central, samordnande myndighet för den verksamhet som regleras av den föreslagna förordningen.

Ett antal företrädare för brandförsvaret har ansett, att statens brandinspektion i stället för kommerskollegium borde ha ställningen såsom centralmyndighet. *Svenska brandskyddsföreningen* och *Svenska brandkårernas riksförbund*, tre länsbrandinspektörer och *brandchefen i Uppsala* omfattar denna åsikt och förmodar, att kommerskollegium på sin tid fick ställningen

såsom centralmyndighet till följd av att statens brandinspektion ej fanns, då ärenden om brandfarliga varor började fordra en central handläggning. En länsbrandinspektör anser i och för sig att statens brandinspektion borde varit centralmyndighet men att ändring därhän just nu ej är möjlig. Ytterligare en länsbrandinspektör framhåller, att kommerskollegium i rådan- de läge måste samråda med statens brandinspektion.

Några remissinstanser har betonat vikten av att kommerskollegiets tillämpningsföreskrifter publiceras på ett sådant sätt att de verkligen blir tillgängliga för alla därav berörda. Sveriges färghandlares riksförbund och Sveriges färgfabrikanters förening föreslår, med åberopande av Svensk författningssamling nr 1958: 175 såsom exempel, att meddelande om tillämpningsföreskrift skall införas i Svensk författningssamling.

Beträffande kommerskollegiets förhållande till de tillståndsgivande myndigheterna kritiseras i yttrandena från Stockholms stadskollegium och länsstyrelsen i Hallands län att förslaget ej tillvaratagit möjligheten att i analogi med vad som skett i byggnadslagstiftningen ge byggnadsnämnd möjligheter att efter förordnande av kommerskollegium själv utöva kollegiets befogenheter att ge dispens från bestämmelse om brandfarliga varor. Länsstyrelsen i Hallands län anför härom.

I 67 § byggnadsstadgan gives möjlighet för länsstyrelsen att förordna, att i paragrafen omförmälda befogenheter för länsstyrelsen att medgiva undantag från vissa bestämmelser i byggnadslagen skall tillkomma även viss byggnadsnämnd. Villkor för sådant förordnande är, att byggnadsnämnden ifråga har tillgång till personal med den utbildning och erfarenhet, som kan anses behövlighet för uppgiftens behöriga fullgörande. Det synes böra övervägas, huruvida icke i analogi med denna bestämmelse i byggnadsstadgan ett liknande förfaringssätt bör föreskrivas även beträffande tillståndsgivningen i fråga om brandfarliga varor, i varje fall beträffande större upplag.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, som med skärpa motsatt sig att länsstyrelserna såsom tillståndsmyndighet skall ersättas av byggnadsnämnderna, har liksom länsstyrelsen i Skaraborgs län anför betänkligheter mot att kommerskollegium skall kunna ingripa i tillståndsärenden vid uppkommande motsättningar och såsom dispenserande myndighet. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför i förstnämnda hänseende.

Det kan icke vara välbetänkt att koppla bort länsstyrelserna på sätt som här skett och göra dem enbart till besvärmyndighet och att samtidigt ge kommerskollegium uppgiften att i enskilda ärenden vid meningsskiljaktigheter mellan näringslivet, å ena, och myndigheter, som skall tillgodose skilda allmänna säkerhetsintressen, å andra sidan, eller vid meningsmotsättningar mellan myndigheter inbördes, uppträda såsom någon slags förlikningsman. Frånsett den opraktiska och kostnadskrävande anordningen att låta en central myndighet i enskilda ärenden anordna överläggningar ute i orterna finner länsstyrelsen det direkt olämpligt att kommerskollegium, som ej har att taga befattning med vattenvård, hälsovård, naturskydd eller civilförsvaret, skall uppträda ute i länen såsom någon slags samordnande myndighet. Denna befogenhet bör tillkomma länsstyrelserna, vilka har viktiga uppgifter inom alla dessa områden och som för övrigt i en mångfald olika ärenden har att väga enskilda intressen mot allmänna.

Beträffande sprängämnesinspektionens ställning har *arbetarskyddsstyrelsen*, *statens hantverksinstitut*, *Svenska petroleuminstitutet* och *Svenska gasverksföreningen* betonat betydelsen av inspektionens uppgift och vikten av att inspektionen tilldelas erforderliga resurser.

Statens hantverksinstitut anför.

På grundval av sina erfarenheter från mångårig verksamhet inom det område, som behandlas i utredningen, anser institutet det vara av stort värde, att sprängämnesinspektionen kommer att verka som övervakande tekniskt sakkunnigt organ, speciellt i sin egenskap av typgodkännande myndighet. Därigenom får man en högsta instans som besitter hög teoretisk och praktisk sakkunskap och som genom sina övriga arbetsuppgifter tvingas följa verksamheten ute på fältet. Detta sistnämnda är mycket viktigt inom oljeeldningsteknikens tillämpningsområde, där den tekniska utvecklingen går mycket snabbt.

Betydelsen av att sprängämnesinspektionens behov av resurser i personal blir tillgodosett betonas av *arbetarskyddsstyrelsen* främst med tanke på inspektionens typgodkännande verksamhet, medan *Svenska petroleuminstitutet* och *Svenska gasverksföreningen* framför allt är angelägna om att inspektionens medverkan i tillståndsärenden skall fungera så att tillståndsgivningen icke fördröjes. *Brandchefen i Linköping* uttalar allmänt, att inspektionens personella resurser bör utökas, så att dess verksamhet kan bedrivas i önskad omfattning och ej endast »efter tillgängliga resurser».

Svenska brandbefälets riksförbund vill överföra sprängämnesinspektionens uppgifter i fråga om brandfarliga varor till statens brandinspektion. Riksförbundet anför, att författningsförslagets strävanden mot förenkling icke fullföljts därhän att den kvarstående dualismen mellan sprängämnesinspektionen och statens brandinspektion såsom bådadera chefsmyndigheter för brandchefen blivit undanröjd. Sedan statens brandinspektion blivit ett verkamt, fungerande organ borde så ske genom att den centrala handläggningen överfördes dit och sprängämnesinspektionens befattning med ärenden om brandfarliga varor upphörde.

Länsbrandinspektören i Kronobergs län anför, att sprängämnesinspektionen bör bindas vid intimt samarbete med statens brandinspektion med hänsyn till den stora betydelsen av ärenden om brandfarliga varor ur bl. a. brandsläckningssynpunkt.

Överståthållarämbetet anser att tillsynen enligt förordningen bör knytas till den allmänna brandsynen och anför.

Enligt föreliggande förslag till reviderad brandlagstiftning skall allmän brandsyn förrättas av brandchefen och avse bland annat byggnader, vari brandfarliga varor utöver husbehov förvaras. I brandordningen för Stockholm föreskrives redan nu att allmän brandsyn skall omfatta samtliga eldfarliga inrättningar och upplag enligt särskild, hos brandchefen förvarad förteckning, vilken fortlöpande kompletteras med ledning av anmälningar från skorstensfejare med flera. Den omständigheten att brandchefen på nu angivet sätt anförtros den lokala tillsynen utesluter givetvis icke att sprängämnesinspektionen centralt utövar tillsynen över förordningens efterlevnad. I fall då inspektionen finner anledning till anmärkning, synes emellertid den

riktigaste vägen till rättelse erhållas genom anmälan till brandchefen, som äger möjlighet att utfärda brandsyneföreläggande. Brandsyneförrättares befogenhet härvidlag lär för övrigt icke kunna inskränkas på detta område av det förebyggande brandskyddet.

Förslaget att byggnadsnämnd skall vara tillståndsmyndighet — utom såvitt angår rörledningar som sträcker sig genom mera än en kommun — har uppmärksammats i åtskilliga yttranden.

Flera remissinstanser har uttryckligen anslutit sig till förslaget eller förklarat sig ej ha något att erinra däremot. Till dessa hör *byggnadsstyrelsen, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska hamnförbundet, länsstyrelserna i Jönköpings och Kronobergs län, distriktsingenjören i Uppsala län, poliskamrarna i Uppsala och Norrköping samt Föreningen Malmöhus läns landsfiskaler.*

Byggnadsstyrelsen uttalar, att tillståndsprovningen och annan befattning med ärenden om brandfarliga varor visserligen kommer att medföra en ökad arbetsbörda för byggnadsnämnderna men att förläggningen därav till byggnadsnämnderna ändock synes styrelsen motiverad.

Svenska landskommunernas förbund anser det både riktigt och lämpligt, att byggnadsnämnden anförtros uppgiften att vara tillståndsgivande myndighet. Byggnadsnämnden, som nu i högre grad än tidigare avses fungera som kommunens centrala planmyndighet, är enligt förbundets mening just på grund av denna sin egenskap särskilt väl skickad att handlägga under förordningen fallande frågor. Stora praktiska fördelar måste vara att vinna däruti att byggnadsnämnden redan under planläggningen av ett område i viss utsträckning kan beakta och eventuellt ta ställning till sådana frågor, som nämnden senare i egenskap av tillståndsmyndighet får beröring med, t. ex. den närmare förläggningen av cistern för brandfarlig vätska etc.

Länsstyrelsen i Jönköpings län finner det med hänsyn till byggnadsnämndernas nuvarande arbetsuppgifter naturligt och praktiskt att de blir tillståndsmyndigheter. Reformen står för övrigt i samklang med den nyligen genomförda ändringen i byggnadslagstiftningen.

Länsstyrelserna i Malmöhus och Västernorrlands län, Svenska gasverksföreningen samt Östergötlands och Södermanlands handelskammare har avstyrkt tidigare förslag att göra byggnadsnämnderna till tillståndsmyndighet men accepterar förslaget i dess nu föreliggande utformning. Såsom exempel på den motivering som föranlett dessa remissinstansers ändrade ståndpunkt må återgivas vad *länsstyrelsen i Västernorrlands län* anfört.

Genom bestämmelserna i byggnadslagstiftningen har en genom decentralisering vidgad beslutanderätt tillagts byggnadsnämnderna — en befogenhet, som efter länsstyrelsens förordnande kan ytterligare utökas. Härigenom men även till följd av den nya kommunindelning, som nu ifrågasättes, torde det för byggnadsnämnderna komma att framstå såsom oundgängligen nödvändigt att hos nämnderna finnes anställd sådan kvalificerad personal — i den mån detta icke redan är fallet — som gör det möjligt för nämnderna att på ett behörigt sätt fullgöra sina åligganden. Med hänsyn härtill och att föreskrifter och anvisningar till förordningen avses att utfärdas av

kommerskollegium, det tekniskt sakkunniga biträde som lämnas av sprängämnesinspektionen, det omfattande samråd vid tillståndsprövningen som förslaget förutsätter, den rationalisering som förslaget innebär och den välbehövliga avlastning i polismyndigheternas arbetsbörda som följer av förslaget anser sig länsstyrelsen numera icke böra avstyrka tillståndsgivningens delegering till byggnadsnämnderna. Härvid har jämväl beaktats bestämmelsen i förslaget om länsstyrelse som besvärinstans.

Förslag att byggnadsnämnderna för att på effektivare sätt kunna fullgöra uppgiften som tillståndsmyndighet skall äga delegera vissa av sina befogenheter till brandchefen har ställts av *tre länsbrandinspektörer, brandchefen i Norrköping och handelskammaren i Gävle*.

Ett femtontal remissinstanser har, utan att avstyrka förslaget, uttalat tvekan om reformen såvitt den gäller överförande från länsstyrelsen till byggnadsnämnden av uppgiften som tillståndsmyndighet och ytterligare några har avstyrkt den helt. Däremot har ingen tagit avstånd från förslaget såvitt det avser att polismyndigheten skall befrias från att pröva ansökningar om tillstånd och från att mottaga anmälningar. Gillande uttalanden i sistnämnda hänseende har gjorts av *överståthållarämbetet, poliskamrarna i Norrköping och i Uppsala samt av Stockholms läns avdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler, Föreningen Uppsala läns landsfiskaler, Föreningen Malmöhus läns landsfiskaler ävensom Göteborgs och Bohus läns avdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler*.

Av de remissinstanser som uttalat tvekan har några ansett det ovisst, huruvida byggnadsnämnderna i mindre kommuner innehar tillräckliga kvalifikationer för uppgiften som tillståndsmyndighet. Farhågor av detta slag har uttalats av *länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands och Hallands län, Föreningen Uppsala läns landsfiskaler, länsarkitekten i Göteborgs och Bohus län, Göteborgs och Bohus läns avdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler och länsbrandinspektören i Hallands län*. Farhågor att decentraliseringen skall föranleda oenhetlig rättstillämpning, väsentligt ökad tidsutdräkt eller att byggnadsnämnderna allmänt kommer att sakna den för vissa slag av ärenden erforderliga kompetensen har anförts av *Svenska petroleuminstitutet, Sveriges bensinhandlares riksförbund och Stockholms handelskammare*. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* har ifrågasatt, om byggnadsnämnd lämpligen bör handlägga ärenden om försäljning av brandfarliga varor.

En klart negativ inställning till förslaget har *överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Skaraborgs och Örebro län, Stockholms stadskollegium, länsbrandinspektörerna i Örebro och Västernorrlands län, Svenska brandbefällets riksförbund samt Kooperativa förbundet*.

Stockholms stadskollegium anser, att ett sammanförande av tillståndsgivningen till ett enda organ kan vara lämpligt, när det gäller anordnande av byggnad för förvaring av brandfarliga varor. Däremot synes förslaget att byggnadsnämnden även skall handhava tillståndsgivning för och fortlöpande kontroll av såväl tillverkning som användning och saluföring av

brandfarliga varor böra ytterligare övervägas — i varje fall för huvudstadens del. Det blir ju fråga om att ge byggnadsnämnden helt nya uppgifter, vilkas fullgörande kräver tillgång till särskilt utbildad personal, varöver nämnden icke för närvarande förfogar.

Överståthållarämbetet, de två nyssnämnda länsbrandinspektörerna och Kooperativa förbundet förordar, att vissa ärenden — företrädesvis sådana av större omfattning eller betydelse — skall avgöras av länsstyrelsen, andra av annan myndighet. *Överståthållarämbetet* har såsom allmänt omdöme om kommerskollegiets betänkande i denna del uttalat, att ämbetets och länsstyrelsernas roll genomgående blivit otillräckligt beaktad i betänkandets redogörelser och motivering. Sålunda har länsstyrelsernas befattning med brandförvar, planering enligt byggnadslagen, planläggning enligt civilförsvarslagen o. s. v. icke ens blivit omnämnd.

Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Skaraborgs och Örebro län samt *Svenska brandbefällets riksförbund* synes anse, att länsstyrelserna skall fortsätta att vara tillståndsmyndighet i samma utsträckning som hittills.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, som på det bestämdaste avstyrkt förslaget i förevarande del, har framhållit, att ärenden angående brandfarliga varor ofta berör andra intressen än brandskyddsintressen såsom vattenvård, inbegripet vattenförsörjning, hälsovård, naturvård m. m. Inom alla dessa områden har länsstyrelserna tillagts omfattande och viktiga uppgifter. Under sådana omständigheter kan det icke vara välbetänkt att koppla bort länsstyrelserna på sätt som skett. Kollegiets jämförelse med byggnadslagstiftningen haltar betydligt, eftersom länsstyrelsen enligt nämnda lagstiftning skall behålla viktiga befogenheter. Förslaget om särskild klagorätt för vissa myndigheter torde — med undantag för den som tillerkänts sprängämnesinspektionen — bli av föga värde och ur de synpunkter länsstyrelsen anlägger icke av samma betydelse som en underställningsskyldighet.

Mot stadgandet att länsstyrelsen eller Kungl. Maj:t skall vara tillståndsmyndighet när det gäller rörledning som passerar flera kommuner har erinran ej framställts. Emellertid har *länsstyrelsen i Östergötlands län* fäst uppmärksamheten på att annan anläggning än rörledning, t. ex. bergumsanläggning, kan ligga inom mera än en kommun. Förslaget utsäger icke vem som i sådant fall är tillståndsmyndighet.

Brandchefernas ställning i den tilltänkta organisationen har icke föranlett någon erinran men däremot några påpekanden.

Länsstyrelsen i Uppsala län har ifrågasatt, att utförligare bestämmelser om brandchefens medverkan skulle inflyta i förordningen.

Länsstyrelserna i Stockholms och Örebro län har framhållit betydelsen av att länsbrandinspektören anlitas i ärenden om brandfarliga varor i fall då hans sakkunskap erfordras.

Svenska petroleuminstitutet och *Svenska gasverksföreningen* har understrukit vikten av att lokal brandchef, såsom förutsatts i kollegiets betänkande, bedömer behovet av säkerhetsåtgärder efter enhetliga normer och

icke kräver åtgärder utöver gällande föreskrifter och anvisningar för befattningen med brandfarliga varor. Krav på överskottsåtgärder kan leda till orimliga ekonomiska konsekvenser.

Departementschefen. Den av kommerskollegium föreslagna organisationen skiljer sig från den befintliga i första hand därigenom att tillståndsärendena skall handläggas av byggnadsnämnd i stället för såsom hittills av länsstyrelse eller polismyndighet. I konsekvens därmed skall anmälningar mottagas av brandchef i stället för av polismyndighet. Av förändringarna i övrigt rör de måhända betydelsefullaste sprängämnesinspektionen. Denna förutsättes skola tillhandagå inte bara myndigheter utan även allmänheten med sin tekniska sakkunskap i form av råd och anvisningar. Verksamheten såsom rådgivande instans åt allmänheten skall dock komma i andra hand och begränsas efter förefintliga resurser. Inspektionen tillägges vidare författningsenlig rätt att meddela s. k. typgodkännanden. Ändringarna i dessa hänseenden betyder en utvidgning av inspektionens författningsmässiga befogenheter, så att dessa kommer att omfatta uppgifter, med vilka inspektionen i praktiken redan kommit att i någon mån befatta sig. Å andra sidan har också en ändring i motsatt riktning vidtagits såtillvida som inspektionen icke skall äga självständigt utfärda anvisningar av generell natur. Uppgiften därmed skall i princip helt ankomma på kommerskollegium. Inspektionen skall emellertid medverka vid upprättandet av generella anvisningar.

Den ställning såsom centralmyndighet, vilken enligt förslaget tillagts kommerskollegium, har av några företrädare för brandskyddet ansetts rätteligen böra tillkomma statens brandinspektion. Mot denna åsikt talar emellertid, att centralmyndigheten skall beakta så många andra intressen än brandskyddet ävensom svara för samordning mellan dessa och brandskyddet samt för samverkan mellan myndigheter och andra, vilka företräder de skilda intressena. För denna verksamhet är kommerskollegium, i vars organisation sprängämnesinspektionen med sin speciella sakkunskap på området ingår såsom lokalstat, ojämförligt bättre rustad än statens brandinspektion. Då i övrigt ingen erinran framförts mot förslaget och då enligt min mening övervägande skäl talar för att kommerskollegium fungerar såsom centralmyndighet på förevarande område, förordar jag att detta ämbetsverk, liksom hittills, skall fylla denna funktion.

Vid remissbehandlingen har vissa önskemål framförts om jämkningar i den verksamhet och de uppgifter som enligt förslaget skall tillkomma kommerskollegium såsom central myndighet. Jag delar den i sådant sammanhang anförda uppfattningen, att meddelade föreskrifter och allmänna anvisningar skall publiceras i sådan ordning, att de kan beräknas bli lätt tillgängliga för alla därav berörda. Föreskrifter av särskild betydelse eller meddelanden därom kan införas i Svensk författningssamling. Det torde få ankomma på kommerskollegium att finna lämpliga former för publiceringen i övrigt.

Kommerskollegiets förhållande till tillståndsmyndigheterna har föranlett ett par erinringar. Jag instämmer med de remissinstanser, som anmärkt mot att kollegium enligt förslaget motivering skall kunna ingripa i tillståndsärenden på så sätt att kollegium anordnar överläggningar för att söka åvägabringa samförstånd mellan myndigheter och andra, då meningsskiljaktigheter uppkommit. Dylig medverkan från kommerskollegiets sida i ärenden, som ankommer på tillståndsmyndighet, bör enligt min mening icke komma i fråga annat än efter hänvändelse från tillståndsmyndigheten.

Jag har övervägt den av ett par remissinstanser framförda tanken att i förordningen om brandfarliga varor upptaga bestämmelse om möjlighet för kommerskollegium att delegera den kollegium såsom centralmyndighet tillkommande befogenheten att för visst tillståndsärende ge dispens från bestämmelse om brandfarliga varor. Delegering skulle, efter förebild från byggnadsstadgan, kunna ske till viss byggnadsnämnd med erforderliga kvalifikationer.

En dylig möjlighet till delegering till länsstyrelserna eller en mera generell överflyttning av dispensbefogenheten till dessa skulle enligt min mening från vissa synpunkter vara lämplig. Bl. a. skulle därigenom uppnås, att länsstyrelserna skulle få närmare kontakt med frågor om brandfarliga varor. Olika kombinationer mellan de anförda möjligheterna till delegering och överflyttning skulle också kunna komma i fråga. Emellertid har jag funnit, att det för att åstadkomma enhetlighet i tillämpningen är önskvärt att dispensbefogenheten under någon tid efter den nya lagstiftningens ikraftträdande ligger hos centralmyndigheten ensam. Jag har därför icke ansett mig böra frågå förslaget i denna del.

I den del förslaget angår sprängämnesinspektionen har det uppkallat få invändningar.

Såsom en remissinstans framhållit föreligger en viss »dualism» mellan sprängämnesinspektionen och statens brandinspektion i så måtto att de två inspektionernas ämbetsområden griper i varandra. Förslaget är grundat på uppfattningen att sprängämnesinspektionen skall bestå med i stort sett oförändrad organisatorisk ställning. Jag ansluter mig till denna uppfattning. Jag vill emellertid samtidigt understryka, att jag finner det angeläget att sprängämnesinspektionen håller en nära och fortlöpande kontakt med statens brandinspektion rörande frågor om brandfarliga varor.

Den tillsyn över befattningen med brandfarliga varor, som sprängämnesinspektionen skall utöva jämte brandcheferna bör, såsom en remissmyndighet anført, i den mån det låter sig göra samordnas med brandchefernas uppgifter enligt brandlagstiftningen.

Valet av byggnadsnämnd såsom tillståndsmyndighet har motiverats bl. a. med att de ärenden om brandfarliga varor, som skall prövas av tillståndsmyndighet, i allmänhet har en nära anknytning till byggnadsärenden. Detta gäller särskilt ärenden rörande anläggning som förutom tillstånd erfordrar byggnadslov. Men även andra ärenden, inbegripet sådana som avser tillstånd till försäljning, innehåller så gott som all-

tid frågor angående byggande eller om iordningsställande i byggnad av anordningar av sådant slag, som uppmärksammats i byggnadslagstiftningen.

Ett övervägande flertal remissinstanser har lämnat förslaget utan erinran eller anslutit sig därtill. Några har gjort uttalanden, vari förslagets lämplighet framhålles och vari skälen för att anförtro byggnadsnämnden uppgiften som tillståndsmyndighet enligt förordningen om brandfarliga varor utvecklas. Sålunda har anförts, att byggnadsnämnderna numera i högre grad än tidigare är kommunernas centrala planmyndighet. De har större resurser än förr och är särskilt väl skickade för uppgiften att vara tillståndsmyndighet. Det har tillagts, att innehavet av uppgiften även kan vara förmånligt för nämnderna just i deras egenskap av planmyndighet. Vidare har framhållits, att reformen innebär en decentralisering och att den står i samklang med 1959 års ändringar i byggnadslagstiftningen. Några remissinstanser, vilka varit avvisande gentemot tidigare förslag om byggnadsnämnderna såsom tillståndsmyndighet, har ansett sig kunna godtaga förslaget i dess nuvarande utformning. På deras ställningstagande har även inverkat den utveckling mot förstärkning av byggnadsnämnderna, som pågått och som kan beräknas fortsätta genom den planerade reformen av kommunindelningen och tillskapandet av större kommunala enheter.

Kritik mot förslaget har också förekommit. Det har sålunda anmärkts, att avkopplandet av länsstyrelserna såsom tillståndsmyndighet har olägenheter och att handläggningen i byggnadsnämnd av ärenden om brandfarliga varor kan komma att medföra oenhetlig rättstillämpning, ökad tidsutdräkt och andra nackdelar. I allmänhet har farhågor för byggnadsnämndernas lämplighet för uppgiften avsett nämnder i mindre kommuner. Stockholms stadskollegium har emellertid anført, att Stockholms stad för närvarande saknar tillgång till personal med erforderlig utbildning och att förslaget även i andra hänseenden är mindre lämpat för förhållandena i Stockholm.

Anmärkningarna kan ha visst fog för sig. Länsstyrelserna torde emellertid, även om uppgiften såsom tillståndsmyndighet överföres till byggnadsnämnderna, komma att erhålla för sin verksamhet erforderlig kännedom om tillståndsärenden. Genom sin ställning såsom tillståndsmyndighet i andra instans kommer de att ha inflytande över ärendenas avgörande. Något men för länsstyrelsernas verksamhet såsom planmyndighet torde förslaget därför icke behöva medföra.

Farhågorna i fråga om byggnadsnämnderna synes mig överdrivna. Vad gäller de mindre kommunerna har en förstärkning av byggnadsnämnderna skett i samband med genomförandet av 1959 års ändringar i byggnadslagstiftningen. Ytterligare förstärkningar torde kunna förväntas. Vad angår de största släderna kan det i och för sig tänkas att förslagets genomförande under en övergångstid kan komma att ställa särskilda krav på byggnadsnämnderna. Svårigheterna torde dock icke bli större än att de kunna bemästras.

Jag kan icke biträda den av några remissinstanser framförda tanken att

vissa ärenden — utöver de i förslaget angivna angående rörledning — skulle upptagas av länsstyrelse i första instans eller obligatoriskt underställas länsstyrelse. Uppslaget att delegering av byggnadsnämnds befogenhet såsom tillståndsmyndighet skulle kunna ske till brandchef torde kunna tillämpas endast under förutsättning att brandchefen är ledamot av byggnadsnämnden.

På grund av vad jag här anfört, förordar jag kommerskollegiets förslag att byggnadsnämnd skall vara tillståndsmyndighet enligt förordningen om brandfarliga varor och att uppgiften skall ha den omfattning och utformning som angivits i förslaget.

Vad angår brandcheferna ansluter jag mig till förslaget i fråga om utformningen av deras ställning och uppgift i organisationen för tillämpning av förordningen om brandfarliga varor. Jag har nyss anfört, att tillsynsuppgifterna enligt denna förordning bör samordnas med brandchefernas uppgifter enligt brandlagstiftningen, i den mån detta låter sig göra. Bestämmelserna i förevarande förordning om brandchefernas uppgifter och ställning bör vara ett komplement till vad som stadgas i brandlagstiftningen.

I övrigt vill jag, i anledning av uttalanden vid remissbehandlingen, förklara såsom min uppfattning, att länsbrandinspektörernas sakkunskap bör utnyttjas i ärenden om brandfarliga varor, då skäl därtill finnes, samt att brandchef icke skall kräva säkerhetsåtgärder utöver vad som är uttryckligen föreskrivet eller eljest gängse utan att behov därav prövas föreligga på grund av särskilda omständigheter.

D. Handläggningen av ärenden

Gällande lagstiftning. Oljeförordningen innehåller för varje särskilt tillståndsfall bestämmelser om förfarandet i tillståndsärende. Sålunda meddelas, vilken myndighet som är tillståndsmyndighet, vilka handlingar som skall fogas vid ansökan, bestämmelser om kungörande i vissa fall av ansökan, om samråd och inhämtande av yttrande, om tillståndsbesluts innehåll, om avsyning och om återkallelse av tillstånd.

Förslaget. I den föreslagna förordningen har regler om förfarandet sammanförts under en särskild rubrik. Reglerna är att betrakta som kompletteringar till byggnadsstadgans regler eller som ersättning för dessa. Såvida förslaget icke föranleder annat, skall tillståndsmyndighet i ärenden om brandfarliga varor förfara enligt byggnadsstadgan.

S a m v e r k a n med andra myndigheter skall äga rum i tillståndsärendena liksom i byggnadsärendena. Enligt byggnadsstadgan avgör nämnden själv med vilka myndigheter den skall samarbeta. Därvid har förutsatts, att byggnadsstyrelsen skall meddela anvisningar till ledning för nämnderna. I förslaget till förordning om brandfarliga varor finnes ett schema för det samråds- och remissförfarande som byggnadsnämnd skall iakttaga i tillståndsärenden. Enligt detta schema skall byggnadsnämnden obligatoriskt samråda med två kommunala organ, nämligen brandchefen och

hälsovårdsnämnden. Föreskriften avser att säkerställa sakkunnig granskning ur väsentliga synpunkter samt att bereda de två kommunala instanserna tillfälle att medverka i de ärenden, som berör deras områden. Samverkan skall äga rum även med andra myndigheter, t. ex. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, distriktsingenjören för vatten och avlopp, riksbrandinspektören och sprängämnesinspektionen. Det angivna schemat ger vid handen när samverkan med dylik myndighet är obligatorisk. Samverkan skall sökas även med andra än särskilt angivna myndigheter, därest ärende berör sådan myndighets ämbetsområde.

I betänkandet betonas angelägenheten av att samarbetet mellan tillståndsmyndigheten och andra myndigheter, som i och för sig kan befaras bli tämligen tidsödande och tungrott, sker i så smidiga former som möjligt. Det framhålls att den som för byggnadsnämnds räkning sysslar med tillståndsärende, i varje fall i rutinbetonade ärenden torde kunna inhämta annan myndighets mening vid personligt sammanträffande med befattningshavare hos denna myndighet eller per telefon. Därigenom skulle det mera omständliga förfarandet med remiss i gängse ordning av handlingarna i ärendet för skriftligt besvarande kunna underlåtas.

Det kan antagas att samråd i mera obundna former för byggnadsnämnden blir aktuellt i första hand med kommunala myndigheter, såsom brandchefen och hälsovårdsnämnden. Möjligen kan dylikt samråd emellertid praktiseras även med andra myndigheter. Samrådet måste dock alltid ske på sådant sätt att den officiella innebörden därav framstår klart och så att missförstånd icke uppkommer. Skulle tillfrågad myndighet önska skriftlig remiss, bör önskemålet beaktas.

Reglerna om remissförfarandet syftar till att åstadkomma ett gemensamt och slutgiltigt beslut så långt detta är möjligt genom att i själva tillståndsärendet engagera myndigheter, vilkas intressen beröres.

Ibland erfordras emellertid särskilda beslut. Sålunda kräves byggnadslov för vissa anläggningar. För anordning — t. ex. bensinstation — som skall förläggas på allmän plats inom tätbebyggt område erfordras tillstånd enligt 2 § allmänna ordningsstadgan. Sådant tillstånd meddelas av polismyndighet (i Stockholm dock av överståthållarämbetet) efter hörande av kommunal myndighet. Enligt 31 a § allmänna väglagen kan tillstånd av länsstyrelsen erfordras för att få ansluta väg till eller från bensinstation till allmän väg. Och enligt 33 § samma lag kräves länsstyrelsens tillstånd om anordning skall förläggas närmare intill allmän väg än vissa angivna minimigränser. Vidare kan enligt vattenlagen 2 kap. 14, 45 och 58 §§ förordnande meddelas, vilket innebär att sedermera fordras tillstånd av myndighet för den som vill uppföra anordning inom visst område.

För att åstadkomma samordning bör nämnden, om beslut av annan myndighet erfordras, hänvisa sökanden till vederbörande myndighet. Nämnden skall också, om den finner det ändamålsenligt, själv kunna förmedla ansökan till denna myndighet för sökandens räkning. Där detta ter sig lämpligt, skall byggnadsnämnden kunna vänta med prövningen enligt den

föreslagna förordningen om brandfarliga varor till dess övriga erforderliga tillstånd meddelats. Skulle detta icke låta sig göra utan tillstånd meddelas, trots att jämväl annat tillstånd erfordras, bör byggnadsnämnden till sökandens ledning intaga erinran om förhållandet i sitt tillståndsbeslut.

På motsvarande sätt bör byggnadsnämnden, enligt vad som anföres i kommerskollegiets betänkande, då ansökan ingivits såväl om byggnadslov som om tillstånd enligt den föreslagna förordningen, icke meddela beslut i tillståndsfrågan förrän beslut om byggnadslov föreligger. Skulle tillståndsbeslut meddelas, innan frågan om byggnadslov avgjorts, kan tillståndet icke utnyttjas. Skulle sökande ingiva endast ansökan om tillstånd då även byggnadslov erfordras, bör byggnadsnämnden anmoda sökanden att inkomma med ansökan om byggnadslov. Nämnden bör enligt betänkandet samordna sin handläggning av ärende som avser såväl byggnadslov som tillstånd enligt den föreslagna förordningen. En rationell ordning anses vara att om möjligt pröva ansökningarna samtidigt och meddela besluten samtidigt, lämpligen dock åtskilda.

Förslaget innehåller stadganden om tillståndsbesluts giltighet och innebörd. Tillstånd skall meddelas att gälla tillsvidare eller för viss tid. Under giltighetstiden skall tillståndet omfatta envar som behörigen driver den med tillståndet avsedda verksamheten.

I motiveringen till förslaget uttalas att tillstånd i allmänhet bör utfärdas att gälla utan särskild tidsbegränsning, d. v. s. i form av tillstånd tillsvidare. Det finns emellertid anordningar, som har tämligen kortvarig hållbarhet och beträffande vilka en begränsning av giltighetstiden är påkallad ur säkerhetssynpunkt. Framför allt gäller detta underjordiska cisterner. Enligt förslaget skall tillstånd för underjordisk cistern alltid vara tidsbegränsat. Övre gränsen för sådant tillstånds giltighetstid har satts till tio år. Efter tidens utgång skall emellertid på ansökan nytt tillstånd kunna meddelas.

Där fråga är om annan anordning än underjordisk cistern, bör giltighetstiden begränsas, då särskilda skäl talar därför. Så kan vara fallet, när det ur säkerhetssynpunkt ter sig ofrånkomligt att efter viss tidrymd ompröva saken eller då område, där den med tillståndet avsedda verksamheten skall bedrivas, icke står till buds mer än under kortare tid t. ex. på grund av att marken till följd av ny eller ändrad stadsplan skall användas för annat ändamål.

Tillstånd skall också gälla för ny innehavare av verksamhet eller anordning, som omfattas av tillståndet, förutsatt att den nye innehavaren »behörigen» driver verksamheten. Därmed avses att den nye innehavaren skall ha förvärvat verksamheten eller anordningen från den tidigare ägaren på behörigt sätt och att han skall fylla särskilda behörighetskrav som det allmänna kan ha uppställt. — Skyldighet att söka tillstånd föreligger enligt övergångsbestämmelserna för befintlig anordning, som icke kräver tillstånd enligt gällande oljeförordning, t. ex. underjordisk cistern. I fråga

om cistern, för vilken tillstånd meddelats tillsvidare, skall jämlikt övergångsbestämmelserna tidsbegränsning genomföras.

Tillståndsbeslut skall upptaga de särskilda föreskrifter som erfordras för att förebygga skada genom brand och annorledes. Sålunda skall den största mängd brandfarliga varor som skall få förekomma i den med tillståndet avsedda verksamheten angivas. Enligt vad som anföres i kommerskollegiets betänkande kan det vara lämpligt att tillståndsbeslut inrymmer en allmän erinran att tillståndshavaren skall vara skyldig underkasta sig nytillkommande bestämmelse i förordningen eller i tillämpningsföreskrift, i den mån det kan ske utan att oskälig kostnad åsamkas tillståndshavaren. Vidare torde det ofta vara lämpligt att i beslutet viss tid angives inom vilken tillståndshavare skall begagna sig av tillståndet, därest han icke vill utsetta sig för risken att få det återkallat.

Tillståndsbeslut skall kunna återkallas. Det kan återkallas, om det icke utnyttjas inom tid som angivits i beslutet eller, om ingen tid angivits där, inom ett år från det beslutet meddelats. Det kan likaså återkallas, om i tillståndet meddelad föreskrift eller gällande bestämmelse om brandfarliga varor i övrigt åsidosatts och rättelse trots anmaning ej vidtagits. Det skall upphöra att gälla om byggnadslov för anordning, som avses med beslutet, förfallit. Tillståndsbeslut som gäller tillsvidare torde i regel icke kunna återkallas av annan anledning än de sålunda särskilt angivna. Tillstånd som gäller för viss tid torde på begäran böra förlängas, därest den omständighet som föranlett tidsbegränsningen icke hindrar förlängning.

Beslut om återkallelse av tillstånd skall ha föregåtts av att tillståndshavaren beretts tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan märklig tidsutdräkt. Undantagsmöjligheten kan bli aktuell, om tillståndshavaren ej är att anträffa eller om dröjsmål skulle medföra fara för brand eller annan olägenhet av betydelse.

Beträffande fullföljden mot beslut i tillståndsärende stadgas i förslaget att klagan mot byggnadsnämnds beslut skall föras genom besvär hos länsstyrelsen. Över länsstyrelses beslut skall besvär kunna anföras hos Kungl Maj:t. Det förutsättes, att besvär till Kungl. Maj:t med hänsyn till förevarande lagstiftnings samband med byggnadslagstiftningen skall ingivas i kommunikationsdepartementet. Kollegium har förordnat, att mål om tillstånd skall tillhöra regeringsrättens prövning.

En särskild klagorätt har tillagts väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, riksbrandinspektören, sprängämnesinspektionen samt statens vatteninspektion. Klagorätten avser beslut, varigenom tillstånd beviljats. Skäl att eljest medge myndigheterna klagorätt har ej ansetts föreligga.

Fullföljdsrätten skall ge envar av de fyra statliga myndigheterna möjlighet att bevaka de allmänna intressen som den företräder genom att begära överprövning för den händelse den skulle finna att sådant intresse i tillståndsbeslut satts i efterhand på ett icke godtagbart sätt. De fyra myndigheternas fullföljdsrätt torde också få betydelse såsom garanti för att byggnadsnämnds tillståndsprövning i ärende där kommun är part — t. ex.

ärende om tillstånd att anlägga kommunal oljehamn — verkställas med samma hänsyn till allmänna intressen som annan tillståndsprövning. Den särskilda fullföljdsrätten kan därmed anses ägnad att minska betänkligheterna mot att byggnadsnämnd skall handlägga ärenden där den egna kommunen är part.

Tillståndsmyndigheten skall på begäran verkställa avsyning. Till denna skall sökanden eller ombud för honom kallas. Även sprängämnesinspektionen skall kallas, förutsatt att inspektionen anmält att den önskar vara företrädd vid avsyningen. Nämnden skall, enligt motiveringen, kunna anlita annan särskild sakkunskap vid avsyningen. Nämnden skall bestämma avgifter för avsyning, att erläggas av sökande, och om ersättning till särskilt tillkallade. Det har förutsatts att länsstyrelsen skall äga utfärda taxa i den ordning 8 § byggnadsstadgan föreskriver.

Beträffande anmälan till brandchefen innehåller förslaget till förordning stadgande att anmälningen skall ingivas senast då anläggning eller anordning som avses därmed tages i bruk. Anmälningen skall innehålla uppgifter om verksamheten m. m. Brandchefen skall ha rätt fordra komplettering av lämnade uppgifter.

I detta sammanhang torde lämpligen kunna framhållas de ökade möjligheter att avlägsna farliga anordningar, som enligt förslaget skall tilläggas myndigheterna. Byggnadsnämnd skall kunna förelägga ägaren att undanröja eller ändra anordning, för vilken tillstånd saknas. För tredskande skall vite kunna utsättas eller stadgas att undanröjande eller ändring kommer att verkställas genom nämndens försorg på den tredskandes bekostnad.

Förslaget innehåller bestämmelse, att domstol skall kunna förklara anordningar för befattning med brandfarliga varor förverkade. Förverkande skall ifrågakomma, när någon övertygas om gärning som skall vara straffbar enligt den föreslagna förordningen. Förutsättning för förverkande skall vara att gärningen innefattat befattning med bristfällig eller icke behörigen godkänd anordning samt att gärningen medfört uppenbar fara för skada av betydelse genom brand eller annorledes.

Av särskild betydelse anses möjligheten till förverkande bli i fall, då en farlig anordning för vilken typgodkännande är obligatoriskt saluhålles till allmänheten utan sådant godkännande eller sedan det visat sig att godkännande icke kan erhållas.

Remissinstanserna. Byggnadsnämnds samverkan med andra myndigheter, sådan den angivits i förslaget och i motiveringen därtill, har uppmärksamats av åtskilliga remissinstanser.

Vad kommerskollegium uttalat om lämpligheten att bedriva samarbetet i så obundna former som förhållandena medger har upptagits med gillande av Svenska landskommunernas förbund. Förbundet anför.

Det är med tillfredsställelse styrelsen konstaterar att det samråd som byggnadsnämnden skall ha i dessa frågor med särskilda experter och myndigheter såsom bland andra brandchefen och hälsovårdsnämnden icke av-

setts ta formen av ett stelbent remissförfarande. I synnerhet vid handläggningen av mera rutinbetonade ärenden synes avsevärda tidsvinster kunna uppstå om samrådet sker mera formlost genom ett personligt sammanträffande eller telefonsamtal med vederbörande expert eller befattningshavare hos den myndighet, med vilken samråd skall ske. Ärenden av större vikt eller principiell betydelse bör dock givetvis alltjämt bli föremål för vedertagen remissbehandling.

Utformningen av samverkan och samordning i och för sig har föranlett några remissinstanser till kritiska uttalanden.

Sålunda anför *Stockholms handelskammare* farhågor för väsentligt utökad tidsutdräkt vid tillståndsgivningen. *Svenska petroleuminstitutet* framhåller, att det tilltänkta samrådet måste bli tidsödande och omständligt, men förklarar samtidigt att ett relativt omfattande remissförfarande alltid torde vara oundvikligt. Byggnadsnämnd kan befaras få svårigheter träffa sitt avgörande, när de skilda sakkunniga myndigheternas yttranden strider mot varandra. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anser, att samordningen mellan byggnadsärende och tillståndsärende icke ägnats erforderlig uppmärksamhet — prövningen enligt byggnadsstadgan och enligt den föreslagna förordningen synes avse samma sak. *Länsstyrelsen i Örebro län* anser att samordningen hos byggnadsnämnden kan leda till mera tillkrånglad tillståndsgivning. Krav på flera olika tillstånd för en och samma verksamhet förekommer även inom andra områden. Tillståndssökandena brukar veta vilka tillstånd som erfordras.

Vissa erinringar har framställts mot enskildheter i de föreslagna bestämmelserna om hur och med vilka samråd skall äga rum i tillståndsärenden.

Överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala och Östergötlands län, poliskamrarna i Uppsala, Linköping, Norrköping och Malmö samt Föreningen Uppsala läns landsfiskaler hävdar att samråd med polismyndigheten bör ske i större utsträckning än förslaget förutsätter. Sådant samråd bör vara obligatoriskt i ärenden angående inrättande av bensinstation.

Sju länsbrandinspektörer, brandchefen i Norrköping, Svenska brandskyddsföreningen och Svenska brandkårernas riksförbund samt Svenska brandbefälets riksförbund har ifrågasatt inskränkning av den omfattning i vilken det enligt förslaget skall vara obligatoriskt att remittera ärenden till sprängämnesinspektionen. *Samma remissinstanser* ävensom *länsstyrelserna i Östergötlands och Malmöhus län, ytterligare två länsbrandinspektörer, brandcheferna i Uppsala, Linköping och Göteborg samt Svenska tarifföreningen* anser å andra sidan att när sprängämnesinspektionen erhållit ärende på remiss, dess skyldighet att samråda med statens brandinspektion bör vara tydligare fastslagen än i förslaget.

Länsstyrelserna i Örebro län och i Stockholms län har framhållit vikten av att byggnadsnämnd i fall då brandchef ej kan anses besitta erforderlig sakkunskap anlita annan lokal expertis. *Föreningen landsfiskaler i Uppsala län* anser att länsbrandinspektören icke uppmärksammas i förslaget och ifrågasätter föreskrift om samråd med honom. *Brandchefen i Göteborg*

ifrågasätter förutom dylik föreskrift bestämmelse att länsarkitekten skall höras i vissa ärenden. *Länsbrandinspektören i Hallands län* anser, att kommerskollegium till byggnadsnämndernas ledning bör iordningställa en förteckning över de myndigheter, som skall höras i olika förekommande ärenden.

Förslaget om tillståndsbesluts giltighet och innebörd har berörts såtillvida att ett antal remissinstanser yttrat sig beträffande maximeringen av tillståndstiden för underjordiska cisterner till 10 år.

Förslaget därom tillstyrkes uttryckligen av *länsstyrelsen i Kronobergs län, distriktsingenjören i Uppsala län, Svenska tarifföreningen, Föreningen landsfiskaler i Malmöhus län* och *Svenska kommunaltekniska föreningen*. Sistnämnda förening anser att förlängning av tillståndstiden för underjordisk cistern, i varje fall innan närmare erfarenhet vunnits, bör begränsas till 3—5 år såvitt gäller område där det föreligger risk för grundvattenförorening. *Länsstyrelsen i Uppsala län* ifrågasätter om icke tillståndsgivningen borde tidsbegränsas även för förvaringsanordningar ovan jord eller fortlöpande besiktningar av dylika anordningar företagas genom tillståndsmyndighetens försorg.

Länsstyrelsen i Hallands län, statens brandinspektion, två brandchefer, fem länsbrandinspektörer samt handelskamrarna i Göteborg och Gävle anser kontrollen av underjordiska cisterner genom den föreslagna begränsningen av tillståndstiden i och för sig önskvärd men ifrågasätter de praktiska möjligheterna att vidtaga de undersökningar som skall erfordras för förlängning av tillstånd efter tillståndstidens utgång. *Sveriges kemiska industrikontor* anser, att det åtminstone inom viss industriell verksamhet vore att föredraga att tillstånd lämnades tillsvidare utan tidsbegränsning och att i stället infördes en besiktning enligt fastställt tidsschema.

Maximering av tillståndstiden avstyrkes av *brandchefen i Linköping, Kooperativa förbundet* och *Svenska petroleuminstitutet*. Institutet vitsordar i och för sig oljeföretagens intresse att hindra oljeläckage från sina anläggningar. Företagens underjordiska cisterner nedlägges emellertid med iakttagande av alla rimliga försiktighetsåtgärder och hålles därefter under fortlöpande kontroll. Därest förslaget om tidsbegränsade tillstånd skall genomföras, uppkommer frågan hur byggnadsnämnden i ärende om förlängning av tillståndstiden skall avgöra om cistern är fullgod. Det ter sig av ekonomiska skäl ogenomförbart att verkställa denna kontroll genom uppgrävning vart tionde år. Skulle det bli fråga om att införa maximitid, bör denna icke gälla generellt utan avpassas efter omständigheterna. Många underjordiska cisterner är belägna så att de icke kan förorsaka vattenförorening. För dem bör tidsbegränsade tillstånd ej ifrågakomma.

Några remissinstanser har berört frågan om det föreslagna genomförandet av reglerna rörande underjordiska cisterner på redan befintliga sådana. Förslaget hälsas i denna del med tillfredsställelse av *länsstyrelsen i Kronobergs län*. Länsstyrelsen framhåller, att det är en mycket svårlöst fråga i vilken utsträckning skyddsåtgärder enligt gällande lagstiftning kan vidtagas beträf-

fande befintliga anläggningar. Den tillämnade möjligheten att bringa äldre cisterner under tillståndsmyndighets kontroll blir därför betydelsefull. *Distriktsingenjören i Uppsala län* är tveksam om möjligheterna att annorledes än med tillämpning av vattenlagen få ur vattenvårdssynpunkt önskvärda åtgärder genomförda vid äldre cisternanläggningar under jord, därest tillstånd med giltighet tillsvidare meddelats enligt oljeförordningen utan villkor om sådana åtgärder.

Kooperativa förbundet — som motsatt sig tidsbegränsning över huvud taget — anser att tidsbegränsning i allt fall ej bör genomföras i fråga om cisterner för vilka tillstånd med giltighet tillsvidare meddelats enligt oljeförordningen. Genomförandet av tidsbegränsning för dylika cisterner skulle enbart för förbundets del medföra att hundratals ansökningar måste upprättas och ingivas under den föreskrivna respittiden. Besväret och utgifterna därför kan ej anses stå i rimlig relation till nyttan. *Svenska petroleuminstitutet* ifrågasätter om icke tidsbegränsning av äldre tillstånd strider mot principen att lagstiftning icke får givas tillbakaverkande kraft. Institutet framhåller vidare att en sådan åtgärd skulle medföra betydande administrativt besvär för allmänheten, oljeföretagen och byggnadsnämnderna. Därtill kommer att utredningen icke ens antytt hur frågan om nytt tillstånd skall bedömas.

Den särskilda klagorätten för statens brandinspektion, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens vatteninspektion samt sprängämnesinspektionen har uttryckligen tillstyrkts bl. a. av *länsstyrelsen i Jämtlands län* samt *Östergötlands och Södermanlands handelskammare*. *Medicinalstyrelsen* har yrkat att bli tillerkänd självständig klagorätt såsom högsta tillsynsmyndighet på den allmänna hälsovårdens område.

Statens vatteninspektion har i förevarande sammanhang förklarat, att inspektionen kan godtaga att distriktsingenjörerna förutom grundvattenskyddet, som faller under väg- och vattenbyggnadsstyrelsen såsom chefsmyndighet, bevakar ytvattenskyddet, vilket faller under inspektionen. Förutsättning är, att distriktsingenjörerna instruktionsmässigt åläggas att samråda med vatteninspektionen i dylika ärenden av principiell art eller större vikt.

En avvisande hållning till den särskilda klagorätten intager *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*. Länsstyrelsen anser att klagorätten har föga värde, utom såvitt den tillkommer sprängämnesinspektionen. Den kan icke ersätta det underställningsförfarande, som varit på tal i tidigare förslag. Länsstyrelsen anser, liksom *landsfiskalen i Mölndals distrikt*, att klagorätten medför en betungande underrättelse- och granskningsplikt för de fullföljdsberättigade myndigheterna och deras företrädare.

Beträffande a v s y n i n g har vissa detaljmärkningar framställts.

Arbetsarkivstyrelsen anser, att författningstexten bör innehålla besked att byggnadsnämnd vid avsyning äger anlita särskild sakkunskap i mån av behov. *Statens vatteninspektion* finner det önskvärt, att hälsovårdsnämnden skall kallas till alla förrättningar för avsyning medan *distriktsingenjörerna i Kristianstads, Malmöhus och Västernorrlands län* förordar, att distriktsin-

genjören skall kallas till sådan förrättning och *brandchefen i Linköping* att riksbrandinspektören skall ha samma möjlighet som sprängämnesinspektören att närvara vid avsyning.

Några remissinstanser, bland dem *länsstyrelserna i Östergötlands, Kristianstads och Gävleborgs län, Stockholms stadskollegium, länsbrandinspektörerna i Örebro och Västmanlands län samt Svenska brandbefälets riksförbund* har framhållit att frågan om besiktningsarvoden bör utredas, varvid de tre länsstyrelserna förordat att taxa såsom hittills skall utfärdas av kommerskollegium.

Vad slutligen angår förfarandet vid *a n m ä l a n* har vid remissbehandlingen uttalats att anmälan borde ske *innan* anläggning eller anordning tagas i bruk. Uttalanden av denna innebörd har avgivits av *järnvägsstyrelsen, länsstyrelserna i Jönköpings, Kronobergs, Gävleborgs och Västernorrlands län, tre distriktsingenjörer, tio länsbrandinspektörer, tre brandchefer* samt *Svenska brandskyddsföreningen och Svenska brandkårernas riksförbund* ävensom *handelskammaren i Gävle*.

Departementschefen. Förslagets grundsats om samverkan mellan myndigheter, vilkas intressen beröres av ärende om brandfarliga varor, har kommit att prägla bestämmelserna om förfarandet inför byggnadsnämnd. Grundsatsens tillämpning vid prövning av tillståndsärenden har berörts av åtskilliga remissinstanser. I övrigt har särskilt frågan om obligatorisk tidsbegränsning av tillståndstiden för underjordiska cisterner tilldragit sig uppmärksamhet vid remissbehandlingen.

Vad angår *b y g g n a d s n ä m n d s s a m v e r k a n* med andra myndigheter synes det vara av betydelse att den förenklade form för samråd, som kommerskollegium beskrivit i motiveringen till sitt förslag, kommer till användning där så kan ske. Därigenom kan i någon mån den relativa tidsutdräkt motverkas, som samverkan inte kan undgå att medföra. Vid bedömandet av tidsutdräkten måste dock hänsyn tagas till att samverkan skall möjliggöra samordnad behandling av ärende, som regelmässigt berör flera myndigheters ämbetsområde. En sådan behandling kan enligt min åsikt antagas i allmänhet vara till fördel för sökanden genom förbättrad möjlighet att komma fram till ett beslut av definitiv karaktär. Det är därmed ägnat att ge tidsvinst, om man ser till saken i sin helhet.

Prövningen enligt byggnadsstadgan och enligt förordningen om brandfarliga varor kan komma att delvis gripa i varandra. I princip skall förstnämnda prövning avse byggnadsföretags tillåtlighet ur planeringssynpunkt och skilda byggnadstekniska synpunkter, däribland brandfaresynpunkt, medan prövningen enligt förordningen om brandfarliga varor skall gälla, huruvida anläggningar och anordningar — som kan ha egenskapen av byggnader, tillhör till byggnader eller av lösa saker — är utförda i överensstämmelse med gällande bestämmelser enligt lagstiftningen om brandfarliga varor. Dessa bestämmelser kommer att avse även andra synpunkter än byggnads-

tekniska och torde i vissa hänseenden komma att gå längre i detalj än byggnadslagsstiftningen och därpå grundade bestämmelser.

I den mån för viss anläggning kommer att erfordras såväl byggnadslov som tillstånd enligt förordningen om brandfarliga varor torde tillståndsprovningen i sistnämnda hänseende — som avses regelmässigt skola ske efter provningen för byggnadslov — väsentligen komma att avse detaljer i utförandet ävensom fastställande av föreskrifter rörande sättet att utöva verksamheten vid anläggningen m. m. När tillståndsprovning ej föregåtts av provning för byggnadslov, torde vissa moment av provningen rörande anläggnings allmänna konstruktion, som eljest skulle verkställts vid provning av frågan om byggnadslov, kunna komma att ingå i tillståndsprovningen. Några påtagliga olägenheter av att gränserna för provningen i tillståndsärendet kan variera något torde ej behöva uppstå, då båda slagen av provning skall utföras av samma myndighet.

De erinringar vissa remissinstanser anfört mot utformningen i detalj av bestämmelserna om samrådet i tillståndsärenden har jag funnit berättigade såvitt angår, att polismyndighets hörande bör vara obligatoriskt i ärenden om bensinstations inrättande, att sprängämnesinspektionens hörande icke bör vara obligatoriskt annat än i ärenden av större betydelse samt att sprängämnesinspektionens skyldighet att samråda med statens brandspektion bör vara tydligt fastslagen.

Jag utgår från att byggnadsstyrelsen i samråd med kommerskollegium kommer att utfärda anvisningar för byggnadsnämnderna hur samrådsförfarandet bör tillgå i skilda slag av ärenden. Dessa anvisningar bör innehålla uppgift å fall, då samråd utöver vad som är obligatoriskt lämpligen bör äga rum.

Begränsningen av tillståndsbeslutens giltighetstid till högst tio år för såvitt de avser underjordiska cisterner har föreslagits för att tillgodose vattenvårdens intressen; underjordiska cisterner anses medföra stora faror för grundvattenföroreningar. Begränsning kan ske även av tillståndstiden för andra anläggningar, om det skulle vara skäl därtill. Tioårstiden i fråga om underjordisk cistern är en maximitid. Tiden kan sättas kortare, om så skulle anses påkallat.

Mot förslaget om begränsning av tillståndstiden för underjordisk cistern har vid remissbehandlingen anmärkts, att det icke finnes någon tillförlitlig metod att kontrollera sådan cisterns skick, när den befinner sig under jorden. Därigenom skulle systemet med tidsbegränsning förfela sin verkan, eftersom det förutsätter att kontroll skall ske vid tidens utgång och att frågan om förlängd tid skall bero av hur kontrollen utfallit. Det borde av ekonomiska skäl icke komma i fråga att gräva upp cisternerna för kontroll.

Jag anser det sannolikt att man med nutida tekniska resurser inom en nära framtid kommer att förfoga över någon kontrollmetod, som kan anses fullt tillförlitlig och som står till buds för skälig kostnad. Tillsviare får den kontroll verkställas som är möjlig med tillgängliga resurser. Genom

provtryckning, i förekommande fall kompletterad med andra prov och med beräkningar av skilda slag i anslutning därtill, torde i allmänhet med tillfredsställande säkerhet kunna avgöras om cistern är i skick att kunna godtagas för fortsatt användning. Uppgrävning bör icke komma i fråga annat än i särskilda undantagsfall.

Jag finner således icke skäl frångå förslaget utan ansluter mig därtill. Jag förutsätter, att bestämmelser om kontroll kommer att utfärdas genom kommerskollegiets försorg.

Frågan om beviljande av tillstånd för underjordiska cisterner, som tagits i bruk före den nya förordningens ikraftträdande, blir att bedöma med hänsyn till vad som kan utrönas om deras skick vid kontroll av det slag, jag nyss antytt. Jag anser det påkallat, att dessa cisterner bringas in under lagens tillämpning. Deras förekomst utan någon form av kontroll innebär uppenbarligen betydande risker för skada genom grundvattenförorening. Genom övergångsbestämmelser är sörjt för skälig tidsfrist i fråga om ingivandet av ansökningar. Enligt departementsförslaget har kommerskollegium tillagts möjlighet att beträffande särskilt slag av tidigare icke tillståndspliktig förvaring och annan verksamhet förordna om förlängning med högst fem år av den ordinarie, ettåriga tidsfristen. Sådant förordnande synes kunna komma i fråga t. ex. beträffande underjordiska cisterner av godkänd konstruktion, vilka vid förordningens ikraftträdande varit i bruk endast kortare tid.

I fråga om fullföljden i ärenden, som skall behandlas av tillståndsmyndighet, ansluter jag mig till förslaget. Frågan om ändring i regeringsrättslagen torde få anmälas i annat sammanhang.

Jag kan biträda medicinalstyrelsens hemställan att styrelsen, jämte statens brandinspektion, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens vatteninspektion samt sprängämnesinspektionen, skall tilläggas särskild klagorätt i ärenden om brandfarliga varor.

Statens vatteninspektion har i sitt remissvar förklarat sig godtaga att distriktsingenjörerna för vatten och avlopp skall äga företräda ytvattenskyddet i ärenden om brandfarliga varor, förutsatt att de instruktionsmässigt åläggas skyldighet att samråda med vatteninspektionen i dylika ärenden av principiell art eller eljest av större vikt. Jag har från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i dess egenskap av chefsmyndighet för distriktsingenjörerna inhämtat att denna förutsättning kommer att föreligga.

I fråga om avsyning har jag, med anledning av vad som yttrats vid remissbehandlingen, i departementsförslaget låtit upptaga uttryckliga stadganden *dels* om att byggnadsnämnd vid avsyning skall äga anlita särskild sakkunnig, om hans närvaro finnes erforderlig, *dels* om att taxa för avgifter att i anledning av avsyning erläggas till byggnadsnämnden skall utfärdas av länsstyrelsen på begäran av kommunen.

Beträffande avgift för avsyning torde jag få tillägga, att sådan avgift med tillämpning i förekommande fall av utfärdad taxa i sin helhet bör fastställas av byggnadsnämnden. I avgiften skall inbegripas ersättning till samt-

liga deltagare i avsyningsförrättning i den mån särskild sådan ersättning skall utgå. Avgift skall erläggas av sökanden till förrättningen.

Ett antal remissinstanser har anmärkt, att anmälan till brandchefen bör ske innan anläggning eller anordning tages i bruk. Den föreslagna ordningen att anmälan skall ingivas senast vid sagda tidpunkt är enligt min mening fullt tillräcklig för att tillgodose anmälan's syfte, nämligen att underätta brandchefen om att viss verksamhet bedrivs. Jag har därför anslutit mig till förslaget.

E. Tekniska bestämmelser

Gällande lagstiftning. De tekniska bestämmelserna i oljeförordningen har ordnats efter olika slags befattning med eldfarliga oljor. Förordningen upp- tar under tre särskilda kapitel sådana bestämmelser om tillverkning och bearbetning, om innehav och förvaring samt om transport. Bestämmelser om handel finnes i kapitlet om innehav och förvaring samt under ett sär- skilt kapitel — med endast en paragraf — om handelsanmälan.

Beträffande tillverkning och bearbetning avser de tekniska bestämmel- serna i oljeförordningen fabrik, där sådan verksamhet bedrivs. Bestäm- melserna reglerar främst hur fabriksbyggnad för vinnande av skydd mot eldfara skall vara beskaffad och inredd samt det avstånd som skall finnas mellan fabriksbyggnad och annan bebyggelse. — Tillverkning och bearbet- ning av eldfarlig olja fordrar tillstånd.

För innehav och förvaring gäller en uppdelning i större och mindre upp- lag samt större och mindre förråd, alltefter mängden förvarad olja. Av för- råd finnes dessutom handelsförråd och enskilt förråd. Principen är, att för förvaring i upplag erfordras tillstånd medan för förvaring i förråd endast erfordras anmälan. Såvitt gäller enskilt förråd erfordras emellertid varken tillstånd eller anmälan. Vid beräkningen av förvarad oljemängd skall re- duktion till hälften av den verkliga mängden ske, när kärl av särskild konstruktion användes. Olika förvaringssätt anges i förordningen. Be- stämmelser meddelas om hur olika förvaringsanordningar skall vara ut- förda. Till skydd för omgivningen stadgas om skyddsavstånd mellan för- varingsplats samt byggnad och annat brandfarligt i grannskapet ävensom om skyldighet att invalla cisterner, som är avsedda för olja av första klass. Fat och annat kärl med eldfarlig olja av första klass skall vara märkt med orden »Mycket eldfarligt» eller »Mycket eldfarlig olja».

För transport meddelas ett betydande antal detaljbestämmelser. Till stor del avser dessa transport i fat och andra kärl, endast till mindre del mo- dernare transportsätt med tankfartyg och cisternvagnar. Transport i rör- ledning regleras icke. Enligt transportbestämmelserna erfordras tillstånd för att använda cisternvagn (tankbil) till oljetransport.

Till de tekniska bestämmelserna i oljeförordningen har fogats ett stort antal sådana bestämmelser som tillkommit i särskild ordning. Kommers- kollegium har utgivit tillämpningsföreskrifter och anvisningar i form av

kungörelser. Sprängämnesinspektionen, riksbrandinspektören, arbetarskyddsstyrelsen, byggnadsstyrelsen och andra myndigheter har utgivit cirkulär med allmänna anvisningar, som avser eldfarliga oljor eller anordningar för befattning med sådana. Även kommunala och enskilda institutioner har utgivit anvisningar på området, bl. a. ingenjörsvetenskapsakademien och Svenska gasverksföreningen.

Förslaget. I den föreslagna förordningen har av tekniska bestämmelser endast upptagits vissa stadganden såsom ram för detaljbestämmelser, vilka det skall ankomma på kommerskollegium att utfärda. Den föreslagna förordningen innehåller i skilda avsnitt bestämmelser om förvaring, tillverkning och annan hantering, transport och försäljning. Därjämte finnes ett avsnitt om ordningsföreskrifter med ramstadganden bl. a. rörande märkning. Närmare bestämmelser skall utfärdas av kommerskollegium.

Avsnittet om *f ö r v a r i n g* är det mest omfattande och enligt motivering-
en grundläggande för andra former av befattning med brandfarliga varor. Det innehåller allmänna bestämmelser om hur behållare skall vara utförda och hur förvaringsplatser skall vara anordnade. Däri stadgas — utan angivande av mått — om skyddsavstånd mellan förvaringsplats samt byggnad och annat farligt i grannskapet samt om säkerhetsavstånd mellan förvaringsanordningar inbördes. Skyldighet att invalla cisterner föreskrives. Omfattningen av invallning behandlas i själva förordningen och bestämmes där på samma sätt som i gällande lagstiftning. Invallning skall i vissa fall kunna ersättas med åtgärd för avledning av vätska. Efter mängden av de förvarade varorna skiljes i den föreslagna förordningen mellan förvaring i upplag och förvaring i förråd, varvid upplag avser vissa angivna, större mängder. Reduktion av beräknad varumängd vid förvaring i kärl av särskild konstruktion skall i princip icke förekomma. Ytterligare uppdelning har icke gjorts. Förvaring i upplag skall enligt förslaget kräva tillstånd. Förvaring i förråd skall i allmänhet kräva anmälan. Undantag stadgas emellertid för det fall att förvaringen sker i underjordisk cistern. Sådan förvaring skall städse kräva tillstånd. Kommerskollegium kan vidare föreskriva, å ena sidan, att även annan förvaring i förråd skall kräva tillstånd men, å andra sidan, också att förvaring i förråd skall kunna äga rum utan vare sig tillstånd eller anmälan. Vid förslaget har fogats en bilaga med uppgifter, till större delen i tabellform, om hur kollegium avser att dra gränsen mellan förvaring som erfordrar tillstånd, förvaring som kräver anmälan och förvaring för vilken krav icke ställes på någondera.

Avsnittet om *t i l l v e r k n i n g* och *a n n a n* *h a n t e r i n g* motsvarar oljeförordningens kapitel om tillverkning och bearbetning. Det har dock en vidare syftning. Hantering skall enligt förslaget vara gemensam beteckning för tillverkning, bearbetning, förbrukning och annan användning. Avsnittet om hantering innehåller regler om hanteringsanordningars utförande samt om skyddsavstånd och säkerhetsavstånd. Skyldighet att söka tillstånd för hantering stadgas i fråga om yrkesmässig tillverkning och bearbetning av brandfarlig vara liksom för nyttjande av sådan vara för yrkesmässig

tillverkning och bearbetning av annan vara. Annan hantering än yrkesmässig skall icke kräva vare sig tillstånd eller anmälan. Ej heller all yrkesmässig hantering skall vara tillståndspliktig. Kommerskollegium skall äga förordna att vissa former av yrkesmässig hantering skall kunna bedrivas efter allenast anmälan eller utan vare sig anmälan eller tillstånd. Av betänkandet framgår, att kollegium avser göra ett tämligen vidsträckt bruk av rätten till undantag. Bl. a. ämnar kollegium från tillstånd och anmälan undantaga all hantering som har formen av ren förbrukning.

Avsnittet om transport har kunnat ges ett till omfånget begränsat innehåll eftersom det dels skall innehålla endast ramstadganden dels transport av brandfarliga varor i så stor utträckning undantagits från den föreslagna förordningen och rätten att utfärda erforderliga bestämmelser därom tillagts de centrala förvaltningsmyndigheter, som har översynen över järnvägar, sjöfart och flyg. Vad som återstår är transport i rörledning, vilket i stort sett är en nyhet i förslaget, samt transport landvägen med annat transportmedel än järnväg ävensom transport med vissa mindre fartyg, väsentligen sådana som har karaktären av lustfartyg. Enligt avsnittet om transport i den föreslagna förordningen erfordras tillstånd för transport av brandfarlig vätska i rörledning, om transporten sker från hamn, upplag eller annan anläggning till avnämare eller annan mottagare utanför anläggningens område, d. v. s. väsentligen i rörledning av den typ som i internationellt språkbruk betecknas pipe-line. Transport av gas i rörledning skall icke vara underkastad tillståndstvång. För tankbil skall krävas godkännande, som meddelas för en tid av högst tre år i sänder.

Avsnittet om försäljning inledes med ramstadganden rörande försäljningsanordningars — t. ex. bensinpumpar — utförande samt bensinstationers och andra försäljningsställens inrättande. Tillstånd skall krävas för den som vill yrkesmässigt försälja brandfarlig vara annorledes än i slutna, av tillverkare eller leverantör färdigställda förpackningar, vilket sker framförallt vid bensinstationer. Kommerskollegium skall kunna meddela undantag från tillståndstvång eller föreskriva att anmälan skall träda i stället för tillstånd.

Detaljbestämmelser kommer att utfärdas såsom komplement till den föreslagna förordningen. Kommerskollegium har uttalat, att ämbetsverket ämnar samla centrala bestämmelser i en särskild tillämpningskungörelse. Arbetet med detaljbestämmelser skall bedrivas i samarbete med myndigheter samt företrädare för näringslivet och andra berörda enskilda intressen.

Remissyttrandena. De flesta spörsmål om tekniska bestämmelser, som upptagits i remissvaren, avser enskildheter av beskaffenhet att ej böra redovisas i detta sammanhang. Här skall endast beröras ett fåtal frågor av principiell natur eller eljest av särskild betydelse.

Överståhållarämbetet har velat bibehålla den nuvarande ordningen med angivande i författningen av minsta skydds- och säkerhetsavstånd. I den mån undantag skulle komma i fråga, bör de medgivas av kommerskollegium enligt den föreslagna förordningens särskilda bestämmelse därom.

Svenska petroleuminstitutet har yrkat minskning av kraven på invallning av förvaringscisterner för bensin och andra eldfarliga petroleumprodukter klass 1. Liknande yrkande framföres av *Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen* för dess anläggningar. Bolaget framhåller, att sprit och andra vattenblandbara vätskor ej förorenar vattendrag och att de av den anledningen — jämte andra — borde föras till annan klass än klass 1. Bolaget anser vidare, att författningen borde innehålla bestämmelse som ger möjlighet att meddela dispens för redan existerande anläggning.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och *svenska kommunaltekniska föreningen* har framhållit, att skyddsvallar vid invallning kan motverka brandfara men att de ej skyddar mot vattenförorening, därest materialet och grunden är genomsläppliga. *Medicinalstyrelsen* och *Föreningen för vattenhygien* framhåller faran för vattenföroreningar vid avledning, när åtgärd därför vidtagits i stället för invallning.

Svenska tarifföreningen anmärker, att förslagets bestämmelser i fråga om cisterner ovan jord är utformade utan hänsyn till vattenförorening, medan *Föreningen för vattenhygien*, utan att förorda ändring, framhåller, att stadgandena om underjordisk cistern, i strid mot förslagets principer i övrigt, synes enbart röra skydd mot vattenförorening.

Departementschefen. Vid den allmänna överarbetning av kommerskollegiets författningsförslag, som jag låtit utföra, har åtskilliga ändringar vidtagits i de delar där de tekniska bestämmelserna är upptagna. Sålunda har i departementsförslaget bestämmelserna mera konsekvent och uttryckligt utformats efter förordningens syfte att tjäna till skydd mot fara för skada genom brand och annorledes. Därigenom torde jag ha tillgodosett de remissinstanser som framställt erinringar, att vissa bestämmelser avfattats med hänsyn endast till fara av visst slag. Likaså torde ändringarna vara ägnade att minska de farhågor, som yppats vid remissbehandlingen, att författningstexten icke skulle medge krav på hänsyn till vattenvården vid invallning och vattenavledning.

Jag har icke ansett det lämpligt att i författningen utsätta minsta skyddsavstånd eller säkerhetsavstånd. En regel därom skulle bli alltför stel och sannolikt ge upphov till ständiga ansökningar om dispens.

Det torde i nuvarande läge icke finnas tillräckliga skäl för att minska de krav, som enligt förordningen skall ställas på graden av invallning. Jag är därför icke beredd tillmötesgå de två remissinstanser, som framställt anspråk på ändring därutinnan. I anledning av vad *Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen* anfört må emellertid påpekas, att frågan om åtgärder för avledning och invallning beträffande cistern, innehållande sprit eller annan med vatten blandbar vätska, bör bedömas med hänsyn till vätskans särskilda egenskaper. Hänsyn bör sålunda tagas till att sprit utan fara för vattenförorening kan avledas till vattendrag. Vidare må framhållas, att kommerskollegiets befogenhet att meddela undantag från bestämmelse om brandfarliga varor kan tänkas komma till användning även i fråga om befintliga anläggningar, därest skäl för undantag föreligger.

Ändringar i de här avsedda tekniska bestämmelserna torde vid behov framdeles böra vidtagas av Kungl. Maj:t ensam.

F. Typgodkännande och områdestillstånd

Förslaget. Sprängämnesinspektionen skall, då så begäres av företagare eller annan, äga meddela typgodkännande beträffande viss anordning för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara, förutsatt att icke annan myndighet tillagts befogenheten att pröva frågan därom. Innebörden av typgodkännande skall vara, att genom myndighets försorg i förväg konstateras att viss typ av anordning är betryggande och lämplig för sitt ändamål och att den därmed också fyller de krav som i tekniskt hänseende ställts enligt lagstiftningen om brandfarliga varor.

I motiveringen till förslaget uttalas, att det kan vara av värde ur näringslivets synpunkt att tillverkare och importörer genom att anskaffa typgodkännande kan trygga sig mot risken att få en på marknaden redan introducerad artikel underkänd såsom farlig. Likaså är det av betydelse att försäkringsföretagen i sin premiesättning fäster avseende vid om anordningar av här ifrågavarande slag är typgodkända. Ytterligare anföres, att de övervakande myndigheternas arbete kan underlättas. Kontroll av typgodkänd anordning torde nämligen icke behöva föranleda mera ingående undersökning.

I särskilda fall skall kommerskollegium äga förordna, att typgodkännande skall vara obligatoriskt. Enligt dylikt förordnande skall anordning av det slag förordnandet avser icke få saluhållas, försäljas eller nyttjas, med mindre av kollegium utsedd myndighet utfärdat typgodkännande för anordningen. Typgodkännandet skall ha formen av ett intyg att anordningen till sin typ är betryggande ur säkerhetssynpunkt och i övrigt lämplig för sitt ändamål. I vissa fall skall förordnande om obligatoriskt typgodkännande kompletteras med en bestämmelse att sådant godkännande får ersättas med ett godkännande för det särskilda fallet.

Den myndighet som skall utfärda intyg angående typgodkännande skall icke själv behöva utföra erforderliga provningar. Dessa kan utföras annorstädes. På kommerskollegium skall ankomma att tillse att erforderliga konstruktions- och provningsbestämmelser finnes att tillgå.

Grundsatsen om samordning skall medföra, att kommerskollegium vid valet av typgodkännande myndighet och vid utfärdandet av provningsbestämmelser skall taga hänsyn till vad som kan gälla för viss anordning på grund av bestämmelse i annan lagstiftning. Såsom exempel kan nämnas oljeaggregat och andra anordningar, vilka beröres i byggnadslagstiftningen.

Den som erhållit typgodkännande skall därigenom bli berättigad att förse varje exemplar av anordningen, vilket är tillverkat såsom typgodkännandet förutsätter, med märke varav framgår, att varan är typgodkänd.

Märkningen innebär ett åtagande från företagarens sida gentemot såväl den godkännande myndigheten som allmänheten att ansvara för att det

märkta exemplaret är utfört helt i enlighet med typgodkännandet. Genom sprängämnesinspektionens försorg övervakas att typgodkända anordningar är utförda i enlighet med godkännandet. Upptäckes avvikelser som påverkar apparatens funktion ur säkerhetssynpunkt, skall godkännandet kunna återkallas. Den för avvikelsen ansvarige kan ådraga sig också andra påföljder.

Förebilden till obligatoriska godkännanden av det förordade slaget finnes bl. a. i den ordning som sedan år 1935 gäller på det elektriska området. Enligt Kungl. kungörelse den 26 april 1935 angående kontroll av viss elektrisk materiel äger kommerskollegium, där så anses påkallat, meddela föreskrift, att installationsmateriel eller bruksföremål, som nyttjas vid elektriska starkströmsanläggningar, skall vara för användning godkända av en särskild materielkontrollanstalt (SEMKO). Denna befogenhet har utnyttjats i stor utsträckning. SEMKOS verksamhet har kommit att inriktas huvudsakligen på typgodkännanden. Provningsverksamheten, som helt omhänderhas av SEMKO, grundar sig på provningsbestämmelser, vilka fastställas av kollegium.

Behovet av obligatoriska godkännanden har ansetts mera begränsat, när det gäller området för de brandfarliga varorna. Kommerskollegium uttalar att tvångsgodkännanden där skall användas med återhållsamhet. Kollegium anser nämligen, att krav på typgodkännande kan vara ägnat att i viss mån hämma den tekniska utvecklingen samt att leda till onödigt krångel. Kommerskollegium har i bilaga till sitt betänkande angivit de anordningar, för vilka ämbetsverket avser att meddela förordnande om obligatoriskt typgodkännande.

Enligt förslaget skall o m r å d e s t i l l s t å n d, avseende rätt att inom upplagsområde förvara brandfarlig gas eller brandfarlig vätska i flera cisterner, kunna meddelas. Tillståndet kan beviljas utan att närmare bestämmelser om cisternernas storlek och läge lämnas i beslutet. Emellertid skall beslutet innehålla föreskrifter om ungefärliga maximikvantiteter som får förvaras, om den allmänna planeringen av området och om vad som i övrigt skall iakttagas i samband med förvaringen.

Tillståndet skall i princip ha samma innebörd som andra tillstånd till förvaring enligt förordningen om brandfarliga varor. Sökanden får dock något större frihet än eljest att själv avgöra när och hur han vill utnyttja tillståndet. Meddelat områdestillstånd befriar icke från skyldighet att söka byggnadslov för cistern, som uppföres enligt tillståndet. Sådan cistern skall också avsynas i vanlig ordning, innan den får tagas i bruk.

Områdestillstånd motsvaras i 1921 års oljeförordning av fastställande av anläggningsplan. Bestämmelser om tillstånd i denna form infördes år 1958. Mot bestämmelserna hade emellertid viss kritik anförts av byggnadsstyrelsen. Kritiken avsåg främst, att förhållandet mellan anläggningsplan, vilken i främsta rummet syntes avse förvaringsområdets inre anordnande, och planinstitutet i byggnadslagen icke tillräckligt klarlagts. Det vore av stor betydelse att oljeanläggningar inordnades planmässigt i samhällsbebyggel-

sen. Lokaliseringen av större oljeanläggningar, vilka ofta torde få anses innefatta tätbebyggelse, behövde regelmässigt grundas på planutredningar med tillämpning av byggnadslagstiftningens planinstitut.

Genom att ersätta uttrycket »fastställande av anläggningsplan» med »områdestillstånd» har kommerskollegium avsett att undanröja föreliggande oklarhet om åtgärdens innebörd. Av motiveringen för förslaget framgår, att planering enligt byggnadslagstiftningen regelmässigt skall föregå beslut om områdestillstånd. Det anföres att byggnadsnämnden i ärende rörande områdestillstånd först bör bedöma i vad mån planering enligt byggnadslagstiftningen erfordras. Skulle området finnas upptaget på redan fastställda planer, betyder detta att byggnadsnämnden skall undersöka, om dessa planer är tillräckligt utförda samt i vad mån det utnyttjande av mark såsom upplagsområde vilket avses med ansökningen låter förena sig med de förefintliga planerna. Skulle så vara fallet, möter ej hinder ur lokaliserings- och planeringssynpunkter mot bifall till ansökningen.

Skulle nämnden vid sin prövning av ansökan om områdestillstånd finna att begärt utnyttjande av mark såsom upplagsområde icke är förenligt med gällande planer och bestämmelser eller att det ej är avgjort hur marken skall användas, bör ansökningen icke utan vidare bifallas. I sådana fall skall nämnden bedöma om ansökningen genast skall avslås eller om nämnden skall vidtaga åtgärd för omprövning, ändring eller komplettering av förefintliga planer eller, där sådana saknas, överväga lämpliga åtgöranden, syftande till att få klarlagt hur marken bör användas. Det kan antagas, att fråga rörande områdestillstånd i regel icke kommer oförmedlat till nämnden utan att den framförts till vederbörande redan innan ansökan ingivits. Om förfarande som syftar till ändring i förefintlig planering inletts, bör nämnden låta anstå med att besluta i tillståndsärendet, till dess planeringsärendet är avgjort.

Bestämmelserna om områdestillstånd kompletteras med stadgande, att tillståndsmyndighet på begäran skall äga lämna *f ö r h a n d s b e s k e d*, huruvida visst område som avses bli utnyttjat för förvaring av större mängder brandfarlig gas eller brandfarlig vätska är lämpligt för ändamålet. Beskedet skall lämnas med hänsyn till områdets belägenhet och beskaffenhet, landskapsbilden, hälsovården, vattenförhållandena, brandförsvaret samt befintlig eller planlagd bebyggelse. Skulle förhandsbeskedet avse, att området är lämpligt, skall däri även angivas de huvudsakliga villkor som erfordras för att tillstånd till förvaringen skall kunna meddelas.

Förhandsbeskedet är avsett att få sin väsentliga betydelse i fall då flera företag eller personer skall utnyttja skilda delar av samma upplagsområde och det till följd därav kan uppstå svårigheter att vid tillståndsgivningen nå en samlad bedömning av hela områdets lämplighet. Det avses också få betydelse för företagare som på ett tidigt stadium behöver besked om visst områdes lämplighet. Blir beskedet negativt kan företagaren bespara sig kostnadskrävande åtgärder.

Tillståndsmyndighetens överväganden och åtgärder i anledning av be-

gäran om förhandsbesked torde bli av liknande slag, som de vilka skall föregå ett beslut i ärende angående områdestillstånd.

Själva förhandsbeskedet skall emellertid ha en annan karaktär än ett beslut varigenom områdestillstånd meddelas. Förhandsbeskedet har icke något inslag av tillstånd. Det är endast en upplysning, huruvida hinder mot en tilltänkt användning av visst område såsom upplagsområde föreligger eller icke.

Den som fått ett positivt förhandsbesked skall därefter kunna inrikta sig på att, med ledning av de upplysningar beskedet innehåller, närmare utforma sina planer och vidtaga behövliga åtgärder för att exploatera området. Om avsikten är att flera företagare skall använda sig av upplagsområdet, skall vederbörande vara oförhindrad att upplåta delar av området till dessa och lämna åt var och en av dem att själv sörja för tillstånd. I den mån de rättar sig efter vad förhandsbeskedet innehåller med avseende på deras delar av området, skall de kunna påräkna att få bifall till begäran om tillstånd. De kan efter gottfinnande begära områdestillstånd eller särskilt tillstånd för varje cistern.

Remissyttrandena. Förslaget om typgodkännande tillstyrkes uttryckligen av *Svenska tarifföreningen*, som framhåller, att bestämmelsen därom gör det möjligt att i förekommande fall i försäkringsvillkoren kräva att viss anordning skall vara typgodkänd. Därigenom kan på ett enkelt sätt uppnås att lämpliga anordningar kommer till användning. *Statens provningsanstalt* anmäler, att provningsanstalten utnyttjats för typgodkännande verksamhet — såväl frivilligt som obligatoriskt typgodkännande — samt att anstalten i samarbete med statens hantverksinstitut och Svenska gasverksföreningen vidtagit åtgärder för provningar enligt anvisningar i byggnadsstyrelsens anvisningar till byggnadsstadgan (BABS 1960) och har planer på att utöka sina resurser för dylika provningar. *Statens hantverksinstitut* framhåller, att den föreslagna typgodkännande verksamheten icke är något nytt utan utgör en fortsättning av den typgodkännande verksamhet beträffande oljeeldningsutrustningar som sedan länge utövas av sprängämnesinspektionen. *Kooperativa förbundet* instämmer i kommerskollegiets uttalande, att förordnande om obligatoriskt typgodkännande bör meddelas med återhållsamhet.

Beträffande förslagen om områdestillstånd och förhandsbesked har *byggnadsstyrelsen* funnit förevarande förslag vara förenligt med gällande bestämmelser på byggnadslagstiftningens område. *Överståthållarämbetet* anser att tillståndsmyndighet bör äga initiativrätt i fråga om områdestillstånd samt att beslut om sådant tillstånd skall underställas länsstyrelsens prövning. *Svenska petroleuminstitutet* och *Kooperativa förbundet* har anmärkt, att områdestillstånd synes medföra mindre möjligheter än anläggningsplan till gemensam planering och samordning i fråga om områden, som disponeras av flera företag för gemensamt utnyttjande. Institutet har

tillika påpekat, att planering enligt byggnadslagen i praktiken ofta har visat sig behöva ändras för upplagsområde.

Länsstyrelsen i Kristianstads län uttalar, att det kan vara mycket angeläget för en företagare att få förhandsbesked av det slag som avses i förslaget. Emellertid har rättsverkningarna av förhandsbeskedet, sådant det framträder i förslaget icke närmare utretts. Detta bör ske, därest förslaget skall genomföras i denna del.

Svenska hamnförbundet har anfört, att områdestillstånd och förhandsbesked förutsätter ett mera omfattande remiss- och kungörelseförfarande än nuvarande fastställande av anläggningsplan. Förbundet vill understryka betydelsen av att förfarandet ej blir så omständligt att det praktiska värdet minskas. Särskilt gäller detta förhandsbeskedet, vars syfte bör vara att ge möjlighet att på ett relativt enkelt sätt få ett snabbt besked.

Departementschefen. Vad angår typgodkännande biträder jag huvudlinjerna i kommerskollegiets förslag. Den typgodkännande verksamheten på förevarande område bör på lämpligt sätt samordnas med motsvarande verksamhet på angränsande områden såsom byggnadslagstiftningens. Jag vill därvidlag erinra om att enligt byggnadsstyrelsens anvisningar till byggnadsstadgan (BABS 1960) typgodkännande erfordras för vissa eldstäder m. m. I den typgodkännande verksamheten enligt BABS medverkar bl. a. statens provningsanstalt och statens hantverksinstitut. Enligt vad jag erfarit har även arbetarskyddsstyrelsen lämnat sådant godkännande vad beträffar stålbehållare för vissa brännbara gaser.

Områdestillstånd och förhandsbesked är bådadera av sådant slag att de skall tillkomma efter ansökan. Något utrymme för att byggnadsnämnden, såsom en remissinstans ifrågasatt, själv, utan att begäran framställts, skall ta initiativ till beslut om områdestillstånd eller förhandsbesked föreligger icke och synes ej vara påkallat. Initiativ från byggnadsnämnden kan däremot ifrågakomma vid planering enligt byggnadslagen.

I anledning av vad ett par remissinstanser anför rörande möjligheterna till gemensam planering och samordning i fråga om områden som disponeras av flera företag för gemensamt nyttjande torde jag få förklara, att områdestillstånd i princip endast bör meddelas sökande som förfogar över området. Annan torde icke kunna utnyttja tillstånd. Samordning i fall då flera förfogar över skilda delar av samma område torde kunna åstadkommas antingen genom att de gör samtidig ansökan eller genom att någon av dem begär förhandsbesked för hela området. I samband med behandlingen av fråga om områdestillstånd kan ett mera detaljerat fastställande ske av hur område skall utnyttjas än vid dessförinnan verkställd planering enligt byggnadslagen.

Beträffande förhandsbesked bör gälla att den som uppfyller i sådant besked meddelade villkor för områdestillstånd skall kunna påräkna sådant tillstånd efter ansökan därom om icke nya omständigheter tillkommit.

Det är önskvärt att förhandsbesked skall kunna lämnas inom kort tid. Detta torde också i åtskilliga fall kunna ske. Om beskedet kräver särskilda undersökningar och åtgärder lär tidsutdräkt emellertid icke kunna undvikas.

IV. Departementschefens hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition inhämta riksdagens yttrande över det inom handelsdepartementet utarbetade förslaget till *förordning om brandfarliga varor*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Torbjörn Lindvall

Innehållsförteckning

<i>Propositionen</i>	1
<i>Författningsförslag</i>	
Förslag till förordning om brandfarliga varor	2
<i>Utdrag av protokollet över handelsärenden för den 29 september 1961</i>	20
I. Inledning	20
II. Huvuddragen av lagstiftningen	22
III. Vissa huvudfrågor	32
A. Tillämpningsområdet	32
B. Grundsatser	42
C. Organisationen	49
D. Handläggningen av ärenden	64
E. Tekniska bestämmelser	75
F. Typgodkännande och områdestillstånd	79
IV. Departementschefens hemställan	84